HORSBANERET

1909

MANNEN MED DE HUNDRA FÅREN.

KORSBANERET

In hoc signo vinces.

KRISTLIG KALENDER

FÖR

1909

REDIGERAD AF CARL J. BENGSTON

TRETTIONDE ÅRGÅNGEN

MED PORTRÄTT OCH PLANSCHER

ROCK ISLAND, ILL.
AUGUSTANA BOOK CONCERN.

OCH det skall ske på den tiden, att hednafolken skola söka telningen af Israels rot, där han står såsom ett *baner* för folken, och hans boning skall vara idel härlighet. Jes. 11: 10.

Och kärleken är hans *baner* öfver mig. Höga V. 2: 4.

I vår Guds namn få vi resa upp *baneret*. Ps. 20: 6.

Och Mose byggde ett altare och gaf det namnet *Herren mitt baner*. 2 Mos. 17: 15.

Innehåll.

SID.

Förord 5

I.

Den sköna staden (poem), af Ludvig..... 9
Julen, af L. A. Johnston 12
Namnet öfver alla namn, af Philip Thelander 19
Ljuset i Israel och ljuset i hednavärlden, af J. G. Dahlberg 30
Herren vår tillflykt (poem), af C. A. Lönnquist 41
Mitt dopsförbund, af J. Fremling 43
Min konfirmation och första nattvardsgång, af M——. 55
Min bibel, af V. E. Holmstedt 60
Ord vid diakonissinvigningen i Omaha, Nebr., den 27 april 1899 68
Korsets odödliga ära (poem), af Carl Kraft. 75
Det lönar sig (poem), af Selma Holmgren.... 78

II.

Missionspsalm 81
Porto Rico, af Alfred Ostrom..... 83
Bilder från Siam, af Mrs Mason..... 99
Das Rauhe Haus, af Emil Lund..... 111
Älskar du mig (poem), af E—k..... 123
Augustana-synodens understödskassa, af S. A. Lindholm 125
Illinois-konferensens ålderdomshem Salem, af L. 137

SID.
Minnesota-konferensens jubelfest, af J. Magny 148
I Babel (poem), af B. E. Bengtson 154
Min tro är svag (poem), af Märta Lagerfelt. 156

III.

Bakom sommarsol, som lyser (poem)..... 159
Pastor Johannes Wikstrand, af C. O. Granére. 163
Dr S. P. A. Lindahl, af P. M. Lindberg..... 176
Pastor Johannes Franzén, af J. 192
Pastor Emil Julius Sanders, af A. G..... 201
Pastor Thure O. Linell, af G. L—l..... 207
A. J. Swanson, af L. H. 215
Gustaf Adolf Fridolf, af A. T. Fant..... 218
Carl Magnus Peterson, af U. R. 222
Johannes Lind, af M. Th. A..... 229
Johan Sellberg 239
Charlotte Swenson 243
Herden är nära (poem), af Gustaf E—n..... 249

IV.

Tankar på vägen, af G. Fletwood..... 153
"Allmogefilosofen" i soldathustruns dräkt, af R. S—ll 255
Främlingen, af Carl W. Andeer 260
Skola vi väl alla mötas? (poem), af Gustaf E—n 266

V.

Kyrkoalbum 269

Till läsaren.

Då redaktören för KORSBANERET, *teol. dr S. P A. Lindahl, den 27 mars 1908 aflidit, utsågs undertecknad att redigera denna årgång af kalendern, för hvars innehåll dr Lindahl redan träffat anordningar.* KORSBANERET *för 1909 är också redigeradt i hufvudsak efter den plan, som dr Lindahl före sitt insjuknande uppställt. Att han icke fick lägga sista handen vid arbetet, berodde icke på honom. Gud kallade honom hem till hvilan och friden, medan han stod midt uppe i arbetet och planlade sådant, som han hoppades ännu få utföra. Det är nog också i denna ställning Gud helst vill finna oss: trogna till det sista i utöfvandet af vår jordiska kallelse, men på samma gång ständigt redo att lämna allt, när budet om det sista uppbrottet kommer.*

CARL J. BENGSTON.

I.

Salig, salig den som kände,
den som trodde dig allena,
sannan Gud och den du sände,
att med dig oss än förena.
Jesus Kristus, du är vorden
vägen, sanningen och lifvet;
och i himlen och på jorden
är ej annat namn oss gifvet.

Den sköna staden.

Har du hört om den staden sköna,
som strålar i gyllne glans,
och om palmerna evigt gröna,
som sluta kring den sin krans?

Du hört blott de heliga finna
i skimrande staden bo,
det onda kan dit aldrig hinna
och störa de sällas ro.

Och du frågar: "Hvar staden ligger,
hvar friden sitt hemvist har?" —
Ack, fåfängt om svaret du tigger,
själf vet jag nog icke hvar.

Du må söka bland berg och dalar
och ila till fjärran land,
dess glänsande, härliga salar
ej timras på tidens strand.

Dock här på den staden vi bygga,
hvar glädje, hvart smärtfylldt skri
och strider mot fiender stygga
som stenar passas däri.

En del måste dignande bära
de tunga bördorna fram,
och andra sig hölja med ära,
där trälarna höljts med damm.

Hvad lysande snillena tänka,
må speglas i rik skulptur,
och rader af pelare blänka
mot botten af mild azur.

De ringa så väl som de höga
dock kallats till helig id,
ett mål skall stå klart för hvart öga:
den staden af evig frid.

Hvad den i fulländningen blifver,
hvad tronen därinne är,
ej någon väl ännu beskrifver,
ej blicken det fångar här.

Vi kunna blott drömma och ana
dess stundande glans och makt
och kunna i fjärran blott spana
en skymt af dess änglavakt.

För honom vi ifrigt må verka
och korset bära en stund,
och tron skall sitt väsende stärka
och hoppet sin ankargrund.

Så snart få till hvila vi draga,
snart lägga vi verket ner,
men andra det upp skola taga,
vårt rum oss ej känner mer.

Vi byggde med blödande händer,
med tårar, brister och kval,
men döden dock verket ej sänder
med oss till den dunkla dal.

Till sist skall det vinna fullkomning,
fram träder Guds frälsnings plan,
och stränderna stråla i blomning
kring åldrarnas ocean.

Då skall det sig ljuft uppenbara
vid harpors dånande brus,
att det fick en del ändå vara
af *staden af evigt ljus.*

LUDVIG.

Julen.

Julen är fridens och glädjens stora högtid. Den är kristendomens förnämsta högtid och firas till minne af Jesu födelse. Den är den första högtiden under kyrkoåret; men fyra århundraden förgingo, innan man tänkte på att fira den. Julen är de *kristnas* fröjdehögtid. Och hvad är det, som gör julen så oändligt fröjdefull för de kristna? Den rör våra allra innersta, ömmaste och djupaste intressen. Den rör både tid och evighet. Guds Son föddes då på jorden. Han lämnade sin gudomliga härlighet i himmelen och blef ett människobarn för att frälsa oss.

Denna är den dyra händelse, hvars glada åminnelse hela den kristna kyrkan firar på denna dag. Himmelens portar öppnades, och en Herrens ängel, omgifven af himmelska härskaror, nedsteg att för världen förkunna denna

den allra största tilldragelse, som timat i världshistorien. Ängeln sade: "I dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Davids stad." Afsikten med Guds ende Sons utgifvande var sålunda att frälsa syndare. Hade ingen syndare varit, så hade ingen Frälsare kommit. För syndares skull är Guds Son utgifven, för dem är barnet födt, för dem är Sonen gifven; och hvart enda steg han tog, hvart enda ord han talade, hvarenda blodsdroppe han lät rinna, det var allt för att frälsa syndare. Guds Son har kommit för att göra oss människor till sina medarfvingar i himmelens eviga glädje. Han har kommit för att upprätta ett konungarike, fullt af frid, kärlek och lycka i Gud. Hans herradöme skall resa sig öfver hela världen. Han är vår Medlare och Frälsare, vår Konung och Gud. Han är Gud, uppenbarad i köttet. Han är medlaren emellan himmelen och jorden. Han är Faderns härlighets återsken och hans väsendes afbild. Han är människors salighet. *Jesus Kristus* är född till världen. Det var detta ängeln fick i uppdrag att förkunna. Och aldrig har någon ängel mottagit ett saligare uppdrag och fullgjort det med större glädje.

Och hvarför detta var och är ett så stort glädjeämne, det angifves i änglarnas, de him-

melska härskarornas lofsång: "Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett godt behag!" Änglarna kommo med budskapet om nåd och förlåtelse, barmhärtighet och frid. Änglasången bebådar "frid på jorden"; frid för Jesu skull i denna värld där striderna och lidelserna rasa; frid i det fridlösa lifvet; frid i döden och evigheterna igenom.

"Frid på jorden!" Frid! Du ljufliga ord! Människan hade förlorat friden. Så länge människan var utan synd, så var allt fridsamt på jorden. Gud älskade människan och öfverhopade henne med sina välgärningar. Människan älskade Gud och var lycklig i honom. Men denna frid tog snart slut. Människan föll i synd, och därmed förlorades friden. Men Kristus kom för att återknyta föreningsbandet emellan himmelen och jorden. Det som för länge sedan åtskildes, har nu slutit sig samman — himmel och jord, Skaparen och det skapade, änglarna och människobarnen. Den enfödde Sonen är på det innerligaste förenad med vår mänskliga natur. Ja, Fridsfursten är kommen ifrån himmelen till jorden, och den himmelska härskaran ropar: "Frid på jorden!" Fridsfursten har genom sin död på korset stiftat frid. Nu skall friden härska på jorden. Nu skola människorna icke längre lefva som Guds

fiender. De skola lefva i frid och endräkt med hvarandra. All strid skall nu hafva en ända. Fridsfurstens rike är grundadt. Det heter hos profeten: "Hvarje slamrande krigsrustning och hvarje mantel, som varit vältrad i blod, skall uppbrännas, af eld förtäras. På storheten af hans herradöme och på friden skall ingen ände vara uppå Davids tron och i hans rike, att han skall upprätta och stärka det med dom och rättfärdighet, ifrån nu allt intill evighet." Fridsfurstens rike skall utbreda sig allt vidare. Hela världen, från solens uppgång till dess nedgång, skall tillhöra det. Det skall vara ett fridens rike, i hvilket Davids Son och Herre, Messias, skall härska som konung. Han har stiftat detta rike ibland oss. Han regerar i detta rike. Han har förvärfvat friden. Han skänker friden. Han säger: "Frid efterlämnar jag åt eder, min frid gifver jag eder." Hvad är detta för en frid? Det är rättfärdiggörelsens frid. Det är frid med Gud. Det är samvetsfrid. Det är frid, som öfvergår allt förstånd. Det är en frid, som är grundad på fri förlåtelse genom Jesu dyra blod.

Friden är frukten af Kristi människobliffvande och af hela hans verk på jorden. Människans lif på jorden är en lång suck efter ro och frid. Hvad vore därför lifvet utan jul?

Det vore en enda mörk och tröstlös öken. Men nu har Guds Son blifvit människa. Nu hafva vi jul. Och julen är den saligaste dag, som någonsin blifvit tecknad i nådens kalender. Julen är ett gemensamt glädjeämne för unga och gamla. Fröjdefulla högtid! Millioner samlas på denna högtid i Herrens hus och sjunga:

"Var hälsad, sköna morgonstund,
som af profeters helga mun
är oss bebådad vorden!
Du stora dag, du sälla dag,
på hvilken himlens välbehag
ännu besöker jorden!
Unga sjunga
med de gamla;
sig församla
jordens böner
kring den störste af dess söner."

Jesus är julens största glädjeämne. Han är den äkta glädjekällan. Han är den himmelske Faderns stora julgåfva. Och i den gåfvan gömmer sig allt, som tillhör vår eviga salighet. Den kommer med "frid på jorden och till människorna ett godt behag." Den gifver frid och sann julglädje.

"Välkommen var, du helga fest,
då krubbans barn på nytt blir gäst

i tempel, hem och sinnen!
Oss värn i vinterkulen tid
och kring vår väg ett skimmer sprid
af solskensrika minnen,
och om i världens orosbrus,
långt fjärran från vårt fadershus,
vi irra vilsefarna,
låt målet åter klarna
vid glansen af ditt stjärneljus,
ditt stjärneljus!

Här finns så mången husvill själ,
så mången dödstrött mödans träl,
som huld och hem ej äger.
O blida jul, sträck ut din famn
och bjud dem i din Herres namn
en fristad och ett läger!
Här rasar hatets söndringsvind,
och i en tvekamp het och blind
förbittradt bröder kämpa.
O, kom att splitet dämpa,
och band, som brustit, sammanbind,
dem sammanbind!

Hvad mer, att snarligt du förgår!
Du siar dock det Herrens år,
då självviskheten brytes,
då hvarje bunden själ blir fri
och syndens tunga slafveri
i helig frihet bytes;
du bär oss midt i vintern bud
om våren, som i liljeskrud
en öde jord skall kläda,

att den må kunna träda
i värdig prydnad för sin Gud,
inför sin Gud.

O julens konung, Jesus Krist,
gör hvarje hjärta fast och visst
i tillit till ditt rike,
att om än mörker faller på
och vreda böljor kring oss slå,
från dig vi aldrig vike!
I fröjd och lust, i sorg och nöd
låt med en ofördunklad glöd
den stjärna för oss glimma,
hvars morgonklara strimma
ej slockna skall i natt och död,
ej slockna skall."

L. A. Johnston.

Namnet öfver alla namn.

"Gud har upphöjt honom öfver allting och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn, på det att i *Jesu* namn alla knän skola böja sig" o. s. v. Fil. 2 : 9—10.

Kristenheten är fullt berättigad i sitt påstående, att Frälsarens, Jesu Kristi, ankomst i världen är den i allra egentligaste mening "epokgörande" tilldragelsen i hennes historia. Därför har hon bestämt hans födelse att vara själfva utgångs- och medelpunkten i hennes tidräkning och kallar hvarje år ett Annus Domini, d. v. s. ett "Herrens år". Hon inviger ock hvarje nytt år till ett sådant, då hon i de "gudshus", där man verkligen söker nära och uppehålla en sann gudsfruktan och pietet för det heliga, på nyårsdagen gör Jesu namn på ett särskildt sätt till föremål för betraktelse och tillbedjan. På nyårsdagen ljuder därför med alldeles särskild klang i våra tempel:

"Si, Jesus är ett tröstrikt namn
och i all nöd vår säkra hamn;
igenom Jesus få vi nåd
och finna på det bästa råd."

Måhända någon invänder: hvad märkvärdigt ligger väl i ett namn? Hvad kan ett namn uträtta?

Vi svara med en genfråga: hvad är så mäktigt som ett namn, om det är det *rätta* namnet och brukadt på den rätta platsen; ty namnet är ju ingalunda blotta ljudet eller bokstäfverna, utan den personlighet, som de beteckna? Hvem inser icke, att konungens, presidentens, guvernörens, domarens m. fl. namn på ett lagligt dokument, bankdirektörens på en sedel, låntagarens eller borgesmannens på skuldsedeln betyda så mycket, att alla dessa handlingar utan deras namn voro absolut värdelösa. Hvad betyder icke den segervane fältherrens namn i drabbningen, den världsberömde mästarens namn på ett konsertprogram eller i ett hörn af "duken"!

Hvad skall icke då det namnet innebära, hvarom det heter: "Det är icke något annat namn under himmelen, bland människor gifvet, i hvilket vi skola blifva frälsta", och hvarom den himmelske budbäraren sade till Josef: "Du skall gifva honom namnet Jesus, ty han skall

frälsa sitt folk ifrån deras synder"? Sannerligen, namnet Jesus glänser i världen med en oförliknelig klarhet; det är *"namnet öfver alla namn"*. Här är "Faderns härlighets återsken och hans väsendes afbild." Han kunde säga utan någon gensägelse: "Hvilken af eder öfverbevisar mig om synd?" och "Den som har sett mig, han har sett Fadern."

Namnet Jesus innebär således den absoluta saknaden af allt lågt, orent eller svagt och fullheten af allt, som är verkligen stort, skönt och härligt; Gud själf, uppenbarad i människonatur, fastän visserligen under sitt förnedringstillstånd, enligt Faderns vilja och råd och sin egen outsägliga nåd (2 Kor. 8: 9) afklädd all yttre härlighet. Dock kunde de, som genom de ständiga andeutgjutelserna i hans ord och verk (Joh. 6: 68; 14: 17) läto sina andliga ögon öppnas, bekänna: "Vi skådade hans härlighet", "full af nåd och sanning"; *de* sågo hans majestät af himmelsk skönhet, renhet, godhet, visdom och sant hjältemod. För dem var han från krubban i Betlehem till korset på Golgata "den skönaste bland människors barn", "Guds Helige", den "gode Mästaren", "Guds Son och Israels konung", "Kristus, den lefvande Gudens Son", "Guds Lamm" och "Lejonet af Juda stam", "Herren, Gud Fader till ära".

Men hvadan då det förskräckliga, för att icke säga vidunderliga, som vi få se? Jesus låter sitt härliga namn till en tid höljas med smälek och släpas i smutsen, och det blir efter människors förmenande det allra sämsta och mest föraktade af alla namn, liktydigt med synd och förbannelse. Ja, så var Faderns vilja och råd, såsom vi finna särskildt af Ps. 22 och 69 samt Es. 53, och Jesus hade ock själf förkunnat för lärjungarna, att så *måste* ske.

Men huru var sådant möjligt, och genom hvilka medel blef det åvägabragt? Då mängden, förförd af sina förblindade ledare, icke lät sig öfvervinnas af andeutgjutelserna från Jesus eller "mottog kärleken till sanningen", hemföll den själf under förblindelsens dom. Aldrig har det så förfärande tydligt som i judarnas förhållande till Jesus ådagalagts, huru ända till vansinne förvända eljest förståndiga människor blifva, då Gud har tagit sin Ande ifrån dem.

Samma folk, om hvilket det en gång hette: "När folket igenkände honom, utsände de bud i hela trakten där omkring och förde till honom alla sjuka. Och de bådo honom, att de allenast *måtte få röra* vid hans klädnad; och alla, som rörde därvid, blefvo helbrägda"; om samma folk heter det ock: *"De* gingo fram och *buro*

händer på Jesus och grepo honom." — Till den, om hvilken de en gång under jubel och i nationell stolthet vittnat: *"En stor profet* har uppstått bland oss, och Gud har besökt sitt folk", säga de hånfullt, sedan de bundit för hans ögon, spottat på honom och slagit honom: *"Profetera för oss,* Kristus, hvem det var, som slog dig." — Uppfylldt af glad och helig hänförelse hade detta folk en gång jublat emot Jesus: *"Allt har han väl beställt;* han låter både de döfva höra och de stumma tala"; och en annan gång t. o. m. "ämnat komma och taga honom med våld för att *göra honom till konung."* Men blott ett år därefter anklaga de honom häftigt: "Denne hafva vi funnit *förvända folket* och säga sig själf vara Kristus, en konung"; *"bort med honom!" "korsfäst honom!"* Och sedan de fått honom på förbannelsens trä, nedsjunka de ända till de grymmaste rofdjurens ståndpunkt och vana att leka med och håna sitt offer ända in i döden: "Tvi dig, som bryter ned templet och bygger upp det på tre dagar!" — "Andra har han hulpit, sig själf kan han icke hjälpa." — "Han har förtröstat på Gud; han frälse honom nu, om han har lust till honom, ty han har sagt: 'Jag är Guds Son.'"

Och det förunderligaste af allt: den, om hvilken Fadern upprepade gånger intygat: "Denne

är min älskade Son", måste ändock klaga: "Min Gud, min Gud, hvarför har *du* öfvergifvit mig?" Ja, hvad mera är, *efter* pingsten med dess andeutgjutelse (Joh. 16: 12—13) våga lärjungarna i *bön till Gud* säga: "Mot din helige tjänare Jesus, hvilken du har smort, hafva både Herodes och Pontius Pilatus jämte hedningarna och Israels stammar förenat sig för att göra *allt hvad din hand och ditt råd förut hade beslutit,* att det skulle ske." Och aposteln Paulus sammanfattar detta underbara Guds råd i följande trossats: *"Den,* som icke visste af synd, har Gud för oss gjort *till synd,* på det *vi* skulle varda *Guds rättfärdighet* i honom." "Ja, så *var* Faderns behag" och Sonens "nåd".

Jesus hade antagit vårt namn af egen, fri vilja och lät så det härligaste af alla namn blifva det mest föraktade af alla, då han såsom "den korsfäste", utstött från jorden och förskjuten af himmelen, "blef räknad bland ogärningsmän" och "blef en förbannelse — för oss."

Men si! Då den Helige Ande får öppna de blinda ögonen och taga bort stenhjärtat och gifva ett hjärta af kött, kan man *se,* att detta så förnedrade namn ändå är det härligaste af alla namn och just "för dödens lidandes skull krönt med härlighet och ära" så väl af Fadern som af alla sanna människor. "Gud har upp-

höjt honom öfver allt och gifvit honom det namn, som är öfver alla namn"; "Gud har gjort honom till Herre och till Kristus"; "Gud har förhärligat sin tjänare Jesus"; "Jag ser himmelen öppen och Människosonen stå på Guds högra sida"; "Lammet, som är slaktadt, det är värdigt att taga makt och rikedom och visdom och starkhet och pris och ära och lof!" "Och allt skapadt, som är i himmelen och på jorden och under jorden och på hafvet och allt, som är i dem, hörde jag säga: 'Honom, som sitter på tronen, och Lammet vare lof och pris och ära och kraft i evigheters evighet!" Och är icke detta endast den enklaste rättvisa? Är icke Jesus för det af Anden upplysta ögat allra störst i sin allra djupaste förnedring?

Stort är det visserligen att *äga* ett stort namn, men ännu större är det för visso att icke akta det "såsom ett *rof*", utan offra det till Faderns ära och till hjälp och upprättelse för de brottsliga, fallna och olyckliga; och det gjorde Jesus. Ty genom att taga vårt eländiga namn och bära dess smälek, skuld och straff ända till ett fullkomligt tillfredsställande af Guds helighets i lagen framställda kraf på godtgörelse, kunde Gud frisäga världen från hennes syndaskuld.

Därför står namnet Jesus för den troende såsom en fullkomlig säkerhet och borgen för

hans *synders förlåtelse*. Väl då den, som genom Andens nåd lärt sig i tro bekänna: "Herren lät allas vår missgärning drabba honom"; Jesus lät sig sökas, bindas, slås, sargas, smädas, begabbas, korsfästas och dödas för mig, ty han tog mitt namn och trädde i mitt ställe; Gud har alltså redan i honom dömt, straffat och fördömt mig för mina synder, och mitt *syndarenamn* är därigenom för alltid *utplånadt*, ty "om en har dött för alla, så hafva alla dött."

Men äfven från en annan synpunkt sedt framträder Jesus-namnets storhet allra skönast i hans allra djupaste smälek. Hans fläckfria helighet, hans gränslösa kärlek och oförlikneliga hjältemod stråla allra klarast i hans lidande och död. "Den store draken, den gamle ormen, löper till storms med alla sina kohorter först i spridda hopar och till slut, vid korset, i samlad skara *emot "Lammet"*. Men alla hans etterströmmar och glödande skott af ogrundade anklagelser och falska vittnesbörd, hala lockelser och djäfvulska frestelser, giftiga ord och den råaste misshandling förmå icke besudla hans fläckfria renhet, utsläcka kärlekens glöd i hans hjärta eller draga honom en tumsbredd bort från den barnsliga förtröstans och lydnadens väg.

Men besinnom, hvad det kostade honom att

bibehålla tron och kärleken till Fadern, då denne lämnar honom ensam i helvetets kval! Vi stå här bäfvande inför denna kostnad, uttryckt i klagoropet: "Min Gud" o. s. v. och se med en rysning *möjligheten* af ett fall från tron ned i förtviflan såsom den djupaste och mörkaste af alla afgrunder. — Hvilken *enastående hyllning åt Faderns rättfärdighet* (Rom. 3: 25—26) att, fastän han oskyldig plågades, *"ödmjuka sig* och icke öppna sin mun, lik ett lamm, som föres bort att slaktas, och lik ett får, som är tyst inför dem, som klippa det"!

Ack, att vi besinnade, hvad det kostade Jesus att hålla ute ur sitt hjärta hatet, hämndbegäret och benägenheten för självhjälp och i stället uppriktigt bedja: "Fader, förlåt dem"! Icke en droppe af sitt gift lyckades ormen smyga in i hans hjärta; Jesus förblifver i döden, hvad han varit i lifvet, "Guds *rena* Lamm". Hvilken seger att segra *endast* genom sin *godhet!* Hvilket hjältemod att försaka tillkallandet af änglalegionerna, att icke stiga ned från korset!

Här är den "starkare", som öfvervinner den starke och tager ifrån honom alla hans vapen (lögn, våld och list), på hvilka han förtröstade, och skiftar hans byte"; "Lammet", men på samma gång "Lejonet af Juda"; ja, här är *"namnet öfver alla namn"*. Nu är det slut med

ringheten och förnedringen, ty "denna världens furste kom, men fann i Jesus intet"; Gud uppväckte honom från de döda, och i och med uppståndelsen börjar äfven den yttre *lekamliga härliggörelsen* blifva uppenbar, hvilken visserligen tog sin begynnelse redan vid döden (Joh. 19: 34—35). Jesus träder fram ur grafven, uppvaktad af heliga änglar, krönt med den dyrköptaste, men ärofullaste och mest afgörande segers härlighet och ära. Tänk, om de trogna judarna nu fått skåda honom såsom förut! Men nu uppenbarar han sig blott för sina lärjungar, och äfven för dem blott korta stunder under de fyrtio dagarna. Ty snart fullbordas hans härliggörelse, och beledsagad af alla de himmelska härskarorna och förstlingen af sitt segerbyte (Ps. 68: 19; Ef. 4: 8—10; Ebr. 4: 14), håller han sitt stora triumftåg, då han under serafernas jubelsång "genomfar himlarna" och intager själfva hedersplatsen på Faderns högra sida.

Hvilken outtömlig glädjekälla är icke detta för alla Herrens sanna vänner och lärjungar! Nu kunna de med största frimodighet bekänna: "Gud har upphöjt honom öfver allting och gifvit honom *det namn, som är öfver alla namn*"; men han är vår broder och representant, därför äro vi upphöjda i honom, ty han har både dött

och *uppstått för oss* (2 Kor. 5: 15); hvad Gud gjort för och med honom, skall han därför göra med oss också; likasom han lade vårt syndarenamn på Jesus, gifver han nu hvar och en, som tror, Jesu ärenamn, *"namnet öfver alla namn"*.

Väl då den, som med blicken fäst på Jesusnamnet kan börja ett nytt år med lofsången: "Välsignad vare Gud, som födt oss på nytt *till ett lefvande hopp* genom Jesu Kristi uppståndelse ifrån de döda" o. s. v. (1 Petr. 1: 3—5); *han* kan ock tillägga: "Vi veta, att *när han varder uppenbar, skola vi blifva honom lika*" (1 Joh. 3: 2; jfr Rom. 8: 17—25 m. fl.)

Amen. PHILIP THELANDER.

Ljuset i Israel och ljuset i hednavärlden.

Jesaja 60: 1—7.

Profeten Jesaja, som lefde vid den tid, då Israels rike förstördes af assyrierna, omkring år 741—740 före Kristus, skådar enligt de angifna skriftorden dels ett förskräckligt mörker och dels ett det härligaste ljus. Så långt ögat når och tanken hinner, skönjes intet annat än mörker: "Se, mörker öfvertäcker jorden och töcken folken." Men ett underbart ljus går upp och sprider sitt hoppgifvande sken öfver Israels höjder och hednavärldens vidder. Ljusbeglänst är den förut så mörka taflan, och ljuset som går upp är ingenting mindre än Herrens härlighet.

Att det här omtalade mörkret, som "öfvertäcker jorden", är syndamörkret, och detta ehvad vi betrakta det såsom arfsynd eller verksynd, är uppenbart. Redan den första människosynden lägrade sig som ett svart moln öfver

allt hvad människa heter, och det har följt med vårt släkte tidsåldrarna igenom. Att allt hvad människa heter, oberoende af ålder eller stånd, kommit i detta mörker, därom vittnar t. ex. Rom. 5: 12, där det heter: "Därför, såsom genom en människa synden har kommit i världen och genom synden döden, och döden så har kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat." Så långt skådas här intet ljus: "Se, mörker öfvertäcker jorden och töcken folken."

Långt innan "Israel" historiskt framträdde på tidens skådebana, lyste dock i mörkret ett underbart ljus. De första ljusstrålarna i det mörker, som syndafallet bredt ut öfver världen, utgick liksom i tidens morgon, då mörker var på djupet, från Gud, ljusets källa och upphof. För de fallna, hvilka, afklädda sin forna härlighet, stodo nakna inför sin skapare, förkunnade Gud: Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud. Nu lyste åter ljuset i mörkret. Redan nu började mörkret vika för ljuset. Det fanns nu någonting där, som icke hade funnits där förut. Herrens arm är uppenbarad, Herrens starkhets makt sväfvar öfver de fjättrar, hvari människorna lågo fångna. Och jag kan icke undgå att tänka, att om någon skapad varelse kände kraften af de af Gud uttalade

orden, måste det hafva varit motståndaren och bedragaren, den gamle ormen. Genom det ljus, som Gud genom det första löftet lät skina i mörkret, sväfvade redan frälsningen öfver världen, ja, den låg redan där, sluten i löftet. Det var redan en lifsbegynnelse. Hade syndafallet åstadkommit en förändring, en rubbning, som kändes i skapelsens alla fogningar, hade den i lifsgemenskap med Gud lyckliga och saliga människan blifvit olycklig, fallen, död, så stod det dock nu gent emot dessa nakna verkligheter en annan verklighet, det af Gud gifna löftet, utgånget från Gud och därmed uppburet af ingen mindre än honom själf. Det var hoppets ord i hopplöshetens värld. Detta ljus i mörkret skulle såsom en evig lifskraft tränga sig fram i världen öfver lidande, död och förgängelse. Evighetens horisont är redan upplyst af ljuset af Herrens härlighet.

I den första världen, som förgicks, se vi detta ljus t. ex. hos Abel, då han offrade åt Gud, hos Hanok, som "hade vandrat i umgängelse med Gud", hos Noa, som, ehuru ett åtlöje för sin samtid, i förtröstan på Gud byggde arken. Det var med, detta ljus, i och öfver arken, som räddades undan syndaflodens vågor, och allt högre steg ljuset i löftena till Israels store stamfader, Abraham, i löftena till Isak och Jakob. Och ser

du icke hur det på afstånd beglänser det förtryckta Israel i de gamla faraonernas land? Och ser du icke hur dess milda strålar hitta vägen till den lilla kistan i vattnet, där Mose en gång låg såsom ett hjälplöst litet barn gråtande. Det lyser, detta ljus, i gången öfver Röda hafvet, i moln- och eldstoden, i själfva blixten och dundret från Sinai, i mannat från himmelen och vattnet ur hälleberget. Och i hvilken klarhet bröt det icke fram i det af Herrens profeter förkunnade ordet såväl i Israels som i Judas rike. Det är sant, den davidiska och den salomoniska härligheten försvann. Israels rike blef förstördt och dess folk bortfördt i den stora förskingringen — försvann såsom ett rike och såsom ett folk; det är sant, det såg en tid ut som vore allt förbi, då slutligen äfven Juda rike förstördes och folket bortfördes i den babyloniska fångenskapen. Icke underligt att de bortförda vid de älfvar i Babel hängde sina harpor på pilträd. Hur kunde de sjunga Herrens visa i främmande land? Det såg ju ut som vore allt förbi. Nu kunde man ju på fullaste allvar anfört profetens ord: "Se, mörker öfvertäcker jorden". Men hur se icke vi, som lefva efter dessa stora händelser, att "Herrens råd blifver evinnerligen". Klart såg dock Jesaja på förhand icke allenast detta mera tillfälliga

stora mörker i Israel, utan ock det stora ljusets uppgång. Hur tydligt förutsåg han icke såväl de stora tilldragelser, som närmast föregingo den babyloniska fångenskapen, som ock folkets slutliga återvändande till sina fäders land samt den stundande stora förlossningen. Hvilken underbar bild framställer han icke i sitt 53 kap. af "smärtornas man"; och i hvilka lifliga färger målar han icke den nytestamentliga kyrkans framtid. Det är ljus, ljus från ofvan, ett ljus, som visar hän mot den sabbatsro, som står åter för Guds folk.

Vi veta det. Efter den stora världsförberedelsen bland judar och hedningar föddes han "i tidens fullbordan" och enligt profetians utsaga i Betlehem i Juda land. Då ljöd änglasången åter öfver världen, herdarna i Betlehems ängd omstrålades af Herrens klarhet, och för österns vise uppgick en underbar stjärna. Mörk och dyster var den väg, som låg framför honom, men den blef ljusuppfylld med hvarje steg han tog. Ser du den vägen? Och själf kunde han under sin lefnadsdag säga hvad ingen annan kunnat säga, de ord som ännu vibrera i världen: *"Jag är världens ljus"*.

"Nu segrar alla trognas hopp:
vid änglars lofsång rinner opp
en salig morgonstjärna.

Hon stannar öfver Herrens hus,
och folken skola i dess ljus
församla sig så gärna.
Stort ljus,
klart ljus
nedergjutes;
natten slutes,
dagen börjas,
att kring hela världen spörjas."

Ljuset i hednavärlden.

Med ljusets uppgång i Israel var ock på det innerligaste sammanknippadt ljusets uppgång i hednavärlden. Se t. ex. Es. 60 kap.

Vi föreställa oss gärna hednavärlden såsom mörk, och det är en rätt föreställning. Hednavärlden är egentligen där, hvarest det sanna ljuset icke lyser. Äfven i det gamla Israel var mycket mörker. I den mån Israel släppte ordet, fördunklades ljuset och mörkret tilltog. Icke fördunklades ljuset i och för sig, men då det sattes åsido, blef det mörkt. Och allt eftersom hedningarna vandrade sina egna vägar, förvillade i sina vägars villa, aflägsnade de sig från Gud, och oförmögna att hitta väg ur mörkret, mörknade det för dem alltmer. De sanningsfrön, som ännu funnos därnere i hedningarnas medvetande, såsom medvetandet om skuld och det därpå grundade behofvet af hjälp, medve-

tandet om en högre eller högsta makt — hvilket allt gaf sig tillkänna i skiftande religionsformer — vittnade dels om det rådande mörkret och dels om behofvet af ljus. Ända därhän hade det kommit, att de på en plats upprest ett altare "åt den okände Guden". Men läsa vi icke om de gamla kulturfolkens bildning och upplysning? Läsa vi icke om deras stats- och krigskonst, deras rättskipningsväsen, deras bokliga kunskaper och atletiska öfningar? Läsa vi icke om deras siare och skalder, deras konst och vetenskap? Visserligen. Men hur många voro dessa folk, och hvar befunno sig de andra? Och äfven bland dessa få, hvar var mängden? Ty måste vi icke alltid hålla fast vid den enskildes både värde och behof af ljus? Då vi läst om dessa gamla kulturfolk och deras "stora andar" hafva vi visserligen börjat förstå, hur långt människan genom "det naturliga ljuset" kan komma; men hvart ledde det alltsamman? Och då du läst om dessa "bildade hedningar", har du icke märkt denna oroliga, denna ofria ande, som rör sig i djupet därnere? Ack, hvad är bildning, hvad är konst och vetenskap utan honom, som sade: "Den mig följer, han skall icke vandra i mörkret". Men äfven om det i det yttre synes någorlunda drägligt, då man betraktar hedningars ljussidor, blir det så myc-

ket mörkare, då man betraktar deras skuggsidor. Och för öfrigt fatta vi nog icke de svårigheter och de djupa inre lidanden, som kommit de bäste bland hednafolkens store till del, under det de sökt trefva sig fram till sanningen. Är icke deras rop efter ljus rent af hjärtskärande? Förstå vi icke, att ett folk utan Gud är ett olyckligt folk?

Att hedningarna behöfde ljuset, som uppgick i Israel, därom vittnar deras egen historia, och hvad mer är, därom vittnar hela Guds frälsningsuppenbarelse. Vi se det senare redan i det första löftet, vi se det i löftet till Abraham, och vi höra det oupphörligen i de messianska profetiorna. Vi höra det i Jesu tal, och vårt nya testamente rent af genljuder däraf. Hur tydligt visar icke t. ex. Es. 60 kap. hedningarnas delaktighet med Israel i det uppgående ljuset: "Och folken skola vandra i ditt ljus och konungarna i glansen, som går upp öfver dig". Och vi, som lefva 1,908 år efter ljusets uppgång i Israel eller omkring 2,798 år efter denna profetias förkunnande, se, hur hon i väsentlig mån gått i fullbordan och hur hon alltmer närmar sig sin slutliga fullbordan.

Evangelisterna Matteus, Markus, Lukas och Johannes berätta för oss både att och hur "Herrens härlighet" gick upp i Juda land, lyste på

båda sidor om Jordan och trängde in äfven bland icke-judar. Den första kyrkohistorien, Apostlagärningarna, underrättar oss om icke allenast hur "Herrens härlighet" lyste i det gamla Israel, utan äfven och i synnerhet om hur ljuset gick upp öfver många hednafolk och stammar, och i de apostoliska brefven se vi ljuset lysa i enskildas själar och i församlingarna på vidt åtskilda trakter. Af kyrkans allmänna historia känna vi till, hur ljuset spred sig i öster mot Indien, i söder mot Arabien (sydväst) och Egypten, i norr genom Samarien mot Syrien och landen därutanför, i nordväst från Jerusalem till Cypern, öfver hela Mindre Asien, till Macedonien, Athen och Rom. Vi veta hur skilda folk och stammar under den s. k. "stora folkvandringen" omstrålades af det stora ljuset. Det skulle vara ytterst intressant att följa evangelii stora stråkväg från Jerusalem norrut mot Syrien och sedan västerut till Rom och därefter till de olika europeiska folken. Det se vi, den eld, som tändts från himmelen, är redan en världsbrand, och de trognas böner ljuda vida i världen på skilda tungomål. Och hur har icke särskildt sedan sextonde århundradets reformation det himmelska ljuset fått belysa och upplysa många hednafolk. Och hur tränger sig icke ljuset fram i hednavärlden i vår tid.

Skymta vi icke redan i reflexen från evangelii ljus i världen det kommande härlighetsriket?

"Din spira, Jesus, sträckes ut,
så långt som dagen hinner.
Ditt rike står till tidens slut,
det står, då allt försvinner.
Ditt namn bekänns med himmelskt mod,
och för ditt kors, din segerstod,
nedfalla folk och kungar."

Hvad hade vår älskade Augustana-synod varit, om den icke haft detta ljus och låtit sig upplysas däraf? Och hvad vore vi såsom synod, om vi icke ägde och följde det ljuset? Troheten däremot gäller vårt vara eller icke vara. Det skall lysa i våra själar, i våra församlingar, i våra barmhärtighetsinrättningar, i våra skolor, i allt vårt verk, att det må vara Guds verk. Emedan det har lyst och lyser i vårt af Gud så rikligen välsignade samfund, hafva vi ock fått nåd att deltaga i Kristi rikes utbredande bland hedningarna. Och våra missionsfält hafva vidgats, hemma och borta. Se ändå, hur ljusen brinna på våra fält i Norra Amerika, på Porto Rico, i Persien, Indien, i Kina och Japan! Se hur de brinna öfverallt i Kristi kyrka! "Gud är den, som bjöd ljuset lysa utur mörkret och lyste i våra hjärtan, på det att kunskapen om Guds härlighet i Jesu Kristi ansikte skulle framlysa." 2 Kor. 4: 6.

Och hvilket underbart ljus är det icke! I den mänskliga vanmakten kommer det med kraft att stå upp och bli ljus i Herren. "Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer och Herrens härlighet går upp öfver dig!" Själf sade Jesus en gång: "Medan I hafven ljuset, tron på ljuset, på det I mån blifva ljusets barn." Joh. 12: 36. Hur mången evighetsvandrare har icke, upplyst af det ljuset, vandrat i ljuset och blifvit lyst in i ljusets land.

"Milda skęn af Faderns ära!
dina rena strålar sprid
kring vår jord, att hon må bära
ljus och tröst och dygd och frid:
att hon må en förgård blifva
till din himmel, dit du vill
samla dem, dig höra till!"

J. G. Dahlberg.

Herren vår tillflykt.

Hvart skall en själ, af sorg beklämd,
af längtan kvald, väl ila,
där hon, ej mer af mörkret skrämd,
kan finna tröst och hvila?
Hvar finns i världens larm en vrå,
där hon i stillhet blifva må?

Ack, jag har gått båd' hit och dit,
ack, jag har vandrat vida.
Jag forskat har med sträfsam flit,
jag sökt att tåligt bida.
Jag sökt på världens lycka tro —
men aldrig fann mitt hjärta ro.

O, står då mig i världen vid
ej någon tillflykt åter;
ej någon tröst till evig tid,
hur bittert än jag gråter?
O Gud, min Fader, du är kvar,
jag än till dig min tillflykt tar.

Och om de ondas rote mig
i öfvermod tillropar:

"Hvar är din Gud, hur hör han dig?"
med spe mig öfverhopar,
så tror jag fast uppå ditt namn,
min ankargrund och enda hamn.

Och om sig tvifvel i min själ
som vreda vågor vräka,
skall du det vända till mitt väl,
du kan dig ej förneka.
I rätta stunden än du skall
befalla vind och vågors svall.

Och efter tung och mulen tid
skall fram ur molnen bryta
den sol, som med sin stråle blid
skall sorg i glädje byta
och visa här på öknens sand
mig banad väg mot löftets land.

Så hjälp mig då att dag för dag
mot synd och oro strida
och vara nöjd med ditt behag
och städs din hjälp förbida,
tills jag en stilla stund får bud
att flytta hem till dig, o Gud.

C. A. Lönnquist.

Mitt dopsförbund.

1. Hvad är det som kallas dopsförbund? "Förbund är ju en öfverenskommelse emellan tvenne parter", och dopsförbundet är sålunda en öfverenskommelse emellan Gud och den som döpes. Men hvad är detta förbund? Det gifves olika svar i olika katekeser på frågan: hvad är döpelseförbundet? Så heter det i en katekesförklaring: "Döpelseförbundet kallas med ett ord allt, hvartill en kristen förbindes genom sitt dop". Men detta svar angifver blott hvartill människan förbindes, men ej hvartill Gud förbinder sig. En för mig mera tillfredsställande förklaring öfver döpelseförbundet gifves i den gamla Swebelii katekes på frågan: "Kan en menniska sig trösta af sitt döpelseförbund, sedan hon det öfverträdt hafver, och ånyo faller i synd? Ja visserligen; Ty fastän menniskan på sin sida öfverträder det gjorda förbundet och faller i synd; så är dock Gud trofast och blifver stadigt vid sitt förbund, genom hvilket

han åter till nåde upptager en syndare, så ofta han sig omvänder och bättrar". Här säges uttryckligen, att Gud har ingått förbund med människan och äfven människan å sin sida. Men förbundets innehåll omtalas icke. Hvad är då mitt dopsförbund? För att få ett rätt svar på nämnda fråga vilja vi taga i betraktande den heliga skrifts lära angående Guds förbund med människorna. Redan genom människans skapelse till likhet och gemenskap med Gud ingick Gud det förbundet med människan, att hon skulle älska och lyda Gud och därigenom lefva, hvilket förbund gaf sig uttryck uti förbudet att äta af kunskapens träd på godt och ondt; "ty på hvad dag du däraf äter, skall du döden dö". Det var dock isynnerhet genom Moses, som Gud upprättade sitt förbund med sitt egendomsfolk Israel, och detta förbund var lagen, som Gud själf kallade förbund. Hufvudinnehållet af den skrifna lagen är alldeles detsamma, som Gud i skapelsen gaf människan i hennes samvete, nämligen Guds fordran af kärlek och lydnad och Guds löfte, att hon därigenom skulle lefva. "Hör, Israel! Herren är vår Gud, Herren allena. Och du skall älska Herren, din Gud, af hela ditt hjärta och af hela din själ och af hela din kraft", 5 Mos. 6: 4, 5. "Gör det, så får du lefva." Detta är i

korthet lagförbundet, hvilket bekräftas af denna Guds hotelse: "Förbannad vare den, som icke håller denna lagens ord".

Men hvad hände vid människosläktets begynnelse? Jo, vår stamfader Adam öfverträdde lagen och bröt förbundet med Gud. "Så har", såsom aposteln Paulus lär, "genom en människa synden kommit i världen och genom synden döden, och har så döden kommit till alla människor, emedan de alla hafva syndat." "Genom den ena människans olydnad hafva de många blifvit gjorda till syndare." Och öfver alla lagens öfverträdare kom lagens förbannelse, dödsdomen. "Domen kom genom en till fördömelsen." Alla hafva syndat och "hafva likasom Adam öfverträdt förbundet. Däruti hafva de varit trolöse emot mig", Osea 6: 7. Såsom vi alla hafva brutit lagförbundet, så hafva vi ock alla kommit under dödsdomen. Huru skola vi då lefva? Huru frälsas från lagens förbannelse, från döden och fördömelsen? Huru skola vi återfå lifvet? På dessa frågor gifves i lagboken intet annat svar än detta: "du måste döden dö".

Men den heliga skrift innehåller icke blott lag utan äfven evangelium, icke blott lagförbundet utan äfven nådeförbundet. Aposteln Paulus förklarar i Gal. 4 kap. på ett ganska

sinnrikt sätt de båda förbunden, det ena förande till träldom, det andra till frihet. Redan på fallets dag uttalar Gud ett löftesord om kvinnans säd, hvilket i sig innesluter nådeförbundet. Detta nådeförbund ligger ock uti Guds löfte till Abraham: "I dig skola alla släkter på jorden välsignade varda". Det heter ock, att Gud ingick förbund med Abraham och gaf honom omskärelsens tecken såsom ett insegel på trons rättfärdighet. "Abrham trodde Gud, och det vardt honom räknadt till rättfärdighet."

I den 89 psalmen prisas Herrens stora nåd: "Ty jag säger: Din nåd varder byggd för evig tid, i himmelen befäster du din trofasthet. Jag har slutit ett förbund med min utvalde, jag har med ed lofvat min tjänare David: Jag skall befästa din tron ifrån släkte till släkte". På grund af detta sitt löfte till David utropar Herren Gud genom profeten Jesaja: "Vänden edert öra till och kommen till mig! Hören, att eder själ må lefva, och jag må göra med eder ett evigt förbund efter de trofasta nådelöftena till David". Uti Jer. 31: 31—34 heter det: "Se, dagar skola komma, säger Herren, då jag skall sluta ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus; icke ett sådant förbund, som det jag slöt med deras fäder på den tid, då jag tog dem vid handen till att föra dem ut

ur Egyptens land, hvilket förbund med mig de bröto, fastän jag var deras rätte herre, säger Herren. Nej, detta är det förbund, som jag skall sluta med Israels hus i kommande dagar, säger Herren: Jag skall lägga min lag i deras bröst, och i deras hjärtan skall jag skrifva den, och jag skall vara deras Gud, och de skola vara mitt folk. Då skola de icke mer behöfva undervisa hvarandra inbördes och säga: 'Lär känna Herren'; ty de skola alla känna mig, från den minste till den störste, säger Herren. Ty jag skall förlåta deras missgärning, och deras synd skall jag icke mer komma ihåg."

Dessa profetiska löften om det nya förbundet äro alla grundade på Kristus, hvilken skulle stadfästa de löften, som varit gifna åt fäderna, Rom. 15: 8. "Men Abraham och hans säd äro löftena tillsagda. Han säger icke: 'och säderna', såsom talade han om många, utan såsom om en: och din säd, hvilken är Kristus. Detta menar jag: Det testamente, som förut var af Gud stadfäst med afseende på Kristus, kan den lag, som gafs fyra hundra trettio år därefter, icke upphäfva, så att den skulle göra löftet om intet."

Så var äfven löftet till David grundadt på Davids Son, som är Kristus, Herren, i Davids stad. Denne Davids Son skulle enligt löftet

äfven vara Guds Son. Gud säger om honom i Ps. 89: 27—29: "Han skall kalla mig så: Du min fader, min Gud och min frälsningsklippa. Och jag skall göra honom till den förstfödde, till den högste bland konungarna på jorden. Jag skall bevara min nåd åt honom evinnerligen, och mitt förbund med honom skall förblifva fast." Uti Ps. 2: 7 heter det: "Jag vill förtälja om ett rådslut; Herren sade till mig: 'Du är min son, jag har i dag födt dig'." Guds löften om nådeförbundet voro grundade på Kristus såsom det nya förbundets medlare. Gud kunde icke för sin rättfärdighets skull upphäfva lagförbundet, Matt. 5: 17—19. Icke heller kunde han, den eviga kärleken, lämna den fallna världen uti dödens våld, utan i sitt eviga frälsningsråd utvalde han sin egen Son till ett nytt förbunds medlare. "Då tiden var fullbordad, sände Gud sin Son, född af kvinna, född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen, att vi skulle få barnaskapet." Jesus Kristus, Guds Son, har såsom vår ställföreträdare i fullkomlig lydnad för Guds heliga vilja uppfyllt lagen och därigenom förvärfvat åt oss en evig rättfärdighet. Genom sin död för världens syndaskuld och genom sitt heliga blods utgjutelse har han försonat världen med Gud, betäckt världens syndaskuld och där-

igenom återlöst oss från öfverträdelserna under lagförbundet. "Och därför är han medlare för ett nytt förbund, på det att, sedan död har skett till återlösning från öfverträdelserna under det förra förbundet, de kallade skulle få det eviga arfvets löfte", Ebr. 9: 15. Jesus säger i Matt. 20: 28: "Likasom Människosonen icke har kommit för att låta tjäna sig utan för att tjäna och gifva sitt lif till lösen för många".

Uti instiftelseorden till den heliga nattvarden säger Herren: "Detta är mitt blod, det nya förbundets, hvilket varder utgjutet för många till syndernas förlåtelse". Hvad är innehållet af det nya nådeförbundet? Jo, kärleken. Så är ock lagförbundets innehåll kärleken; men med den stora skillnaden, att Gud i lagen fordrar kärlek, men i evangelium uppenbarar sin kärlek till oss. "Däruti består kärleken, icke att vi hafva älskat Gud, men att han har älskat oss och sändt sin Son till försoning för våra synder", 1 Joh. 4: 10. Vi kunna ock säga, att innehållet af nådeförbundet är hvad ordet nåd innebär, emedan föremålet för Guds kärlek är den brottsliga och mot Gud fientliga världen. Den gudomliga nåden innebär en mångfald af nådevälgärningar och nådegåfvor: utkorelsenåden: "Såsom han har utvalt oss i Kristus före världens grundläggning", Efes.

1: 4; den rättfärdiggörande nåden: "Ty alla hafva syndat och äro utan berömmelse inför Gud, och varda rättfärdigade utan förskyllan af hans nåd genom återlösningen i Kristus Jesus", Rom. 3: 23, 24; den pånyttfödande och helgande nåden: Tit. 3: 4—7; Efes. 5: 25—27; Guds härliggörande nåd, Rom. 8: 28—30. All denna nåd är en frukt af försoningsnåden genom Kristus. Vi märka, att de heliga apostlarna alltid framställa nåden såsom grundad på Kristus eller varande i honom. "Genom Moses blef lagen gifven, nåden och sanningen kommo genom Jesus Kristus", Joh. 1: 17. Nådeförbundet innehåller Guds allmänna nåd genom Kristus.

Men denna nåd vill Gud meddela människorna. Han vill att hvarje människa skall komma i personlig delaktighet af nåden. På det att denna Guds vilja skall fullbordas med oss, har Kristus icke allenast försonat oss med Gud och förvärfvat åt oss rättfärdighet, utan ock för oss uppenbarat sin himmelske Faders namn uti det heliga evangelium, det glada budskapet om Guds kärlek till den fallna världen och att Kristus är försoningen för våra synder. Vår dyre Frälsare har ock instiftat de heliga sakramenterna: dopet och nattvarden, hvilka båda hafva en evangelisk natur. Med dessa nådens

medel, ordet och de heliga sakramenterna, gifver oss Kristus den Helige Ande, hvarför dessa nådemedel innehålla och meddela oss nåden i Kristus. Ja, det är genom dessa medel den kärleksrike Guden vill ingå förbund med hvarje enskild själ, och detta förbund är nådeförbundet.

Genom evangelii predikan och de heliga sakramenterna kommer Gud till den syndiga människan och erbjuder henne sin nåd, syndernas förlåtelse och det eviga lifvet och frågar henne: "Vill du varda frälst? Behöfver du nåd och frid? Vill du blifva salig?" Detta är förbundet å Guds sida. Men hvad fordrar han å människans sida? Endast detta: "Jag vill". Och detta "jag vill" är tron. Tron är alltså förbundsvillkoret å människans sida.

Hvad är då mitt dopsförbund? Det var ju den frågan som skulle besvaras. Ja, den är ock redan besvarad. Dopsförbundet är alldeles detsamma som nådeförbundet. Det kan icke vara lagförbundet, ty dopet är ett nådemedel, ett nåderikt lifvets vatten och ett bad till ny födelse. Det kan icke heller vara ett särskildt förbund vid sidan af de båda andra; ty den heliga skrift innehåller blott de båda förbunden, lagen och evangelium. Uttrycket dopsförbund finnes icke uti de bibelställen, som handla om

dopet. Dock emedan dopet meddelar frälsning åt den som tror och blifver döpt, så ingår Gud med människan det förbundet att frälsa henne, och hon å sin sida tror detta Guds löfte. Vår Herre och Frälsare Jesus, stiftaren af den heliga döpelsens sakrament, sade till sina lärjungar: "Mig är gifven all makt i himmelen och på jorden. Gån fördenskull ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem till Faderns, Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt det jag har befallt eder. Och se, jag är med eder alla dagar intill världens ände", Matt. 28: 18—20. Att döpas till den treenige Guden innebär ett insättande i Guds nådeförbund, att den som döpes tror på den treenige Guden och delaktiggöres af Faderns kärlek, Sonens nåd och den Helige Andes inneboende och verksamhet.

Genom det heliga dopet blef jag upptagen i Guds eviga nådesförbund, upptagen till barnaskap hos Gud, rättfärdigad i Kristus och genom den Helige Andes kraft född på nytt och lefvandegjord i Kristus. Förbundsvillkoret å min sida var dopet och tron, men dopet är ett Guds verk, ett nådemedel, gifvet åt församlingen, som ock fick ombesörja, att jag blef döpt. Hvad tron beträffar, har jag aldrig af mig själf, af mitt eget förnuft eller kraft kunnat tro. Tron

är Guds verk och gåfva. "Ty af nåden ären I frälsta genom tron, och det icke af eder, Guds gåfva är det", Efes. 2: 8.

2. Hvilken tröst har jag af mitt dopsförbund? Jag har den trösten, att den af Kristus förvärfvade rättfärdigheten blifvit mig tillräknad. Jag har genom dopet kommit i personlig gemenskap med den treenige Guden. Gud är min bundsförvant. Han känner mig såsom sin egen, såsom han sade till Moses: "Jag har känt dig vid namn, och du har funnit nåd för mina ögon", 2 Mos. 33: 12. I Es. 43: 1 säger Herren: "Frukta icke, ty jag har förlossat dig, jag har kallat dig vid ditt namn, du är min". "Herren känner de sina", 2 Tim. 2: 19. Dopsförbundet förvissar mig om Guds faderliga kärlek och välbehag, att han är min rätte Fader och jag hans rätta barn.

Dopsförbundet gifver mig den trösten, att detta förbund är orygglig, emedan Gud är trofast och sannfärdig, som står fast vid sina löften, äfven då vi äro trolösa, hvilket han har ådagalagt genom sitt förbarmande mot dem som affallit från tron, att han har genom Andens nåd sökt att omvända dem, och då de ändtligen med den förlorade sonen kommit till besinning och i ånger och tro återvändt till sin himmelske Fader, hafva de genast blifvit mot-

tagna såsom barn i fadershuset. Den allra största trösten gifver mig dopsförbundet såsom ett testamente, i hvilket Gud har bestämt mig till arfvinge af det eviga lifvet med all dess fröjd och härlighet. "Ja, om än bergen vika bort och höjderna vackla, så skall min nåd icke vika ifrån dig och mitt fridsförbund icke vackla, säger Herren, din förbarmare." Es. 54: 10.

J. Fremling.

Min konfirmation och första nattvardsgång.

Hvad min konfirmation och första nattvardsgång blefvo för mig, berodde i väsentlig mån på den riktning, mitt lif fått under de föregående barndomsåren. Tidigt fick jag i hemmet lära att umgås med Guds ord, ej blott med bibeln och de vanliga läroböckerna i kristendom, utan jämväl med gammaldags kristliga uppbyggelseböcker. Bland de sistnämnda var Hoofs postilla den, hvars innehåll lämnat det mest outplånliga intrycket på mitt barnahjärta. I den boken möttes jag af ett sådant evighetsallvar på hvarje blad, att jag vid läsningen liksom greps af en inre fruktan och bäfvan. Att sann bättring och lefvande tro voro nödvändiga till salighet, därom blef jag tidigt öfvertygad. Men i mitt eget hjärta var det dunkelt. Jag förstod mig ej själf. Förstod blott att jag ej genomgått de erfarenheter, som syntes mig nödvändiga för att kunna vara ett verkligt Guds

barn, längtade och hoppades att en gång blifva en sann kristen, men vågade ej tro att jag såsom barn kunde komma därhän. Fruktan var nog det som mest kännetecknade mitt inre tillstånd, dock ej en sådan fruktan, att jag städse kände mig ängslig och orolig — hoppet att en gång kunna blifva ett Guds barn borttog delvis oron. Så fortgick det på det hela taget ända till dess jag stod färdig att tillsammans med den öfriga nattvardsungdomen gifva Herren mina trohetslöften samt för första gången framträda till nattvardsbordet. Jag var nu endast något öfver fjorton år gammal, således i den vanliga konfirmationsåldern, och att man redan vid denna tidiga ålder verkligen djupt kan känna betydelsen af det steg, jag nu stod färdig att taga, det vågar jag af egen erfarenhet intyga. Varm och innerlig (jag tror ej, att dessa uttryck säga för mycket) var i de stunderna min längtan att helt få höra Herren till, och fastän det ännu syntes svårt att komma till verklig klarhet i fråga om min inre ställning, så minnes jag likväl tydligt, att jag under några flyende stunder verkligen trodde mina synders förlåtelse, trodde mig vara ett Guds barn. Mitt hjärta fylldes i de stunderna af en så outsäglig känsla af frid och sällhet, att det syntes mig omöjligt, att denna lycka skulle kunna blifva af varaktig

natur, och den blef det icke heller, ty inom kort var den kännbara friden försvunnen, och, sorgligt nog, kom därmed äfven min tro på obestånd. Snart lämnade jag föräldrahemmet. Frestelserna blefvo numera flera och starkare än förr. Kraften att öfvervinna dem blef svagare. Tron var slocknad. Jag visste, att jag gått bort från mitt lifs Gud.

"Blott en gammal historia", säger kanske någon. Sant, det är en mycket gammal historia, men en historia, som hvarje själasörjare i våra församlingar i något förändrad form ser upprepad kanske årligen. Vi hafva möjligen blifvit så vana att se den nyligen konfirmerade ungdomens troslampor tidigt slockna, att det numera torde förefalla oss oundvikligt. Nödvändigt kan det dock icke vara, att tron, där den en gång blifvit tänd, åter måste slockna. — Bevare oss Gud från en sådan tanke! Nej, där tron, huru svag den än må vara, verkligen finnes, där kan den ock fortfarande lefva, tillväxa och blifva stark. Sedan jag vid något mognare år efter många inre slitningar återvann den frid med Gud, hvilken jag vid min konfirmationstid endast tillfälligtvis fick smaka, och sedan jag nu under en följd af år haft mig anförtrodt att själf handleda nattvardsungdomen, har jag ej kunnat undgå att mången

gång blicka tillbaka på min egen tidigare erfarenhet, därvid frågande mig själf: *Hvarför* gick jag efter min konfirmation så tidigt bort från min Frälsare, och hvad kan jag göra för att om möjligt rädda någon af de unga, som blifvit anförtrodda åt min vård, från att handla på samma sätt? På grund af egen sorglig erfarenhet är jag öfvertygad om att många af de unga omedelbart efter sin konfirmation och första nattvardsgång äro i behof af en erfaren själasörjares *personliga* handledning lika mycket som under deras förberedelse till konfirmationen. Jag sökte ingen sådan ledning, och den kom mig icke osökt till del. Få af de unga synas hafva mod att begära ett enskildt samtal med sin själasörjare, och de flesta skulle kanske helst undvika ett sådant samtal, om det blefve dem erbjudet, men en och annan skulle säkerligen med glädje öppna sitt hjärta för själasörjaren, om tillfället därtill komme osökt och naturligt. Hvem vet hvilka frukter det kunde komma att bära, om en trogen själasörjare eller någon annan erfaren kristen, oftare än i allmänhet sker, i kärlek sökte närma sig de ungas hjärtan med ett ord af verklig förståelse! "Föd mina lamm!" — Hvilket outsägligt högt, heligt och ansvarsfullt uppdrag har icke Öfverherden med de orden gifvit åt hvarje själasörjare och

för öfrigt åt hvarje fader och moder eller dem, som träda i dessas ställe! Är du en bland dessa, så torde du mer än en gång hafva suckat under bördan af ditt ansvar. Må vi tillse, att det ej får stanna vid blotta suckar! Må vi fråga oss själfva: Har jag gjort allt hvad jag möjligen kunde hafva gjort för dem, som blifvit mig af Herren anförtrodda? Har jag icke blott undervisat och förmanat, utan äfven med den heliga kärlekens alla till buds stående medel sökt att uppmuntra, leda, styrka, stödja, uppsöka, återföra — korteligen, har jag på fullt allvar sökt att följa Öfverherdens eget stora föredöme?

M — —.

Min bibel.

Huru kärt och välbekant ljuder icke detta uttryck i hvarje kristens öron! Hvilken förmåga äger det icke att i hans själ frammana de ljufvaste minnen — minnen från ett kärt hem och en lycklig barndom! Dessa minnen äro ofta oupplösligt förenade med en gammal nött bok, som man ofta såg far och mor läsa uti. Inte bara någon gång om söndagarna, utan hvarje morgon och afton var det, som denna bok anlitades. Så väl när man var glad som när man var ledsen och nedslagen, sökte man uti den gamla bibeln sin ledning, glädje och tröst. Till den såsom till en gammal kär vän gick man i alla lifvets förhållanden för att hämta råd och hjälp, och den gamle vännen befanns alltid vara pålitlig. Han hade glädje för den glade, han hade tröst för den sorgsne, han hade uppmuntran för den nedslagne, han hade hopp för den hopplöse. Hans ord ägde makt att trösta i den djupaste sorg och upp-

uppmuntra den mest nedslagne och hopplöse, ty de voro ord från Herren Sebaot själf, han som skapat himmel och jord genom sitt ord. Huru lycklig den människa, som blifvit riktigt bekant med denna vän och lärt sig att förtrösta uppå de löften samt taga till hjärtat de lärdomar, varningar, råd och förmaningar, som Gud genom honom gifver oss!

Dock, hvilken förunderlig bok är icke denna gamla bibel! Huru gammal och dock alltid ny för den, som vill fördjupa sig i dess sanningar! Hvilken skön variation både i dess innehåll och form! Än talar den om det för tanken omätbara världsalltets under, än om liljans sköna skrud. Än målar den för vår blick en bild ur det alldagliga jordiska lifvets förhållanden, än drager den åsido ett hörn af evighetens förlåt, så att vi få se en skymt af det eviga lifvets härlighet. Dessa bilder tecknas i ett språk, som väl i allmänhet kännetecknas af den största enkelhet, men som dock ofta höjer sig till majestätisk skönhet. Liksom det finnes den största variation, då det gäller innehåll och och form, så är variationen lika stor med hänsyn till författare. Här finna vi konungens såväl som fåraherdens vittnesbörd om Guds nåd, kärlek och trofasthet. Båda skåda med en blick, upplyst af Guds Helige Andes ljus, in i framtiden och

förutsäga, hvad som skall ske i kommande tider. Och dock finnes i all denna variation en enhet. Hela bibelns innehåll rör sig omkring *en* medelpunkt. Denna medelpunkt är Lejonet af Juda, den utlofvade kvinnones säd. Hans ankomst är det, som profeterna med längtan bidat och uti sina profetior förutsagt. Hans lif är det, som evangelisterna tecknat. Trons väg till gemenskap med honom och Fadern är det, som apostlarna uti sina bref utvisat. Kristi evangelium såsom en Guds kraft till frälsning för hvar och en, som tror, är det ämne, som bibeln såsom ett helt framställer och utvecklar.

Såsom Kristi evangelium är en Guds kraft i världen, så är äfven den bok, som från pärm till pärm vittnar om Kristus, en sådan makt. Kristus håller så att säga sitt segertåg genom världen i och genom ordet eller den heliga skrift. Genom detsamma omskapar han människohjärtan, samhällen, länder och folk.

Låt bibelordet få makt med ett människohjärta, och det omskapar snart hela människan till en alldeles ny varelse. Det gör drinkaren nykter. Det gör den otuktige ren i sina seder. Det gör sabbatsbrytaren till sabbatsfirare. Det gör slut på ederna från svärjarens läppar. Det omskapar förtalaren, så att han kan tala godt om sin nästa och inte bara det, som är ondt.

Det gör det olydiga barnet lydigt. Det gör den upproriske till laglydig medborgare. Det gör den hatfulle kärleksfull. Det vänder afgudadyrkaren bort från afgudarna, hvad namn de än må bära, till den ene sanne Gudens kännedom och dyrkan. Det bringar frid till människohjärtan, i hvilka fordom ofriden hade sin boning.

Samma makt, som bibelordet utöfvar i det enskilda hjärtat, utöfvar det äfven i familjen. Visa mig ett hem, där bibeln dagligen läses och läses icke bara med munnen utan med hjärtat, och jag skall försäkra dig, att förnöjsamhet, frid, endräkt och glädje äro rådande i det hemmet. I det hemmet är Jesus en daglig gäst, som icke sitter tyst, utan som talar och undervisar. Om Jesus nu vandrade omkring på jorden i synlig måtto, skulle man vara ganska allmänt angelägen om att få honom till gäst och få samtala med honom, men då man kunde få höra honom i ordet, låter man likväl sin bibel ligga på förmaksbordet oläst och sin plats i kyrkan stå tom. Ja, många människor bry sig inte ens om att tillhöra någon kyrka.

Liksom bibeln är en makt i det enskilda människohjärtat och i hemmet, så är den äfven en makt i samhället. Låt bibeln få tränga in i ett hednasamhälle, och hedendomens råheter

och styggelser försvinna snart. På denna bibelns samhällsomskapande makt äro alla de kristna länderna stående bevis. Visst finnes äfven i dessa ännu mycken synd och mycket elände, som behöfver undanrödjas, men en af orsakerna härtill är, att Guds ord väl finnes på förmaksbordet och i kyrkan, men att det icke nog läses, höres och tages till hjärtat. Om i de kristna länderna bibeln mera allmänt lästes och dess sanningar mera allmänt påaktades i det dagliga lifvet, skulle snart alla krogar, teatrar, danssalar och liderlighetens nästen där försvinna. Finge Guds ord blifva regeln och rättesnöret för alla människors lif, blefve snart domstolar, fängelser och allehanda straffanstalter obehöfliga inrättningar.

Bibeln eller Guds ord är kyrkans mäktigaste vapen. Då hon oryggligt hållit fast vid dess rena lära, har hon vunnit sina mest lysande och varaktiga segrar; men då hon lagt detta vapen åsido, har hon lidit sina svåraste nederlag. Hvad är orsaken till, att de katolska länderna stå så långt efter de protestantiska i upplysning och bildning? Endast ett svar kan gifvas på denna fråga: Man har i de förra åsidosatt bibeln såsom högsta auktoritet för människans tro och lefverne och satt mänsklig auktoritet i stället. Man skördar följderna af ett

sådant åtgörande. När var det, som Kristi kyrka, fastän liten, var oemotståndlig? Jo, på den tiden, då det heter om henne, att man dagligen rannsakade skrifterna och förblef endräktigt i profeternas och apostlarnas lära. Huru kom det sig, att om några århundraden medeltidens mörker sänkte sig öfver denna kyrka? Jo, från att vara liten, ringa och fattig hade hon genom Guds nåd och hjälp höjt sig till världens härskarinna och såsom sådan satte hon i sitt öfvermod hednisk filosofi i stället för Guds uppenbarade ord. När var det, som en fattig, ensam munk kunde trotsa en hel värld? Jo, när han med sitt samvete bundet uti den heliga skrift kunde säga: "Här står jag. Jag kan intet annat. Gud hjälpe mig! Amen!"

Här var en man, som kunde af hela sitt hjärta säga *min bibel*. Bibeln var för honom en skatt och klenod, som icke kunde ersättas af något. Han hade i den funnit frid för sitt af synden ängslade hjärta. På dess löften hade han lärt sig att förtrösta, och i denna sin förtröstan blef han icke besviken. Gud stod honom bi i allt, så att reformationens storverk gick segrande igenom. Genom detta verk räddades bibeln åt mänskligheten och gjordes tillgänglig för hvar och en som vill göra sig närmare bekant med dess sanningar. Men en stor

del människor göra aldrig bibeln till sin. De läsa den antingen alls icke eller mycket litet och tillägna sig aldrig såsom sina de andliga skatter, som i densamma äro nedlagda. Så länge människan icke gjort detta, har hon knappast någon rätt att kalla bibeln sin. Den är för henne en främling och icke en hjärtevän. Men har människan i den funnit samvetsfrid och det eviga lifvets hopp, då har bibeln för henne blifvit en hjärtevän, från hvilken hon icke under några omständigheter vill skiljas.

Satan har under alla tider sökt att genom allahanda spetsfundigheter beröfva de kristna denna vän, men han har ännu icke lyckats. Han har dock icke uppgifvit hoppet. Han kan numera icke få bibeln bort från världen. Den är allt för vidt spridd, för att detta skulle vara möjligt. Hans enda hopp är nu att kunna undergräfva människornas förtroende för densamma såsom Guds ord. Kunde han lyckas härutinnan, då hade han vunnit spelet. Men stormlöpningarna mot den heliga skrift, som göras i vår tid, skola icke lyckas bättre än de, som gjorts under flydda tider. Nya upptäckter på fornforskningens område, som ännu komma att göras, skola endast mera klart och tydligt än de hitintills gjorda bevisa, att det gamla bibelordet är sanning och att de, som förneka dess

ofelbarhet, äro lögnare. Må vi såsom kristna högre än någonsin uppskatta vår bibel och glädja oss öfver, att Gud gifvit oss en sådan vägvisare genom jordelifvets sorgedal. Här kan tillämpas orden: "Behåll, hvad du hafver, att ingen må taga din krona."

V. E. Holmstedt.

Ord vid diakonissinvigningen i Omaha, Neb., den 27 april 1899.

Af dr S. P. A. Lindahl före syster Anna Flints invigning (efter anteckningar).

Text: Mark. 12: 41—44.

Under vår Frälsares vandring här på jorden lät han intet tillfälle gå sig ur händerna, då han kunde göra iakttagelser för att därigenom meddela sina lärjungar viktiga lärdomar. Han visar här den omsorg och noggrannhet, med hvilken han iakttog hvad som försiggick vid offerkistan. Är något af betydelse, så är det då vi offra åt Gud. Vår Frälsare satt helt lugnt vid offerkistan. Han iakttog med sådan noggrannhet, huru de offrade, att han kunde säga hvad hvar och en inlade. Så vill han äfven komma oss nära och vara med vid våra förehafvanden. Han vill visa, hvad som är af stor vikt för oss. För honom, som rannsakar hjärtan och pröfvar njurar, är ju allt klart. Den sanningen vill Herren

inprägla, att vi böra akta uppå huru han upptager vårt offer samt om det blifver till glädje och välsignelse för oss såsom gifvare. Men kan denna text passa för detta tillfälle? Vi tro så. Äro vi icke just nu samlade omkring offerkistan? Hvad offer hafva vi att bringa Herren? Vore det blott fråga om penningar, då vore det en enkel sak; dock äfven den har sin stora betydelse. Här inlades större och mindre penningar, somliga ett bevis på fattigdom, andra åter på öfverflöd. Här var en kvinna som inlagt allt det hon ägde.

Det är ett annat offer Gud fordrar, hvarom konung David säger: "Det offer, som behagar Gud, är en förkrossad ande; ett förkrossadt och bedröfvadt hjärta skall du, Gud, icke förakta." Det är i denna mening vi valt vår text. Hvad offer hafva vi, nu församlade omkring Guds offerkista, att bringa honom? Huru mycken rikedom och brist gifva sig icke tillkänna i vår erfarenhet! Då Herren såg på dig i fordna dagar, började det röra sig i ditt inre. Minns du icke, då du första gången på dina knän frågade Gud, hvad du kunde gifva honom? Huru fattig var du icke då! Din syndanöd, huru utblottade den dig icke på all egen förtjänst och värdighet! Allvarlig syndasorg är det offer, med hvilket du borde komma fram till din Gud. Det

kan ju synas understundom som om det ej vore brist på sådana offer, ty mången kan ju aflägga en utförlig bekännelse öfver sitt syndalif. Men andra äro, som icke tro sig hafva något offer att gifva Gud uti sin syndanöd; icke ens en enda bättringstår. De rike, de gifva utaf sitt öfverflöd; den nödställde kommer med allt hvad han äger. Kan icke din bättring blifva, hvad du tycker att den borde vara, kom dock, ty den fattiga änkan lade in mer, än de rike. Är icke hela vårt lif ett framgående och offrande. En del hafva aldrig brist; men andra hafva i anden fattigdom; det enda som uppehåller dem är kärleken. När några storverk utföras i Guds rike, huru framkalla de icke allas pris och beundran. Hvad väger dock mest i Guds vågskål? Jo, troheten i det lilla. Mången uppriktig själ klagar: "Ack, jag har ingen kärlek!" Då själen kommer fram med sin kärlekslöshet och fattigdom och känner sig alldeles utblottad, då räknar Herren det så som med änkan, att hvad hon inlade var mera än de rikes stora offer. De andre kände ingen brist på tro och kärlek.

Gud har utrustat oss med mycket olika gåfvor: en mera öppen, en mera sluten, en går där och bär på sin sorg och suckan, utan att kunna meddela sig med någon människa. Månne han skall våga sig fram till nådastolen! En är be-

gåfvad med stora gåfvor, en annan med små och obetydliga. Men då Kristus bedömer en människas handling, torde den, som i människoögon anses ringa och obetydlig, prisas såsom stor af Herren Jesus. Så räknar Herren äfven med oss. Troheten i det lilla, då vi offra åt Gud, det är detta, som vinner hans erkännande. Få vi vara med och tjäna med trohet i det lilla, så skall Herren med välbehag bekänna sig till oss. Han håller sina trotjänare ofta i nödens och sorgens skola. Herren söker vårt sinne, hjärta och trohet. Lägg in mer än du hittills inlagt i offerkistan. All din lifsnäring vill Herren hafva, så skall han också sörja för dig och gifva dig hvad du behöfver.

Af dr P. J. Swärd efter invigningen (i sammandrag).

Text: Joh. 17: 8.

Före sin mandom och efter detta lifvets slut har Herren Jesus lefvat ett fullkomligt lif. Här i tjänareskepnaden lefde och verkade han för att meddela sin Faders ord. Det fördömer många predikanter, att de duka upp allehanda, som dock icke är Guds ord. Jesus talade ej af sig själf. Den som är ställd på en så viktig plats som att undervisa andra i Guds ord, får ej taga det af sitt eget. Herren Jesus mottog omedel-

bart af sin himmelske Fader hvad han skulle tala. Vi finna dock, att vår Frälsare stundom använde ord ur gamla testamentet. Gud vare pris för det att vi hafva en bibel! Vi behöfva ej att undra på hvarifrån vi skola få Guds ord; vi hafva det i bibeln. Här är det ej fråga om att inviga en mansperson till ämbetet; en syster, en lärosyster, åtminstone för den närmaste framtiden, blir detta hennes kallelse. — Den källa, vi bära på, har ej sött vatten. Det duger ej att taga ur den egna fataburen för att bära fram till dem, som skola undervisas. En lärosyster har en dryg del af Guds ord att meddela dem, som skola undervisas. Världen anser, att det är mycket ringa och obetydligt att undervisa i Guds ord, i synnerhet i barnaläran. Jesus kunde säga: "De ord, du gifvit mig, har jag gifvit dem;" det han talat och lärt var Guds lärdom. Det är tryggt att kunna säga: "Jag har ej lärt af mig själf." Nu i vår tid skall ju Guds ord frambäras på ett så fint språk, att det förtjusar och tillfredsställer sådana, som blott jäkta efter vältalighet. Måtte det blifva denna systers mål att taga emot Guds ord! "De hafva mottagit dem" är det bästa betyg dessa fattiga fiskare kunde få. Hvad menas med att hafva mottagit Guds ord? Först kunna vi därmed förstå att mottaga det i våra händer. Först då

jag mottagit en gåfva, är den min. Huru skall jag sedan använda den? Anser jag det värdt att gömma den?

För det andra förstå vi med mottaga att gömma Guds ord uti våra hjärtan. Så vill Gud utrusta oss, att vi i hjärtat och anden skola upptaga ordet. Ur hjärtat togs det ord, vår Frälsare gaf sina lärjungar. Huru underbart är icke lifvet, när man blir så liten! De började mottaga ordet af Jesu mun. Hur ser det då ut, när vi börja mottaga Jesu ord? Hvilken förunderlig historia upprullas icke då för själens inre blick! Stor inre nöd få vi då erfara. I denna nöd kan endast Jesus hjälpa. Lärjungarnas lifserfarenheter frammanade den bekännelsen: "Herre, till hvem skola vi gå?" Detta blir en daglig öfning för denna syster. Det är lärjungens bemödanden att mottaga Jesu ord. Är det nöd, så är det första att gå till ordet; vi få mottaga ordet på nytt igen. Ibland får sanningens ord sjunka djupt ned i hjärtat, ibland får det blott ytligt vidröra oss. Då Herren får upplåta hjärtat, då få vi ordet. Hvad är kristendomslifvets kännetecken och hemlighet? Här är ett af de tydligaste kännetecknen på andligt lif, att vi mottaga Guds ord. Så länge det ej varit ett verkligt behof, kunna vi ej förstå Guds ord. Själens diktan och traktan blir att

få mottaga mera af Guds ord. "När du mitt hjärta tröstar, så löper jag din buds väg." Ja, om vi ej finge mottaga Guds ord, så skulle vi förtvifla. Låt det blifva vår hufvuduppgift att mottaga ordet, till dess arbetsdagen är slut. Ingen annan väg finnes för att blifva behållen i tron intill ändan. Herren är icke njugg; han gifver de sina rikligen hvad de behöfva.

Korsets odödliga ära.

Hur ofta i lifvet blott endels vi se
och kortsynt förhållanden döma;
blott vinsten blir riklig och lyckan får le,
om guld och om solsken vi drömma.
Det lilla blir stort, och det fula blir skönt,
på glädje vi känna oss rika,
om världen med ära vår bana beströr
samt slösar på loford tillika.

Se, krigaren skyldrar i blank uniform;
i härfärden dyster och blodig
han trotsar båd' kulor och rytande storm,
samt nämnes då tapper och modig.
Statsmannen fritt ordar om nesliga band,
om lagar, som folket förtrycka,
han hyllas, beundras, får makten i hand
samt krönes med framgång och lycka.

Med sinnet påverkadt af sanning och rätt,
författaren diktar och skrifver:
i tidningar, böcker på flerfaldigt sätt
han prisad och omtalad blifver.

Högstämd och manhaftig vältalaren står;
hänförande, eldiga, falla
hans dråpliga fraser; stor hyllning han får;
berömmet i körsång hörs skalla.

Den lärde djärft tolkar för häpnande värld
naturens och himlarnas lagar,
hur stjärnorna röras å svindlande färd,
hur forskning allt hemligt uppdagar.
Och läkarn, förfaren, den smygande död
med skicklighet mäktar bortjaga,
och kinden ånyo blir blomstrande röd,
när hälsa och krafter tilltaga.

Så härdad i armen samt färdig därtill
handtverkaren bryter sin bana.
Allt motstånd ger vika, han vet hvad han vill,
och arbetet går af en vana.
På sirliga duken i prunkande prakt
artisten framtrollar mång't under,
de skönaste taflor från vänaste trakt
med sjöar och grönskande lunder.

I klingande toner med uppöfvad röst
hörs sångaren känslofullt sjunga.
Djup genklang han väcker i tusende bröst
samt gläder de gamla och unga,
och skalden, konstmässigt, i ståtliga ord
framställer sin glädje och smärta.
Han skildrar det ädla, som finnes på jord,
och sätter i brand månget hjärta.

Dock glömmes helt fort den afundades namn,
det fala berömmet förklingar.
Snart äran bortgöms i förgätelsens famn
och ryktet samtiden förringar.
All heder är vansklig, som världen oss ger,
vårt hus uppå sanden vi bygga;
här finns ej en plats och ej hamn mot oss ler,
hvars murar för alltid stå trygga.

Så enkelt och ringa, men prydligt ändå
står korset och vittnar om seger.
Det talar till släkten, som komma och gå,
om eviga makten det äger.
Att tolka oss Faderns behagliga råd
och häfda hans heliga ära
samt bjuda den fallne förlåtelsens nåd
är *korsets odödliga ära.*

Carl Kraft.

Det lönar sig.

Om lång är vägen till ett önskadt mål,
om stundom mödosam och rätt besvärlig,
man går den dock, ty lönen blifver härlig
ju mer, dess mer man utaf möda tål.

Ty ej värderas så en lättköpt vinst
som den, för hvilken man har ärligt sträfvat;
och vunnen frid, se'n man för kampen bäfvat,
blir dubbelt skön, där man har hoppats minst.

Så blir det ock, när den, som kämpat här
och, under trycket af sin egen brist,
knappt vågat se med hopp mot himlens höjder,

när han en gång, för evigt bärgad där,
som drömmande får se — han vann till sist!
Då finns ej ord, som tolka själens fröjder.

Selma Holmgren.

II.

Så kom, rättfärdighetens sol,
gå fram i kraft från pol till pol,
att med din stråle värma!
Vår bön, vår kärlek följe dig,
att ifrån syndens dunkla stig
till dig hvart hjärta närma!
Men först lys in uti mitt sinn',
att jag i trone blifver din,
så att jag rätt må vandra
den väg, jag visar andra.

Missionspsalm.

Mel. ps. 55.

O, kristen, lyft din blick med fröjd!
Nu grönskar det i dal, på höjd,
och vårens tid är inne!
Gud öppnat har sin milda hand
att så sitt ord i alla land.
Hvart hjärta det besinne!
Lofven Herren!
Själar funna,
evigt vunna
återföras.
Änglars glädjepsalmer höras.

Af regn och snö från himlens sky
blir jorden vattnad, liksom ny,
och grödan står så fager.
Så säger Gud: mitt ord ej än
från jorden fåfängt vändt igen,
men själar till mig drager.
Lofven Herren!
sannadt vordet
är det ordet,
skördar mogna.
Himlen öppnas för Guds trogna.

Den gode Herden, se, han går,
till dess han funnit har sitt får
och glädjetårar rinna!
O, må som han vi trogna gå,
de kära lammen locka på,
tills vi dem åter finna!
Lofven Herren!
Upp mot höjden
stige fröjden,
troget verken!
Herrens hand I då ock märken!

Välkomne alla fjärran, när,
till helga manna samfund här,
till alla Herrens fromma!
Det verk, som Gud begynt i er,
han främja skall allt mer och mer,
tills Kristi dag skall komma.
Lofven Herren,
I, som striden,
smälek liden,
korset bären,
men en gång med fröjd uppskären!

Porto Rico.

Äfven till denna tropiska ö har Augustana-synodens inflytande sträckt sig. Ehuru missionen där bedrifves af vår General Council, har dock Augustana-synoden icke blott varit upphofvet till den lutherska kyrkans uppkomst på denna i medeltidens mörker insvepta ö, utan äfven skänkt män och medel för missionsverksamhetens fortsatta bedrifvande.

I korthet vilja vi meddela något om ön och dess befolkning och sedan orda något om den religiösa ställningen och vår lutherska mission därstädes.

Porto Rico är belägen omkring 1,400 mil i sydöstlig riktning från New York och är den minsta af de fyra större västindiska öarna. I öster ligga de dansk-lutherska öarna, af hvilka St. Thomas är den mest betydande. Porto Rico är omkring 40 mil bred och 100 mil lång, omfattande en jordyta af omkring 3,600 kvadrat-

VÅRA MISSIONSARBETARE PÅ PORTO RICO.

mil, på hvilken befinnes en folkmängd af omkring en million själar, eller öfver 260 på hvarje kvadratmil. Ön är ovanligt naturskön. Från öster till väster löper en imponerande bergskedja. Öfverallt ser man tropiska träd, växter och blommor, och de ståtliga palmerna prunka i solskenet. Jordmånen är ovanligt fruktbärande, hvilket gör att en mängd tropiska produkter utskeppas ständigt. Fastän varmt är dock klimatet hälsosamt på grund af de ständigt från öster förekommande passadvindarna, som bringa svalka och vederkvickelse. De förnämsta städerna äro hufvudstaden San Juan, belägen på en liten ö å norra sidan, Ponce, Arecibo, Aguadilla, Mayaguez, Guayama, Humacao, Caguas, Cayey och Bayamon.

Ön upptäcktes den 16 november 1493 af Kolumbus på hans andra upptäcktsresa. Ändock Frankrike, England och Holland gjort anfall på och bemäktigat sig för en kort tid en del af ön, har den dock förblifvit en spansk besittning till det spansk-amerikanska kriget, då äganderätten till densamma öfvergick till Förenta staterna.

Den 12 augusti 1908 firades 400 årsdagen af landstigningen af öns förste guvernör och kolonisatör, Juan Ponce de Leon. Hans stoft hade förvarats i en urna af bly i San Jose-

kyrkan. Nämnda dag insattes urnan i en cederkista, som bars i procession genom San Juans förnämsta gator af fyra unga män, iklädda 16:de seklets klädedräkt. I processionen deltogo regeringens soldater och marinsoldater samt katolska prelater. Vid ingången till katolska katedralen, där hans stoft nu skulle hvila, stodo nuvarande guvernören Post och katolske biskopen Jones och mottogo den intågande processionen. Kistan fördes fram mot koret. En imponerande begrafningsmässa utfördes, ett mästerligt tal öfver Ponce de Leons bedrifter hölls af en därtill utsedd katolsk präst. Därpå inmurades urnan i en vägg i främre delen af katedralen.

Omkring två tredjedelar af öns befolkning räknas tillhöra den hvita rasen, härstammande förnämligast från spanjorerna. Den svarta och blandade befolkningen utgöra resten; de svarta härstammande från negrerna, som redan i början af 16:de seklet började inskeppas från Afrika för att som slafvar ersätta de så småningom utdöende indianerna, hvilka icke kunde uthärda det tunga arbete, som de omänskliga godsägarna pålade dem. Negrerna erhöllo sin frihet först år 1873.

En märkbar rangskillnad råder mellen de hvita och de svarta och mellan de rika och de

"LA MARINA" I SAN JUAN MED STADEN CATANO PÅ ANDRA SIDAN VIKEN.

fattiga. — De rika, förnämligast spanjorer, utgöra blott en mycket ringa procent af befolkningen, och äro de de stora godsägarna. Numera börja amerikanerna att underlägga sig större delar af landet. Bland den stora majoriteten af folket råder en nästan otänkbar fattigdom. De förefintliga fabrikerna och industrierna räcka icke till för att gifva arbete åt det myckna folket, hvarför man ständigt ser gatorna i städerna fulla med sysslolöst folk. Dagspenningen är mycket liten.

Enligt folkräkningen af år 1899 kunde blott femton af hvarje hundra läsa och skrifva. Okunnighet och förtryck ha ledt till osedlighet, vidskepelse och elände. Sedan ön kom under stjärnbaneret, hafva märkbara framsteg gjorts å alla områden. Betydligt amerikanskt kapital har insatts, nya allmänna skolor upprättas och byggas årligen, i hvilka den fattiges så väl som den rikes barn mottaga god undervisning.

Den latinska rasen skiljer sig betydligt från den germanska. Här saknas hos folket den beräkning och urskillning, den fasthet och uthållighet, den noggrannhet och bestämdhet, som vi äro vana vid. Portorikanen lefver blott för dagen, bekymrar sig ej om morgondagen. Allt hvad han kan tjäna måste med ens förslösas. Känslan och det tillfälliga intrycket bestämma

handlingen. Han är öfvermåttan artig. Stor förmåga har han att med ord och gester uttrycka sina känslor och tankar.

Då vi komma in på det religiösa och moraliska området, komma vi till ett mycket sorgligt och nedslående kapitel. Alltsedan öns upptäckt har den katolska kyrkan haft uteslutande vård om folkets andliga väl. I pekuniärt hänseende har den understödts af spanska regeringen. Men hvad äro de synliga frukterna efter dessa fyra seklers andliga vård? Jo, vidskepelse, medeltidsmörker, andligt och lekamligt elände. Kyrkan synes ej hafva brytt sig om de fattiga. Gällande stadgar hafva gjort det omöjligt för den fattige att ingå ordenligt äktenskap och göra sig bruk af kyrkans förmåner, ty penningen har varit det bestämmande. Den härvarande katolska kyrkan påminner oss mycket om medeltiden. Här kan man se hvartåt denna kyrka vill och kan leda, då den får ensamt härska, nämligen att hålla folket i mörker och okunnighet. Folket har därför fallit i svåra synder, vantro och vidskepelse. Prästernas lif har äfven varit sådant, att mången förlorat all vördnad för kyrkan. Detta oaktadt kan dock icke nekas utan att kyrkan utöfvat ett visst inflytande och satt en slags prägel på folket. De veta att det finns en Gud, jungfru Maria

STADSHUSET PÅ "PLAZA PRINCIPAL" SAN JUAN.

och skärseld. Kristus är undanskymd af Maria- och helgonkulten. Från skärselden kan man snart nog räddas genom medmänniskors böner, goda gärningar och föresatser samt penningar. Men hvad sann gudsfruktan är, hvad sann bättring och tro är, veta de icke. Det berättas, att Father Sherman strax efter kriget inrapporterade till vederbörande i staterna, att "portorikanerna voro ett katolskt folk utan religion". I verkligheten kan denna kyrka påräkna blott en ringa del af folket såsom henne tillgifven.

Eftersom kyrkan ej gifvit själarna den andliga vård, de behöft, utan presterat blott tomma former, är det ej att undra på att en stor del af folket fallit offer för den bjärta och sinnefördärfvande, från afgrunden härledande andekult, som går under namnet spiritism. Dess utsträckning är otänkbart stor, och de sorgliga frukterna kunna icke beskrifvas.

I och med det spansk-amerikanska kriget inbröt ett nytt skede i folkets andliga utveckling och fostran. Protestantismen inkom med den "öppna bibeln", och har den allaredan i mer än ett hänseende utfört ett välsignelserikt och betydande arbete. Följande uppgifter, enligt statistiken, som utkom i början af år 1908, visa hvad den protestantiska kyrkan har att uppvisa efter blott åtta års verksamhet: 255 pastorer,

predikanter och lärare, 472 missionsstationer, 137 organiserade församlingar, 8,890 kommunikanter, 134 kyrkor och andra byggnader, $496,451 i egendomsvärde. De ledande kyrkosamfunden efter deras storlek äro som följer: presbyterianer, baptister, metodister, episkopaler, kongregationalister och lutheraner.

Den första protestantiska kyrka, som predikade evangelium i Porto Rico i och med det spansk-amerikanska kriget, var den lutherska, en heder och ära som hon ej med nog intresse bevakat. Studeranden, numera pastorn, G. Sigfrid Swensson ankom till San Juan den 5 okt. 1898, och med ens började han att bemöda sig om att predika det rena evangelium för det i svårt andligt mörker försänkta folket. Redan söndagen den 1 jan. 1899 var den lutherska verksamheten i gång. Omkring 50 besökte den första gudstjänsten. Lokalen å Luna-gatan befanns snart nog vara för liten, hvarföre begäran gjordes hos stadsrådet att få begagna teatern. Begäran beviljades. Men blott en gudstjänst hölls där. Den katolske biskopen hade erhållit underrättelse härom, och genom hot och maktspråk skrämde han stadsrådet att återtaga sitt bifall. Man återgick då till den förra lokalen, men snart var man husvill, ty ägaren hade af katolikerna öfvertalats att ej vidare öppna sina

SPANSKA LUTHERSKA FÖRSAMLINGEN I CATANO.

dörrar för lutheranerna. Ändtligen träffades öfverenskommelse med "La Sociedad de la Libertad" att få begagna deras lokal, där gudstjänsterna höllos tills mot slutet af året. Broder Swensson skrifver om dessa dagar: "Under den tid då jag drefs från plats till plats, har jag ej data, det är dagen. Dessa voro dagar, då jag bad, arbetade och tänkte mycket. Att uppehålla mig och missionen var ej någon lätt sak. Ensam och främling var jag". Han insåg att mått och steg måste med ens tagas för att befästa den späda verksamheten, isynnerhet som de öfriga samfunden nu börjat hitsända män och rikliga medel för att med kraft upptaga och bedrifva missionsverksamhet. I detta syfte hänvände sig broder Swensson till vår General Councils hednamissionstyrelse, som beslöt att taga hand om den värnlösa lutherska missionen och hitsände för detta ändamål pastorerna B. F. Hankey och H. F. Richards, hvilka anlände den 29 okt. 1899. Den förre återvände till staterna redan följande vår. Broder Swensson deltog verksamt i missionen, tills han återreste till Augustana College. Pastor Richards förestod missionen till den 1 maj 1905, då dess ledning öfvergick till undertecknad, som med hustru hade anländt den 12 april. För att med oss dela det dryga arbetet och bekymret å det

ständigt växande arbetsfältet anlände pastor A. P. G. Anderson den 26 april 1907.

I missionsarbetet hafva ingått äfven andra krafter än de prästerliga. Från februari 1901 till november 1905 arbetade med sällspord nit och entusiasm missionärinnan miss Annette Wahlstedt, och från september 1904 till april 1907 ägnade miss Clara E. Hazelgreen sina krafter åt missionens tjänst. Lekmannen Manuel Hidalgo engagerades i april 1906. Gabriela Cuervos, medlem af den första spanska konfirmationsklassen, inträdde i missionens tjänst i juni 1906 efter att hafva tillbragt närmare tvenne år vid diakonissanstalten i Milwaukee, Wis. Hon har gjort sig känd som en mycket verksam och vår mission mycket tillgifven arbeterska. År 1906 beslöt styrelsen att upprätta en församlings- och missionsskola i Catano. Miss May C. Mellander anlände i september 1906 för att taga vård om densamma. I januari 1907 påbörjade skolan sin verksamhet och har redan varit till stor nytta och välsignelse. Förliden vår (1908) utsågos trenne unga män, Jaime Mas, Leopoldo Monserrate och Demetrio Texidor att genomgå en praktisk kurs i kristendomens hufvudämnen med mål att utbilda dem till blifvande predikanter. Vid sidan af sina studier hafva de fått sig fält anvisade, hvilka de skola vårda.

EN INFÖDINGS HYDDA.

Vår mission omfattar för närvarande fyra organiserade församlingar och fem missionsstationer. De organiserade församlingarna äro: "The First English Ev. Lutheran Church" i San Juan, som organiserades den 1 jan. 1900 med 24 kommunikanter och räknar nu 73 kommunikanter. Den består helt och hållet af engelsktalande negrer från de närliggande danska och engelska öarna i öster. Under år 1907 bidrog denna församling med $216.40 till vår mission. Den är en mycket tillgifven och älsklig församling. "La Iglesia Evangelica Luterana de San Pablo" i San Juan, som stiftades den 15 april 1900 med fyra kommunikanter. Dess medlemsantal uppgår nu till 42. "La Iglesia Evangelica Luterana del Divino Salvador" i Catano, som organiserades den 30 aug. 1903 med 10 kommunikanter. Nu äro 48 inskrifna. Här i Catano hafva vi vår enda kyrkoegendom, som består af en vacker kyrka, ett skolhus och en "missionshydda" med tvenne tomter. "La Iglesia Evangelica Luterana de la Santisima Trinidad" i Bayamon, som stiftades den 12 juli 1908.

Våra missionsstationer och den tid då de påbörjades äro som följer: Monacillo med dithörande "barrios" Frailes, Cuatro Calles i april 1906; Palo Seco i okt. 1906; Cornerio-gatans

mission i Bayamon i dec. 1907; Toa Baja i aug. 1908 och Dorado i samma månad.

Hade vår lutherska kyrka från början, då evangelium var något alldeles nytt, med allmänt intresse omfattat verksamheten genom att hitsända flera män och befäst densamma med kyrkor, hade vår kyrka nu kunnat vara en af de största och mest inflytelserika. Under det att de öfriga samfunden under dessa åren byggt en mängd kyrkor, hafva vi blott en enda efter åtta års verksamhet. Vi behöfva kyrkor, om vi, mänskligt sedt, skola kunna påräkna den framgång, som vi borde vänta.

Att bedrifva missionsverksamhet i Porto Rico är ingen lätt sak. Osedligheten, vidskepelsen och den fördärfvande spiritismen ha gjort folket slött i andligt hänseende. Ett afkristnadt folk är det svåraste att föra till sann gudsfruktan. Men hvad detta folk behöfver är "Guds ord och Luthers lära". Men det gäller för oss att bedja och arbeta och så på en förhoppning. Gud skall icke låta sitt ord återkomma fåfängt. "Är Gud med oss, hvem kan vara mot oss." Vår sak är Guds.

Alfred Ostrom.

Bilder från Siam.

Man väntar att få svettas och våndas hela året om i ett land med tropiskt klimat, men här några veckor före jul och under julhögtiden (detta skrifves i februari 1908) var det så kallt, att t. o. m. en svensk vadmallsklädning skulle varit komfortabel, och som vi ingen eldstad ha, så var det kallare inom hus än ute i fria luften, och vi togo gärna på oss våra vinterkläder, som vi egentligen ej hade väntat att göra bruk af. Vi ömkade oss öfver infödingarna, ty de flesta af dem hade mycket litet kläder. Men de hafva dock den stora förmånen framför oss, att de kunna gå ut och sätta sig i solskenet, hvilket vi ej våga göra. Ej ovanligt är att under den kalla årstiden se en far eller mor bärande ett litet naket barn och själf vara insvept i en stor varm filt. Vår bostad har inga fönster, och således måste dörrarna vara öppna för att få nytta af dagsljuset, för att få luftomväxling räcka väggarna ej upp

till taket, just inte särdeles passande för kallt väder.

Om vi så vilja, kunna vi äfven här indela året i fyra årstider, den våta, torra, varma och kalla årstiden, men de ingå i hvarandra. December och januari utgöra den kalla årstiden, alla de öfriga månaderna äro varma. I juni börjar regntiden och varar till i midten af oktober. Från oktober till juni är den torra årstiden. Allting torkar då upp, marken spricker, så man får se stora fåror 3—4 fot djupa. När så regnet börjar, uppstiger en imma, som för många är svårare att fördraga än den torra heta tiden. Först när den torra, törstiga jorden fått regn, kan den beredas för risodlingen. Härtill användes vattenbuffeloxen, som älskar att gå i gyttja upp öfver kroppen. Han drager den hemgjorda plogen, som består af trä.

Risodlingen är detta folks hufvudsakliga, ja enda näringsgren, ty hvad handel och boskapsskötsel som finns bedrifves af de invandrande kineserna och hinduerna, och skogsafverkningen ha brittiska bolag lagt beslag på mot en viss afgift till staten. Riset sås först i små trädgårdssängar och sedan omplanteras det tunnare. Under allt detta arbete går vattnet och gyttjan upp öfver knäna på arbetarna. Både kvinnor och män deltaga i arbetet på risfälten. December är skördetiden. Under denna tiden måste

hvar och en stanna hemma och se efter sina risfält, i annat fall blir riset stulet, redan innan det är afmejadt. De vaka då å fälten om nätterna ej blott för tjufvar utan ock för att hindra illasinnade personer att komma och sätta eld på alltsammans. Ibland arbeta de på fälten

ETT LAO-BUDDISTTEMPEL.

hela nätterna, lättaste sättet att hålla sig vaken. Arbetsamhet hör annars ej till de utmärkande dragen för laofolket. Afmejningen tillgår sålunda: En handfull hålles stadigt och varsamt med ena handen och afhugges strax nedanför med en lie, blott 6—7 tum lång.

Det lägges sedan varsamt åt sidan, tills nog är afhugget för en kärfve, då det bindes tillsammans med bambu. Inga tröskverk äro af nöden, risgrynen skakas ur, och hvad som ej faller af i skakningen slåss af med en bambukäpp.

Laofolket tillhör den bruna rasen. De äro i allmänhet små till växten, hafva mörk hy, mörka ögon, svart, rakt hår och till följe af beteltuggningen äfven svarta tänder. Män, kvinnor och barn med högst få undantag tugga telöf och betelnöt blandad med något, som gör tänderna kolsvarta och spotten blodröd. Som ej näsdukar användas, blir naturligtvis en del af denna vätska sittande på läpparna. En annan ovana, som är lika allmän, är rökning. De göra sina egna cigarretter utaf hemväxt tobak, virad i bananalöf. Denna tobak säges vara så svag, att den egentligen ej är af någon vidare skada för hälsan. En liten treårsgosse underrättade nyligen fru McK., att han nu hade slutat upp med att röka, hans lilla mun var då så full med telöf, att hon knappast kunde förstå hvad han sade. Att se två personer, män eller kvinnor, stanna på gatan och sätta sina cigarretter tillsammans, den ena gifvande den andra eld, är icke ovanligt.

Klädedräkten består för kvinnorna ofta blott uti en brun och gul tvärrandig kjol, med en

bred, brun bård nedomkring. Denna kjol är knappt två yard bred, ihopsydd upp och ned igenom, inget midjeband och inga knappar eller häktor. Den svepes omkring med ett bredt veck framtill, och på ett mystiskt sätt fästes den omkring lifvet med en sväng med ena handen. De kristna och äfven andra särskildt yngre kvinnor hafva därjämte en hvit tröja, som räcker till midjan. Somliga hafva blott en tunn långschal öfver bröstet, andra ingenting, åter andra både tröja och långschal. De hafva långt hår, hvilket de vira och sätta upp prydligt, inga hårnålar behöfvas. De yngre pryda äfven håret med blommor, men efter de blifvit gifta, underlåta de ofta nogrannhet i toaletten, på det ej andra män må tycka om dem och således väcka svartsjuka hos deras egna män. Männen hafva ett enfärgadt stycke tyg, rödt, gult, grönt eller hvilken annan färg som helst, som de svepa hårdt omkring sig och fästa vid midjan framtill. Främre nedre delen snurras sedan tillsammans och fästes vid midjan baktill, sålunda bildande ett par knäbyxor. De flesta ha en hvit tröja eller ock en rock. De ha kort hår och kamma detsamma rakt upp. Här är det männen, som genom att fästa sina kläder hårdt om lifvet, ha smal midja, då kvinnorna däremot alltid bära sina kläder löst åt-

sittande. Barnen ha ofta inga kläder, förrän de hunnit blifva sex, sju år gamla, men om de hafva några, så äro de alldeles lika de äldres. Små flickor vira sitt hår på samma sätt som de äldre. Kvinnor och barn pryda sig gärna med juveler, ringar, armband och fotledsband

LAOSKVINNOR PÅ VÄG TILL TORGET.

af äkta silfver eller guld, ej blott en, två, tre utan många, om de ha råd. Att se barn med inga kläder, blott med fotleds- och armband af silfver eller guld är för oss ganska komiskt. Ibland är en filthatt deras enda klädedräkt.

Lefnadssättet är enkelt. Födan består huf-

vudsakligast af ris och kurrie. Benämningen på måltiderna är att äta ris. Huru oumbärlig pepparstötningen är, kan belysas af följande. En "elder" var med en missionär på en resa norrut. Hemkommen beskref han bergens höjd i följande ordalag: "De voro så höga, att vi kunde höra änglarna stöta peppar för sin kurrie." Maten lagas en gång om dagen och ätes sedan kall. Inga fat, tallrikar, knifvar, gafflar eller skedar behöfvas. Ett bananablad tjänar att lägga riset på. En handfull tages sedan i sänder och kramas till en hård, lång rulle. Denna doppas sedan i kurrien för hvarje munsbit. Att tugga födan anses öfverflödigt. Följden är att nästan alla, som komma för att få läkarehjälp, först och främst behöfva en 10 grain calomel och 2—4 ounces engelskt salt, hvilket ibland måste upprepas för att få önskadt resultat. Bananabladen äro oumbärliga omslagspapper.

Boningshusen äro byggda utaf bambu med tak af löf eller ock en slags långt gräs. Prinsarna och ett fåtal bättre lottade bygga sina hus af trä eller tegel. Kinesiska butikerna äro af tegel. Buddhisttemplen äro af tegel, öfverdragna med lacquer och guld både utan- och innantill. De flesta missionshusen äro af trä,

men som timmer betydligt stigit i pris, börja tegelhus byggas.

Karaktärsdragen törs jag knappt beröra, ty det är svårt att lära känna österns folk. Maklighet är det mest i ögonen fallande draget. Att städa och skura är icke brukligt, matlagningen är enkel, tvätt och strykning ringa eller ingen. När de i floden taga sina bad och vid uppstigandet kasta på sig en torr kjol och sedan låta den våta falla af, skölja den i floden, låta den torka, så är tvätten gjord, och den är färdig för nästa gång. De lefva för dagen bekymmerslöst. De hafva ett gladt humör, älska lek, sång och musik. Laofolket har intet hälsningsord, motsvarande vårt god morgon eller god dag. När de möta hvarandra, är det vanligt och artigt att fråga, hvart skall du gå? Och lika vanligt att svara, mot det håll mitt ansikte är vändt. Man väntar aldrig att få direkt svar på frågan. Direkta svar gifvas förresten aldrig. Alla äro mästare i att svara så, att man är lika klok som förut. Exempel: Hvad fattas er? Jag är sjuk. Huru länge har ni varit sjuk? Å länge. Huru många månader? Å många månader. Gör det mycket ondt? Ja, mycket något. En person kommer och vill att doktorn skall gå och se en sjuk. Hvar bor den sjuke? Söder om stadsmuren,

blir svaret. Kanske menas det många mil utåt landet, någonstädes mellan Chiengmai och Bangkok.

Tålamod, du ovärderliga dygd, om vi ändå hade dig! Minsta yttring af otålighet anses af detta folket som en af de svåraste förseelser. De vänta att en tillrättavisning, äfven om den blifvit gifven och ohörsammad tjogtals gånger förut, dock alltid skall åtföljas af ett småleende. Deras ansiktsuttryck förråda ej deras tankar. De motsäga aldrig. Fråga vi om de förstå oss, så svara de alltid: ja, vi förstå, men göra alltid motsatsen. De göra helst allting bakvändt, mot hvad vi bruka. Ex. Damma först och sopa efteråt, på allt vackert handarbete lägga afvigs-dan ut o. s. v. Om vårt försök att tala deras språk är aldrig så galet, så förråder deras ansikte ingenting i vår närvaro. Fråga vi om ett ord är rätt, så svara de alltid ja. Detta gör det svårt för oss att lära språket. Om vi gifva ett ord orätt ton, får det en helt annan mening, än vi ämnat. Språket har åtta toner. Så finnas flera bokstäfver med samma ljud. Samma ord med fyra k och åtta toner kan få 24 olika meningar.

Laokvinnan är mannens jämlike och ej förtryckt såsom i de flesta hedniska land. När en man ämnar gifta sig, säger han, att han

ämnar taga sig barn och hustru. Han flyttar till hennes hem, bär sina förtjänster till henne att användas för husets behof. Felar han häruti, eller om de på annat sätt ej komma öfverens, händer det att hustrun kör bort honom, det är hennes hem, icke hans. Hustrun går till

LAOS, MÄN OCH GOSSAR, KLÄDDA I LAOS-BYXOR.

torget och på så sätt hjälper till att försörja familjen. Den vanliga aflöningen för man eller kvinna är från 10—15 Rp. i månaden (1 Rp. 32 cents) och detta är allt för knappt för en stor familj. De ha därför oftast någon extra

inkomstkälla, en grönsakströdgård, frukt eller dylikt.

En patient bars till sjukhuset i dag, han blef i går afton skjuten af sitt eget lilla ett års gamla barn, som lekte på golfvet med en bössa. Skottet trängde igenom tarmarna och gick ut i ryggen. Detta såsom exempel på huru barnen få allt hvad de önska. I hvarje hus finns vanligen en stor knif 1 fot lång, 2 tum bred (det enda verktyg en laoperson äger eller förstår att använda och med hvilken han kan göra nästan hvad som helst). Ofta får man se små barn springa omkring med denna långa knif. Underligt är, att olycksfallen ej äro allmännare.

Missionsverksamheten här röner framgång, äfven om det ej går fort. Många hafva redan på detta nya året förenat sig med församlingen. Skolarbetet bland barn och ungdom visar en påtaglig yttre förbättring, i sättet att vara, i renlighet och dylikt. I den förberedande skolan äro i år 90 små barn, i flickskolan öfver 100 och i gosskolan öfver 100 elever. Det inflytande, som den kristliga undervisningen medför, då de gå tillbaka till sina hem kanske bland hedniska anhöriga och grannar, kunna och böra vi hoppas och bedja må bära frukt hundradefaldt. Läkaremissionen är ju mera tillfällig och på sitt sätt blott förberedande, men det

är ej det minst fruktbärande arbetet. Hjälp i sjukdom får för många vara ett medel att föra dem till tron på Kristus. De försöka allt annat först, deras egna mediciner, offra för att blidka de onda andarna m. m., och då intet hjälper, komma de hit såsom ett sista hopp och säga, att de beslutat sig för att försöka vår religion. Ofta kan man undra hvad Guds verk i människosjälen fått uträtta, då döden kommer, innan något afgörande steg tagits. Ett exempel må det tillåtas oss anföra. En snickare gjorde vårt skrifbord i ett afgudatempel för att därigenom förtjäna goda gärningar. Han var under tiden sjuklig, och det tog länge, innan skrifbordet blef färdigt. Hans hälsa försämrades, omsider skickade han efter doktorn, och i obotligt tillstånd flyttades han till sjukhuset. Han läste bibeln och sade sig bedja till Gud. Hans anhöriga gjorde ingenting för honom, medan han var här, men när döden nalkades, kommo de och togo honom hem. Enligt deras tro skulle han blifva hemlös i det kommande lifvet, om han dog annorstädes än i sitt hem. Och så ville de hålla graföl, ungefärligen som vi hört bruket var i den gamla hedniska tiden i vårt eget kära fädernesland. Men han, som mottog röfvaren på korset, mottager säkerligen än i dag sökande själar. Måtte många, många flera än vi ana inbärgas i de eviga ladorna! Mrs Mason.

Das Rauhe Haus.

Detta är den seger, som har öfvervunnit världen, vår tro. Joh. 5: 4.

Det finns, Gud vare lof, här i världen många monumentala verk och inrättningar, som bära vittnesbörd om den kristna trons kraft. "Das rauhe Haus" är ett af dessa verk.

Namnets betydelse är något omtvistad. Antingen betyder det "huset med skog omkring sig", ty ursprungligen var det omgifvet af gamla träd; eller ock menas därmed: huset öppet för de hårda ("rauh"=hård, sträf) stormarna.

"Das rauhe Haus" är en undervisnings- och uppfostringsanstalt, som ligger en tre mil utanför Hamburg i en stadsdel, som heter Horn, vid Elbes biflod Bille.

Anstaltens grundläggare var dr Johann Hinrich Wichern, född den 21 april 1808 och död den 7 april 1881, en man, som använde hela sitt lif och alla sina krafter i Herrens tjänst. Redan som ung teologie kandidat gick han i säll-

skap med likasinnade vänner omkring på gatorna i den stora handelsstaden för att i likhet med sin himmelske Mästare uppsöka och rädda det förtappade. Isynnerhet var det de värnlösa och andligen bortkomna barnen, som lågo ho-

J. H. WICHERN.

nom ömt om hjärtat, hvarför han ock med outtröttlig ifver ägnade sig åt en vidt omfattande söndagsskolverksamhet.

Emellertid dref tanken på den lekamliga och moraliska nöden Wichern att upprätta ett *räddningshem*. För detta ändamål köpte han af en

ädel gynnare och vän ofvan nämnda lägenhet — då en förfallen, halmtäckt hydda — samt några acres land. Den 1 november 1833 flyttade han dit med sin gamla moder. Några dagar därefter, den 8 november, mottog han i sitt "hem" tre värnlösa gossar. Detta var den anspråkslösa början till ett arbete, som blifvit världsberyktadt och som gjort Wicherns namn odödligt. För närvarande består "das rauhe Haus" af mellan 30 och 40 byggnader, omkring 500 acres landareal och en koloni af ungefär 300 personer, af hvilka nära nog 200 äro barn och ynglingar.

Byggnaderna bära betecknande namn såsom: Örnen, Dufvan Svalboet, Bikupan, Eken, Gröna granen, Kogret, Ankaret, Vinberget, Fiskarstugan, Gyllene botten (eller grunden) m. m.

Utom bostäder finna vi bland byggnaderna ett kapell, skolhus, gymnastiklokal, ladugård, verkstäder af hvarjehanda art (för snickeri, boktryckeri och bokbinderi, för skräddare, skomakare o. s. v.), tvättstugor, växthus, badhus m. fl. Omkring och mellan byggnaderna ser du dammar med klart vatten, vackra planteringar, inbjudande gräsmattor, rymliga lek- och exercisplatser.

Hemmet är sedan 1886 uteslutande ett hem för gossar.

I början var anstalten afsedd för värnlösa eller vanartiga barn, som ingen betalning kunde erlägga. Nu sända äfven ansedda och förmögna föräldrar dit sina söner, och den årliga afgiften för hvar och en af dem varierar mellan $100 och $500. Medellösa elever äro antingen helt befriade från afgift, eller ock erhålla de kraftigt och verksamt understöd.

"Das rauhe Haus" hvilar som undervisnings- och uppfostringsanstalt på kristlig grund och är äkta lutherskt. Undervisningen och uppfostran äro i bästa mening tidsenliga och afse kroppens och andens harmoniska utbildning i alla riktningar.

Eleverna äro indelade i *familjer*: 12 gossar med en "husfader" och dennes bägge biträden bilda en familj. Hvarje familj har eget hushåll.

* * *

Låtom oss nu se, huru anstalten är sammansatt eller indelad i pedagogiskt hänseende. Afdelningarna äro följande:

1. *Den egentliga barnafdelningen* (upprättad 1833). Den har till ändamål att uppfostra gossar, som ej ämna gå den lärda banan, för det praktiska lifvets värf. Här meddelas vanlig folkskolebildning. Läroämnen och kurser motsvara dem, som äro bestämda för statens skolor. Kontroll utöfvas från statens sida.

"DAS RAUHE HAUS" I HAMBURG.

Kristendomsundervisning enligt den lutherska kyrkans bekännelse är det viktigaste momentet uti det dagliga arbetet. Afdelningen har fem årsklasser.

Såsom lärare tjänstgöra en föreståndare (=principal) och tre vid något af statens seminarier utexaminerade lärare med två biträden.

2. *Paulinum* (upprättadt 1852), ett slags pensionat, är en realskola, ett fullständigt "college" med sex årsklasser, anordnadt efter den preussiska skollagens fordringar. Afgångsprofningar äga rum hvarje år under statens kontroll.

Denna afdelning besökes i regel af de burgna klassernas barn; och det är här som afgifterna äro så höga. Lärarna äro "up-to-date" med akademisk bildning.

Som "husfäder" i de fyra högsta klasserna tjänstgöra teologie kandidater.

3. *Ekonomi- eller landtbruksafdelningen* (upprättad 1891). Uti denna mottagas konfirmerade gossar, som genomgått någon högre skola förut. Teoretiskt och praktiskt meddelas undervisning uti jordbruk och landthushållning. Eleven lär sig sköta hästar, oxar och kor, att fabricera ost och smör, att gödsla, plöja, harfva, så, skörda, tröska m. m. Och allt arbete utföres med lust och gamman, ej sällan

under munter sång. Under vintermånaderna undervisas i landtbruksekonomi, hushållslära, kemi, räkning och tyska. Eleverna aflägga ock besök vid anstalter af likadan art uti andra delar af landet. Lärotiden obestämd.

4. *Handtverkskolan* (upprättad 1877). De ynglingar, som kunna mottagas i denna skola, måste vara konfirmerade. Lokalen, där denna afdelning är inrymd, kallas "Gyllene botten" (eller grunden), hvilket namn erinrar därom, att det idoga arbetet är en af de fasta grunderna till lifvets lycka.

I denna skola med fyraårig lärotid inhämta eleverna ett eller flera handtverk under skickliga mästares ledning. Det är en lust att se, med hvilket intresse dessa ynglingar arbeta, med hvilken raskhet de svänga yxa och hammare, med hvilken skicklighet de använda nål och hyfvel eller tryckpressarna.

Daglig undervisning meddelas dessa elever i tyska språket och räkning.

* * *

Det torde intressera Korsbanerets läsare att höra, huru dagen är indelad vid "das rauhe Haus".

Klockan 6 på morgonen stiga eleverna upp, kläda, tvätta sig och göra rummen i ordning.

Frukost och morgonbön äga rum i "familjerna" mellan kl. 6.45 och 7.15.

Den egentliga undervisningen är förlagd till tiden mellan 7.15 och 12. Mellan kl. 12 och 1 e. m. ätes middag.

Eftermiddagarna användas till motion och lekar, till gymnastik, exercis, trädgårdsskötsel, badning m. m. Då spelas "croquet", då kastas boll och "lyra". Små gossar jaga hvarandra på de väl bonade sandgångarna. En och annan går där med hacka, spade och "kratta" vid örtagårdssängarna. — Unga män öfva sig kompanivis i gevärens handtering, i målskjutning, i bajonettanfall, i fäktning och i snabba rörelser. Dessa män, må du tro, ha säkert öga och säker hand. Klädda i snygg militäruniform, äro de soldater och skicka sig som soldater. Det blir goda fosterlandsförsvarare af dessa ynglingar. Erfarenheten har gifvit det vid handen. Att frukta Gud och älska fosterlandet, det är sköna dygder, som "das rauhe Haus" inplantar hos sina familjemedlemmar. — I "Turnhalle" (=gymnastiklokalen) är det lif och rörelse. Där utvecklas gossarnas djärfhet, smidighet och styrka. Muskler och nerver stålsättas. — Vid Billes strand äro badhusen fulla af larmande skaror, som simma och dyka och hoppa i kapp. Hvilken glädje och hurtighet! Hvilket sprud-

MAGASIN-BYGGNADEN.

lande lif! — Så där ungefär tillbringas eftermiddagen särskildt under den blidare årstiden.

Mellan kl. half 5 och 7 e. m. tillbringas tiden inom "familjerna". Aftonvard ätes. Det skuras, tvättas och bäddas; allt ordnas för kvällen och natten. Mellan kl. 6—7 e. m. hållas sångöfningar med dem som "hafva röst".

Gemensam aftonandakt förrättas i kapellet kl. 7, den egentliga kvällsvarden intages och så går det rörliga lifvet vid "das rauhe Haus" till hvila.

* * *

På *söndagsmorgonen* tåga alla familjer med sina respektiva husfäder i spetsen till kyrkan i Hamm-Horn, Hamburgs landsförsamling. De bevista där gudstjänsten; i kyrkligt afseende hör "das rauhe Haus" till denna församling. Söndagseftermiddagen tillbringas i hemmet under stilla betraktelser, samtal och promenader i Guds fria natur. Ej en tillstymmelse till larm eller bråk får förekomma på Herrens dag.

* * *

Den 22 sept. 1848 höll Wichern i Wittenbergs kyrka, samma kyrka, på hvars dörr Luther uppspikade sina teser, ett eldigt föredrag om "den inre missionen" såsom kyrkans uppgift. Han manade kraftigt och öfvertygande till "allmän värnplikt" mot usellhet, skam och brott inom

"kristenheten". Ett svar på hans vädjan och bön kom till stånd i november samma år uti upprättandet af "Föreningen för inre missionen i Hamburg". Uppgiften för denna förening, i hvilken Wichern, "den inre missionens fader", blef den lefvande och ledande själen, skulle vara: "att aflägga vittnesbörd i Andens och kraftens bevisning om en barmhärtighet, som spisar de hungriga, kläder de nakna, besöker fångar, upplyser de förblindade och återför de vilsekomna hem". År 1886 upprättades vid "das rauhe Haus" ordentliga lärokurser för personer, som önskade utbilda sig till arbetare i den inre missionens tjänst. Många sådana arbetare hafva där utbildats och troget verkat Guds verk i Hamburg och andra stora städer såsom lärare i skolor, såsom föreståndare vid barnhem och räddningshem, såsom "evangelister" eller Guds budbärare vid sjukhus, idiotanstalter, fattiggårdar och arbetskolonier, såsom "enfaldiga" vittnen om Guds kärlek i stad och på land.

Dessa arbetare bilda tillsammans ett fast "brödraförbund", hvars medlemmar, ehuru spridda öfver Tyskland, ja, öfver hela världen, känna sig ett i ande och ett i gärning; de hafva alla i "das rauhe Haus" sin medelpunkt och sin ledning, och medelpunkten för "das rauhe

Haus'" verksamhet är Kristus, innehållet i Wicherns segrande tro.

* * *

"Das rauhe Haus" är en stad på berget; dess ljus har sändt sina strålar vida ut öfver jorden. Men *dess* ljus är ej något annat ljus än det som strålar ut från den Korsfäste och hans kors; och det är under korsets banér som det ställt sig och ännu står, hvarför ock en liten uppsats om detsamma väl passar för KORSBANERET.

EMIL LUND.

"Älskar du mig?"

"Älskar du mig?" så är Mästarens fråga.
Stanna och pröfva, hvad svar du kan ge!
Hvad kan för Jesus du offra och våga?
Hvar är den kärlekens frukt han vill se?

Kan såsom Petrus du uppriktigt svara:
"Herre, du vet, att jag håller dig kär",
då bör som Petrus ock redo du vara
vandra den väg, som dig förelagd är.

Lydnadens väg vill hans Ande dig föra,
lydnad ur kärleken tvingar sig fram.
Älskar du Mästaren, måste du höra
maningen: "Föd mina får, mina lamm!"

Samla de vilsna, som herden ej känna!
Låt dem få höra hans lefvande ord!
Drag dem från öknen, där vindarna bränna:
samla dem hem till hans frälsade hjord!

Älskar du Jesus, så måste du verka,
verka för honom i trohet och flit.
Själf skall din kraft och din vilja han stärka,
när för hans rike du kämpar med nit.

"Älskar du mig?" — Hvem är redo att svara?
Frågan är riktad till dig och till mig.
— Helige Frälsare, din vill jag vara,
trots all min bristfullhet älskar jag dig.

E—K.

Augustana-synodens understödskassa.

Ehuru denna viktiga synodalinrättning varit mindre känd och föga omhuldad, särdeles under dess tidigare tillvaro, och därför utvecklat sig ytterst sakta, är den dock näst det gemensamma läroverket synodens äldsta inrättning. Redan så tidigt i samfundets historia som 1865 förekommo så rörande omständigheter, att de gåfvo uppslag till bildandet af en kassa för prästänkor och deras oförsörjda barn. I sin ämbetsberättelse till synodalmötet i Princeton, Ill., det året framhöll presidenten, dåvarande pastorn och professorn T. N. Hasselquist, i de mest allvarliga och bevekande ordalag med anledning af det första dödsfallet af präst inom synoden nödvändigheten af att i tid sörja för att hemförlofvade pastorers efterlämnade familjer ej måtte komma i sådan timlig brist, att de bli kastade på den allmänna barmhärtigheten. Pastor J. P. C. Boreen hade nämligen i mars samma år aflidit efter en långvarig

sjukdom, lämnande efter sig hustru och barn i ömmande ekonomiska omständigheter. Synoden fann ock saken af sådan vikt och betydelse, att den tillsatte en kommitté med uppdrag att uppsätta förslag för upprättandet af en prästänkekassa.* På synodalmötena 1867—68 fick denna kassa en ordnad form, i det ett reglemente för densamma antogs och en kommitté af fem tillsattes för dess förvaltande. Hvarje pastor skulle bidraga till kassan med en procent af sin lön och hvarje församling årligen upptaga en kollekt för densamma. Understöd skulle meddelas de prästänkor, som efter bästa bepröfvande vore i verkligt behof af hjälp. Följande år rapporterades, att 29 pastorer, men endast 6 församlingar efterkommit synodens beslut att bidraga till kassan, hvarför synoden fann sig föranlåten "att allvarligt förmana de försumliga att samvetsgrant fullgöra sin skyldighet". I kassan fanns då $213.50, och understöd hade under året lämnats *en* prästänka.

Att följa denna inrättnings historiska utveckling hit och dit, uppför och nedför, städse i saknad af den nerv och lifskraft, som kännetecknar synodens alla öfriga verksamhetsgrenar,

---

* Denna benämning ändrades 1869 till pensions- och änkekassa och 1892 till understödskassa.

är här icke möjligt. Det redan anförda om dess första försök att realisera sin uppgift är karakteriserande för hela inrättningens senare historia ända till 1898—1900, då nya stadganden för kassans förvaltning antogos, hvilka förde den in på en lyckosammare väg och öppnade för densamma en ljusare framtid.

Man känner sig frestad fråga, hvad orsaken kunnat vara, att en så obestridligen nödvändig, kristlig och nyttig inrättning som denna ej lyckats skaffa sig det erkännande och understöd från vårt kristna folk, som den verkligen förtjänar, utan städse måst lefva ett tvinsotlif och i ytterst ringa grad kunnat motsvara sitt ändamål. Alldeles misslyckad kan man visserligen icke säga att den varit, ty den har nästan hvarje år utdelat något understöd och räddat ett ej ringa antal fattiga prästänkors hem från ekonomisk förlägenhet, och dock har den långt ifrån utfört, hvad synoden med inrättningens stiftande afsåg eller hvad synoden sedan åsyftat med alla sina åtgöranden och stadganden rörande densamma vid, snart sagdt, alla årsmöten. Man kan se af de rapporter, som inlämnats till synodalmötena, och af de årliga synodalförhandlingarna rörande denna verksamhet, att synodens ledande män alltid stått förvånade och förlägna framför det faktum,

att intresset och kärleken för just denna sak varit oförklarligt ringa. Af 127 församlingar — för att nu blott anföra ett exempel — upptogo år 1870 endast 27 den stadgade kollekten, hvarför synoden också 1872 beslöt, då ingen förbättring af förhållandet syntes inträda, att stryka stadgandet om kollekters upptagande. Och hvem vill förneka, att en dryg del af skulden till denna lojhet och indifferentism faller på prästerskapet? Den svenska anspråkslösheten och tillbakadragenheten har här spelat ett ödesdigert spratt. Enär det varit fråga om att uppoffra för en kassa, af hvilken prästerna själfva eller deras familjer möjligen kunde komma att åtnjuta någon fördel, har det fallit sig svårt för dem att med samma kraft och nit förorda och drifva denna sak, som då det gällt missionssaken, läroverken, barmhärtighetsinrättningar af annan karaktär och andra kyrkliga företag. En enkel pålysning, att kollekt skulle upptagas för något, som hette prästänkekassa eller understödskassa, fick i de flesta fall göra tillfyllest, och från de flesta predikstolar inom Augustana-synoden hördes kanske ej ett ord om saken på hela året. Att prästerskapet i allmänhet förhållit sig till synes liknöjdt och tillbakadraget i fråga om denna inrättning, kan i ej ringa mån bero därpå, att den från början

betraktats och behandlats som en barmhärtighetsinrättning, en fattigvård, som stod öppen för blott sådana prästänkor, som efter en noggrann pröfning befunnos urståndsatta att reda sig. De kände sig föga tilltalade af en idé, som i praktiken visade sig så föga behaglig, att nämligen understöd först då kunde meddelas, sedan applikanten, så att säga, underkastat sig en boupptecknings, som tydligen ådagalade, att behofvet af hjälp var verkligt och ej inbilladt. En så beskaffad hjälp för deras kära var ej särdeles tilldragande för dem, särdeles då de personligen måste årligen bidraga med en procent af sin ordinarie lön. De kände sig mera tillfredsställda med att öfverlämna de sina i den barmhärtige Gudens fadersvård och att söka så ordna sina ekonomiska förhållanden, att deras familjer i bästa möjliga mån kunde reda sig utan detta understöd, då det i alla fall kunde vara möjligt, att de ej kommo att bestå i den pröfning, som skulle afgöra huruvida de voro understödsberättigade eller ej.

Ändtligen ingick en ny, mera lofvande tid för understödskassan. Då situationen blifvit så betänklig, att det på allvar blef fråga om att upplösa inrättningen och upphöra med dess verksamhet, beslöt synoden slå in på en ny, bättre väg och lägga för densamma en mera

förståndig och ändamålsenlig grundval, på hvilken den sedan kunde uppbyggas. Erfarenheten är, säger ordspråket, den bästa läromästaren. Synoden hade på erfarenhetens väg, sedan den utan framgång försökt olika planer och sätt att göra änkekassan till en understödskassa, som vore värd detta namn, kommit till den insikten, att det måste vara något fel med själfva de grundsatser, på hvilka kassan var baserad och enligt hvilka den sökt motsvara sin bestämmelse. På synodalmötena 1895, 1898 och 1900 fattades sådana kloka beslut och gjordes sådana förträffliga anordningar, att inrättningen snart började visa rätt uppmuntrande lifstecken. Med 1900 ingick, kan man säga, för densamma ett nytt, mera ljust och lyckligt tidsskede. Och sedan dess har ingen kunnat andraga något egentligt skäl, hvarför han saknat intresse för inrättningen eller undandragit den sitt förtroende och understöd. Ehuru välgörenhetsgrundsatsen helt naturligt bibehålles, sker kassans förvaltande numera enligt sunda affärs- och rättsprinciper, hvarför alla, som tillhöra och ordentligt bidraga till densamma, behandlas lika. Någon undersökning, huruvida verklig nöd förefinnes hos understödstagare, kan aldrig komma ifråga. Det gäller blott att troget uppehålla sitt medlemskap. Följden af denna om-

daning af inrättningen visade sig i ett större förtroende och allmännare intresse. Sakta men säkert har den sedan utvecklat sig både ifråga om medlemmarnas antal och kassans förmåga att meddela stadgadt understöd. Och den tid torde ej vara långt aflägsen, då alla, som verkligen äro berättigade till inträde, skola ha gjort bruk af denna förmån.

Understödskassan kan nu sägas utgöra två afdelningar. Den ena tilldelar ett årligt understöd af $100 åt pastorer och professorer, då de af sjukdom eller ålderdomssvaghet äro urståndsatta att arbeta i sin kallelse, och åt änkor och minderåriga barn efter präster och professorer, som aflidit. Den andra utdelar vid medlems dödsfall till dennes efterlefvande anförvanter en summa motsvarande $1.50 per medlem. Ingen kan tillhöra den ena, utan att ock tillhöra den anda afdelningen. Enligt synodens upprepade beslut är hvarje präst och hvarje ordinarie professor vid läroverken förpliktad att ingå som medlem. Men ingen sjuklig eller ålderstigen kan inträda, sedan han under åratal nekat att ingå som medlem. Därför böra alla passa på och ingå från början af sin verksamhet och arbeta hvar på sitt område för kassans stärkande. Det är nu icke blott fråga om att bidraga till, att andra må få hjälp, något i och

för sig stort och skönt, utan det gäller ock att bidraga till, att man själf och ens egna må bli hulpna. Det är alltså ej numera en blott kall skyldighet utan en värdefull förmån att tillhöra och främja inrättningens sunda utveckling. Den årliga medlemsafgiften är $5.00, som lägges till grundfonden, hvilken därigenom årligen blir större. Under de senare åren ha räntor, kollekter och frivilliga bidrag ej blott betäckt alla utgifter till understödsberättigade, utan äfven lämnat något öfver att lägga till grundfonden, hvarför denna sträckt på sig litet hvarje år och antagit större omfång. Men om detta goda och lyckliga förhållande skall fortgå, måste kollekter och fria gåfvor blifva flera och större för hvarje år, ty deras antal, som äro berättigade till det stadgade understödet, blir också helt naturligt med hvarje år större. Under 1908 gafs understöd åt 9 präster och 20 prästänkor.

Hvad som behöfs är ett mera djupgående, lifligt och verksamt intresse inom synodens alla områden för denna inrättning, om den skall bli till den välsignelse och tjänst, hvartill den är afsedd. Kårandan bland samfundets arbetare i ordet och lärdomen, präster och professorer, borde mana dem att utan uppskof förena sig med kassan och genom sitt personliga infly-

tande verka för dess bestånd och utveckling. Samfundssinnet borde mana hvarje församling att ej blott upptaga den regelbundna kollekten, utan äfven att göra fria insamlingar för kassan. Kärleken till Herren och hans tjänare, hvilka i regeln äro fattiga, enär de hvarken kunna eller ha tid till eller ens få samla sig skatter på jorden, borde mana alla, som ej blott äga jordiskt godt, utan äfven lust och nåd till att öfva välgörenhet, att ihågkomma denna kassa med en skänk. Föreningar, som satt välgörenhet på sitt program, inbjudas att tänka på kassan, då de fördela sina årsinkomster till hvarjehanda goda ändamål. Denna inrättnings framtida trygghet och bestånd kommer att bero på att grundfonden så ökas, att räntan från densamma till stor del betäcker de årliga utgifterna. En annan sak är, att det lilla understöd, som nu utdelas, med allra första borde ökas. Episkopalkyrkan har satt som mål att i år öka sin fond, som nu består af en million, till 5 millioner dollars. Denna kyrka utdelar till präster, som äro 60 år och afgå från tjänsten, en årlig pension af $600. Svenska kyrkans änke- och pupillkassa har en fond på nära 12 millioner kronor. "This gives food for thought."

Understödskassans inkomstkällor finnas inom våra kristliga församlingar. Dessa källor äro

kärlek, förtroende, intresse och välvilja. Kunde dessa blott öppnas, så att de började utgjuta sig, skulle denna verksamhet snart börja blomstra i likhet med våra andra inrättningar. Hvad som behöfs är blott ett enigt samarbete och spridande af upplysning om sakens nödvändighet och vikt. Få våra församlingar blott en gång klart för sig, att det är lika mycket deras kristliga förmån och plikt att undsätta från brist och umbäranden synodens sjukliga och ålderdomssvaga präster och deras familjer, som det är att åtaga sig värnlösa barns vård eller utöfva annan kristlig välgörenhet, skall denna kassa ej sakna tillräckliga medel att möta sina förbindelser med gent emot dem, som äro berättigade till understöd.

Men understödskassan får ej låta sig nöja med att kunna årligen utdela till sjukliga och ålderdomssvaga präster och professorer, och, då de dö, till deras änkor, ett litet understöd i form af en penningesumma. Den bör gripa sig an med att bereda dem ett ännu bättre understöd. Den bör sätta på sitt program upprättandet af ett hem, som står öppet för dem och lämnar dem kärleksfull vård, då de bli invalider eller af ålderdomssvaghet nödgas nedlägga sitt arbete. Många af dem äga icke ens en hydda, dit de kunna taga sin tillflykt, och om de äro rika

nog att äga ett hem, kanske de ingen ha, som välvilligt åtar sig att vårda dem, under det de afvakta sitt lifs solnedgång. Fråga har väckts, att synoden skulle grunda en afdelning för vård af åldriga präster vid diakonissanstalten i Omaha. Men helt naturligt borde understödskassan åtaga sig att uppsätta ett sådant hem, och det borde vara förlagdt på en central plats, dit man lätt kunde komma från alla håll inom synoden. Chicago är rätta platsen. I norra stadsdelen utmed Michigan-sjöns strand borde detta hem förläggas. En rymlig plats, vackert planterad med träd och buskar och blommor, borde anskaffas. I dess midt skulle ett eller flera hus med ljusa och trefliga rum uppföras. Hvar äro de människovänner, som af kärlek till fattiga vingårdsarbetare vilja skänka medel till upprättandet af ett dylikt hem? Vi tro, att de finnas. Och bara det blir klart och tydligt, att ett sådant hem är af behofvet påkalladt, skola de komma fram. Att ett sådant hem är behöfligt, för att icke säga oumbärligt, kunde lätt bevisas. Det är att hoppas, att sådana mått och steg tagas i en snar framtid, att äfven denna sida af understödskassans verksamhet, under medverkan och bistånd af bemedlade och kristligt sinnade välgörare, må bli en verklighet.

"Och låtom oss icke förtröttas att göra det

goda, ty vi skola ock i sinom tid skörda, om vi icke tröttna. Därför, medan vi hafva tid, låtom oss göra det goda mot alla, men mest mot dem, som höra tron till." Gal. 6: 9.

S. A. Lindholm.

Illinois-konferensens ålderdomshem Salem.

Salem (1 Mos. 14: 18; Ebr. 7: 1, 2) blef i historien först kändt genom den underbare Melkisedek, rättfärdighetens och fridens konung, Guds, den Allrahögstes präst, Jesu, Guds Sons, vår Frälsares, förebild. Med detta namn benämndes ock Jerusalem, världens mest beryktade stad, Ps. 76: 2. Salem betyder frid, en plats där Gud uppenbarar sig och regerar, där han i ord och gärning tillbedes, och där hans fridsfolk helst vill bo.

Då Illinois-konferensen beslöt att upprätta ett ålderdomshem, beslöt den ock att detta hem skulle bära namnet Salem. Må det också alltid förblifva ett verkligt och sannfärdigt Salem för alla dem som där komma att tillbringa sina sista dagar och därifrån göra sin himmelsfärd.

Möjligen har det inom Illinois-konferensen och för öfrigt inom hela Augustana-synoden alltid funnits de, som insett behofvet af ett svenskt lutherskt ålderdomshem. Vi veta det

icke. Men för omkring ett tiotal af år sedan begynte tvenne af våra i Chicago då bosatta och verkande svenska lutherska präster allt emellanåt vid sammanträffande samtala med hvarandra om nödvändigheten af att få till stånd ett sådant hem. De rådgjorde med andra ämbetsbröder om huruvida det vore rådligt att genast personligen utan vidare gå till verket och upprätta ett sådant hem, eller om det vore visligare att vänta samt arbeta för att Illinois-konferensen måtte officiellt besluta om förverkligandet af det närda önskningsmålet. Det senare ansågs allmänt vara bäst. Omsider, det var i mars 1903, upptogs saken till allmänt meningsutbyte vid ett af Chicago-distriktens möten. Det beslöts då att uppdraga åt en af dess pastorer att vid nästkommande missionsmöte hålla ett föredrag öfver *Barmhärtighetsverksamheten*, synnerligast *med afseende på upprättandet af ett ålderdomshem.* Redan vid påföljande månadsmöte hölls detta föredrag, i hvilket framhölls och betonades, huru Gud alltid och allestädes lefver och verkar för hela skapelsens, synnerligast människans sanna timliga och andliga välfärd. Det androgs, att man icke ens kunde tänka sig det vara en möjlighet för Gud att existera utan denna verksamhet, alldenstund det tillhör hans natur och innersta

väsende att verka och göra godt. Den gudomliga kärleksverksamheten nådde sin höjdpunkt, då Gud utgaf sin enfödde Son att lefva, verka, lida och dö för mänsklighetens timliga och eviga bästa. Då Jesus Kristus kom för att upptaga och fullkomna sitt föresatta verk, sade han: "I skolen icke mena, att jag är kommen för att låta tjäna mig, utan för att tjäna och gifva mitt lif till återlösning för många; det är min mat att jag gör min Faders vilja som mig sändt hafver; jag måste verka, medan dagen är, natten kommer, då ingen verka kan." Herren Jesu Kristi lifsgärning framhölls, och synnerligen huru han ömmade för de fattigas och lidandes lekamliga nöd och verkade för att afhjälpa densamma. Genom sina ord och gärningar bevisade han sig vara Gud och icke människa, ty ingen människa, icke ens alla människor före och efter honom hafva sammanlagdt gjort så mycket verkligt godt för mänskligheten som han. Mänsklighetens tillstånd, från olika synpunkter sedt, öfver allt i världen vid Jesu ankomst för att utföra Guds frälsningsplan och blifva människornas förebild påpekades såväl som ock frukterna af hans verksamhet. Vidare betonades, att apostlarna och de första kristna icke gjorde till sitt mål att samla materiella skatter och söka jordisk lycka eller ens

att bygga stora fina kyrkor, utan att de lefde för Gud och uti sin fattigdom verkade för sina medmänniskors sanna andliga och lekamliga välfärd, vårdande sig om fader- och moderlösa barn, fattiga, sjuka och icke minst om de ålderstigna. De ansågo det icke blott såsom en plikt utan äfven såsom den största förmån att så få göra. De kände sig lyckliga i denna sin lifsgärning, och Guds rike gick trots allt motstånd rastlöst framåt, tills regenter och furstar, de rike och mäktige intogos af samma sinne och äfven de gjorde till sin lyckliga lifsuppgift att vandra i Mästarens spår.

Augustana-synodens uppkomst och verksamhet vidrördes. Det erinrades om hur synoden rastlöst verkat för svenskarnas i Amerika sanna andliga och lekamliga väl; huru mission bedrifvits, församlingar stiftats, kyrkor och prästhus byggts samt huru mångtusen därigenom bevarats från moralisk ruin och huru det svenska folket i Amerika därigenom kommit att högaktas på alla områden. Den ena verksamhetsgrenen hade upptagits efter den andra, allt efter som behofven visade sig kräfva det. Kristlig skolverksamhet, som numera utgrenat sig till ett stort skuggrikt träd, påbörjades af de fattiga emigranterna. Barnhem upprättades, sjukhus kommo till stånd, och folket visade härvid all-

SALEMS-HEMMET.

tid en berömvärd offervillighet. Man var ung och i sina bästa år, och ingen tänkte på att bli gammal; icke heller tänkte man då som nu på att lägga åsido något för de dagar, då man blef gammal och orkeslös. Många af dem, som då villigt och gärna uppoffrade och deltogo med uti det goda verket hafva nu gått hem, där de hvarken behöfva eller kunna betjänas af efterkommandes tacksamhetsgärningar, men många af dessa gamla ädla pilgrimer lefva ännu, några äro ock fattiga och hemlösa på gamla dagar. Många äfven af dem som äro i besittning af större eller mindre jordiska ägodelar känna sig dock i viss mening hemlösa, ty deras barn äro uppväxta och hafva själfva barn. De äldre känna sig icke alltid hemma hos sina barn. De behöfva och önska stillhet och ro, de önska äfven betala för att få tillbringa sina sista dagar uti ett hem, där de känna sig hemma. Hvart skola de då gå för att finna ett sådant hem? Andra samfund hafva sådana hem. Måste vårt eget folk, antingen de kunna själfva betala för sig eller fritt måste vårdas, vända sig till andras hem för att där tillbringa sina sista dagar på jorden? Tiden är nu kommen, då äfven vi såsom ett samfund måste upprätta ett ålderdomshem, dit fattiga, hemlösa och trogna församlingsmedlemmar såväl som sådana, som hafva

medel att betala för sig, kunna vända sig för att finna kärleksfull vård under ålderdomens dagar. De hafva rätt att vänta detta från samfundet, och det är samfundets plikt och förmån att bereda dem ett sådant hem.

Föredraget och det därpå följande tankeutbytet föranledde följande enhälliga beslut: "Att distriktet ingår till Illinois-konferensen med begäran, att den vid sitt nästa möte i Moline upptager till behandling frågan om upprättandet af ett ålderdomshem." Detta mötes förhandlingar refererades allmänt i tidningspressen, och därigenom väcktes frågan om samma sak i andra konferenser. Iowa- och Minnesotakonferenserna skredo strax till verket och upprättade hvar sitt hem och förekommo alltså Illinois-konferensen.

Vid konferensmötet i Moline år 1903 upptogs distriktets begäran till behandling, och en kommitté tillsattes att mottaga donationer och samla medel samt uppgöra förslag för grundandet af ett ålderdomshem. Kommittéen höll under året fyra möten och lät skrifvelser inflyta i den svenska tidningspressen i Chicago och i *Augustana* för att därigenom väcka allmänhetens och särskildt det kristna folkets uppmärksamhet på behofvet af ett ålderdomshem samt att uppmuntra mera välburgna landsmän att medelst

donationer och testamenten understödja företaget.

Vid mötet i Galesburg 1904 hade konferensen hunnit så långt i sina öfverläggningar om denna sak, att den beslöt att gå "i befattning med att upprätta ett ålderdomshem", och en kommitté af nio medlemmar tillsattes att under årets lopp arbeta för detta besluts förverkligande. Vid nästpåföljande årsmöte i Chicago beslöts: "Att det ombeslutade ålderdomshemmet upprättas å det i konferensens ägo befintliga barnhemslandet i Joliet, Ill."; samt "att en kommitté af sju personer tillsättes, och att denna kommitté bemyndigas att insamla medel för sagda hem samt i samråd med barnhemsdirektionen uppföra en ändamålsenlig byggnad, i kostnad icke öfverstigande $10,000."

Vid konferensens påföljande möte i Joliet lades hörnstenen, valdes permanent direktion samt beslöts att på den då redan lagda grundvalen uppföra en byggnad för $12,000. Men som det visade sig vara absolut omöjligt att på den redan lagda grundvalen uppföra en ändamålsenlig byggnad för ombeslutade $12,000, så beslöt konferensen vid årsmötet 1907 att ändra detta beslut samt bemyndiga direktionen att upptaga lån och fullborda byggnaden. Vid samma möte antogs tillfällig konstitution för

hemmets reglering. Den 20 januari 1908 blef hemmet vederbörligen öppnadt.

Efter fem års arbete och öfverläggning har Illinois-konferensen lyckats få till stånd ett skönt och ändamålsenligt ålderdomshem. På en tomt om 250x150 fot står nu en byggnad om 86x30 fot med 30 rum. Egendomen beräknas vara värd $27,987. Ännu hvilar dock på hemmet en större skuldbörda, och dessutom kommer det att årligen kosta en icke obetydlig summa att underhålla hemmet och de 25—30 åldringar, som väntas där skola få den vård de behöfva. Att hemmet var och är välbehöfligt, bevisas redan däraf, att så många applikationer om inträde inkommit och beviljats, att det är så nära fullt, och att så många ännu oafgjorda applikationer föreligga samt ännu flera förfrågningar om inträde beständigt inkomma.

Det är en hjärterörande syn för enhvar att vid måltidsdags eller andaktstunder se de många åldringarna från konferensens område gemensamt församlade. Öfverallt bland vårt folk, där hemmets behof gjorts kändt, har visats ett berömvärdt nit att med större eller mindre summor bidraga till dess uppbyggande och underhåll. När Herren Jesus själf vandrade på jorden, var han fattig på jordiska ägodelar, och hans apostel säger om honom: "Han var fattig

för vår skull, på det vi skulle vara rika genom hans fattigdom". I denna Jesu fattigdom var det synnerligen några gudälskande kvinnor, som följde och tjänade honom af sina ägodelar. Det har ock alltid sedan i kyrkan funnits sådana, som i kärlek till Herren tjänat de fattiga. Äfven i fråga om den verksamhet, som genom Salemshemmet i Joliet kommit till stånd, ha vi fått göra en liknande erfarenhet. En äldre kristligt sinnad kvinna, som själf under ålderdomens dagar har både godt hem och god dotterlig omvårdnad, har med kärlek tänkt på sådana af vårt folk, som sakna bådadera, och på ett berömvärdt sätt ihågkommit hemmet med frikostiga gåfvor, men hon önskar helst, att hennes namn och gåfva skola vara af människor okända.

Då vårt kristna folk så berömvärdt uppoffrat för våra öfriga inrättningar, har man skäl att vänta att det kommer att visa samma uppoffrande sinne gent emot ålderdomshemmen. De kristna skola visa sig vara till allt godt verk skickliga, därom hysa vi intet tvifvel, blott de tydligt se sin Herres önskan härutinnan. Många som ännu lefva och hafva egna jordiska hem, där de få vård af sina kära, skola då de erinra sig sin förra fattigdom, säkerligen ihågkomma hemmet i Joliet med gåfvor och testamenten.

Vid tanken på att allt hvad de nu äga tillflutit dem som en välsignelse från Gud, vilja de nog också komma ihåg, att det är en stor förmån att, medan de ännu kunna, göra godt särskildt mot de gamla och svaga.

Hemmet, som är upprättadt till människors bästa och helgadt åt Gud och hans tjänst af den kristliga kärleken, vare härmed anbefalldt åt vårt folks välvilliga hågkomst både i bön och genom kärleksfull uppoffring.

L.

Minnesota-konferensens jubelfest.

Den 7:de sistlidne oktober var det femtio år, sedan Minnesota-konferensen organiserades, och denna minnesrika tilldragelse firade konferensen på ett storslaget och värdigt sätt i tvillingstäderna St. Paul och Minneapolis den 7—10 samma månad. Här måste man säga att senapskornet utvecklat sig till ett stort och skuggrikt träd. Vid organisationen funnos inom Minnesota endast tolf små församlingar och två ordinerade präster, nämligen Norelius och Cederstam. Dessutom innehade P. Beckman, P. Carlson och J. P. C. Boreen venia af Norra Illinois-synoden för utöfvande af prästerlig verksamhet. Dessa fem och några lekmannaombud sammanträdde vid Chisago Lake, Minn., den 7 oktober 1858 och organiserade den framgångsrika Minnesota-konferensen. Då, såsom allt sedan, skyndade bröderna inom Minnesota fortare, än trosbröderna inom Illinois

ansågo nödigt. Om det kristliga och visliga i hvad som då skedde och sedermera skett i fråga härom får emellertid hvar och en fälla sitt personliga omdöme.

Konferensen har alltid varit vaken öfver de lokala behofven och visat sig angelägen om att intet, som kunde befordra våra landsmäns andliga och kyrkliga väl, blefve försummadt. Den har därför upptagit många verksamhetsgrenar, bland hvilka särskildt må nämnas missions-, skol- och barmhärtighetsverksamhet. Banbrytarna inom konferensen voro i ordets egentliga bemärkelse missionärer. De reste oaflåtligen för att besöka nybyggen och predika Guds ord för vårt svenska lutherska folk och för att inordna dem i församlingar. Detta har gjort att de ledande männen inom konferensen alltid visat sig vara besjälade af ett varmt missionsnit; ty det är på missionsfältet, som den egentlige missionsvännen fostras. Man torde möjligtvis kunna anmärka, att konferensen i första hand tänkt på de aflägsnast boende och icke nog sett på centern, de större städerna. Orsaken härtill anse vi delvis vara den, att vi först de senare åren kunnat tala om folkrika städer inom konferensens område. En präst inom hvarje stad ansågs i början vara nog. Nu har konferensen börjat mer och mer inse, att det

just är i storstäderna ökade prästerliga krafter behöfvas, och dock röner missionsarbetet inom dessa städer mer eller mindre motvilja. Man har emellertid anledning hoppas, att på samma gång ett omslag sker, detta ej må leda därtill, att missionsarbetet på konferensens utkanter försummas. En och annan röst har redan börjat höjas emot kostbart missionsarbete bland vidt spridda landsmän, antingen de nedslagit sina bopålar på landet eller i småstäderna. Vi måste dock alltid komma ihåg att det är endast under trogen vård, som senapskornet kan växa till ett skuggrikt träd, och att landtförsamlingarna, fastän de utvecklas långsamt, blifva med tiden de mest pålitliga.

Skolverksamheten har alltid haft en framskjuten plats inom konferensen. Synoden hade knappast hunnit börja denna verksamhetsgren förrän Minnesota-konferensen öppnade eget läroverk. För närvarande äger och kontrollerar konferensen eller delar af densamma fyra högre bildningsanstalter. Det är ett kändt förhållande, att ingen känner sig bättre hemma någonstädes än där han erhållit sin fostran. Därför måste ett kyrkosamfund fostra sin egen ungdom, om det skall kunna påräkna att få behålla denna ungdoms tillgifvenhet. Likväl har man med skäl fruktat, att krafterna delas upp för

mycket, och att slutresultatet ej blir hvad man väntat. Arbetet äro vi ej emot, blott krafterna räcka till och att rummet för de olika skolorna ej blir för trångt.

Barmhärtighetsverksamheten har haft en berömvärd utveckling inom konferensen. Den började med ett litet oansenligt barnhem, som grundlades i Vasa, Minn., för snart 50 år sedan af doktor Norelius, och nu äger konferensen icke blott detta barnhem, som är i ett blomstrande skick, utan äfven ett större sjukhus, ett diakonisshem och ett ålderdomshem. Dessa inrättningar lida ej heller af tvinsot på grund af pekuniära svårigheter, utan äro, med undantag af barnhemmet, i det närmaste självuppehållande.

Enligt senaste konferensstatistiken består konferensen af 391 församlingar, med ett kommunikantantal af 48,228, och 167 präster. Bidragen, som inkommit under förra konferensåret från församlingar och enskilda till de löpande utgifterna för missionen, skolor och barmhärtighetsverksamheten, belöpa sig till $68,816.44. I denna summa äro ej upptagna tillfälliga insamlingar till fonder, byggnader eller lokala bidrag till Northwestern College. Konferensens gemensamma inrättningar värderas till omkring $320,000, med en helt obetydlig skuld.

Vi vilja visst icke påstå att Minnesota-konferensen står främst i offervillighet, andra konferenser torde stå långt före den, men vi få tacka Gud för hvad vi kunnat uträtta.

Minnesota-konferensen har alltid varit konservativ. I fall något brushufvud framträdt vid något tillfälle, har han ej vunnit gehör, men har däremot blifvit grundligt stukad och nödgats att antingen foga sig eller — fly. Den förhärskande religiösa andan, isynnerhet bland prästerna, har varit pietistisk i ordets goda bemärkelse. Då det kommit på fråga att böja sig för tidsandan, har Minnesota-konferensen stått i främsta ledet för bekämpandet af denna anda, och har den därföre stundom ansetts vara efter sin tid och opraktisk. Må konferensen få nåd till att alltid följa församlingsängelns i Philadelphia exempel och äfven erhålla det domsutslag och löfte af Öfverherden, som denna ängel erhöll! Prästerna äro som regel kyrkliga, men icke stel- eller högkyrkliga. Undantag härifrån torde dock finnas. På samma gång som konferensen tillsett de lokala behofven och därvid fordrat att den skulle få ha fria händer, har den ej försummat det gemensamma. Disciplinen inom konferensen torde nog vara slappare än fordom såväl bland prästerna som i församlingarna, och mycket tolereras, som förr

icke alls skulle tåltS; men tänka vi på den tid, i hvilken vi lefva, hafva vi orsak att tacka Gud för att synden bekämpas så kraftigt, som det sker. Fingo vi än en gång genomlefva en sann och sund väckelse, så skulle ett omslag till det bättre i detta stycke äfven ske. Gud gifve att det så blifve! Må ljusstaken förblifva på sitt rum och må aldrig saltet förlora sin sälta! Må Guds välsignelse hvila öfver konferensen och hela synoden!

J. Magny.

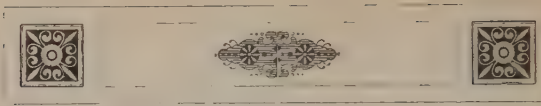

I Babel.

I Babel vi sutto vid älfvens strand
och sorgsna på Sion tänkte,
och aftonens glöd på himmelens rand
i västerns dalar sig sänkte.

Och klagan och gråt, tills natten blef sen,
sig höjde från Babels ängar.
Och harporna hängde på tårpilens gren,
med daggen på lossnade strängar.

Men främlingen kom så bitter, med hån
han bad oss Herranom prisa:
"Er glädjen och fröjden och harporna slån
och sjungen en Sions visa!"

Hur skulle vi sjunga i främmande land
en Sions visa åt Herren?
Jerusalems murar af ovännens hand
nedrifna ligga i fjärran!

O, kan jag förglömma, Jerusalem, dig,
och kan jag Herren förneka,
så domne min hand, att aldrig det mig
mer gifves på psaltare leka!

Och stum blifve tungan, förseglad min röst,
om jag till de hedningar vänder
och icke beständigt som yttersta tröst
min blick mot Jerusalem sänder!

O Herre, förglöm icke Edom den stund,
du svärdet straffande drager!
"Slå neder", hon skriar, "slå neder i grund",
och sak med Kaldeen hon tager.

Du prålande dotter i purpur och guld,
du Babel på Eufrats stränder,
den dag skall snart gry, då du gäldar din skuld,
och vreden sig öfver dig tänder.

Men säll är den hjälte, hvars kraftiga arm
skall öda den blomstrande orten
och rycka dig barnen från skälfvande barm
och slå dem mot stenen i porten!

B. E. Bengtson.

Min tro är svag.

Min tro är svag, men ditt beskärm du sträcker
liksom en modersvinge öfver mig,
och darrande sin svaga hand den räcker
emot den kraft, som utgår ifrån dig.

Min tro är svag, och tviflen, som jag trodde
jag öfvervunnit — de stå åter opp.
Jag visste ej, hvad ondt i hjärtat bodde,
förr'n mot Jerusalem jag ställt mitt lopp.

Min tro är svag, men Gud ske tack för stunden,
då egen fromhets höga byggnad brast!
Min tro är svag — men Gud ske pris, den *grunden*
hvarpå den hvilar, står för evigt fast!

Där låt mig hvila under sorgen, nöden,
ja, ock i stunder utaf fröjd och hopp!
Min tro är svag — men, Herre, in i döden
låt än *din fasta grund* mig bära opp!

MÄRTA LAGERFELT.

III.

Om hvetekornet icke faller i jorden och dör, så förblifver det allena, men om det dör, så bär det mycken frukt.

Joh. 12: 24.

Bakom sommarsol, som sjunker.

Bakom sommarsol, som sjunker,
jag i trons förbidan ser
skimret af den ljusa staden
och den sol, som ej går ner.
Bakom skyarna i väster
— guld och ljus och aftonglöd —
gläntas på de gyllne portar,
som ej gömma synd och död.

I de ljufva fältets blommor
— himmelsbarn bland jordens stoft
skymtar jag min Faders huldhet,
fröjdas åt hans kärleks doft.
När han kläder dem så ljufligt
i en skön, förgänglig skrud,
o, hvad har jag ej att vänta,
när jag kommer hem till Gud!

Klara vågor för mig sjunga,
sjunga mig sin djupa sång
om en evighet af hvila
i min Faders hus en gång,

sjunga om den själens längtan,
som ej här sin mättnad får,
sjunga om den trygga hamnen,
dit ej någon stormvind når.

Och så hör jag himmelsröster
i den svala skogens sus
och när korta sommarnatten
viker hän för morgonljus;
o, då kan jag nästan glömma,
att jag är på pilgrimsfärd,
glömma synd och sorg och mörker
här i denna dödens värld.

Kunde jag allenast sjunga,
bringa Herren lof och pris
för all godhet, som han slösar
öfver mig på fadersvis!
Och, när redan här på jorden
tusen skatter fröjda mig,
o, hvad har jag ej att vänta,
Guds Jerusalem, hos dig!

Ur *Vallfärdssånger.*

PASTOR J. WIKSTRAND.

Pastor Johannes Wikstrand.

[Efterföljande meddelanden rörande pastor J. Wikstrands lif och verksamhet utgöra ett sammandrag af ett ganska rikhaltigt biografiskt material, hvartill så väl den framlidnes efterlämnade maka som ock flera af hans forna ämbetsbröder lämnat mer eller mindre utförliga bidrag. Som dessa för bristande utrymmes skulle icke kunde intagas i sin helhet i KORSBANERET, var det nödvändigt, om deras innehåll skulle tillgodogöras, att i möjligaste mån söka återgifva det väsentligaste af detta innehåll i ny, förkortad form. Verkställandet häraf uppdrogs åt undertecknad, som väl försökt att göra sitt bästa; men i hvad mån han lyckats eller icke att göra rättvisa åt alla och allt i detta fall, är en annan sak och måste lämnas åt de intresserades omdöme och afgörande. C. O. GRANÉRE.]

Pastor Wikstrand, hvars lefnadsafton inbröt den 11 dec. 1907, föddes den 13 juni 1840 i ett ringa torparehus i Undenäs församling, Västergötland, Sverige. Han härstammade från en kraftfull västgötasläkt, full af energi och beslutsamhet, en släkt, hos hvilken gammaldags sann kristendom, tro och

heder voro utmärkande drag. Här, i en af Sveriges mest förtjusande trakter, vid sjön Vikens leende stränder, tillbragte han sina barns- och ungdomsår.

Redan såsom ung kom han till insikt om sin andliga ställning. I samma mån som han erfor en allt mera djup och förkrossande kännedom om sin synd och sin skuld inför Gud, blef ock behofvet af Guds nåd i Kristus Jesus och syndernas förlåtelse hos honom mer och mer oafvisligt. Under denna tid af andligt bekymmer och ovisshet besökte han för upplysning och ledning flera kristligt sinnade lärare i sin hemtrakt och gick då ofta långa vägar, dels för att få lyssna till det Guds ord, de förkunnade, dels för att under enskildt samtal erhålla råd och tröst. Det dröjde ej heller så länge, förrän frälsningsnådens ljus uppgick för hans själ och han kunde tro sina synders förlåtelse för Kristi skull samt kom till friden med Gud. Ända sedan dess har han varit en varm och innerlig kristen och hvilat fridfull och lugn på den orubbliga klippan Kristus.

Efter sin omvändelse blef det hans hjärteönskan att bereda sig för lärarekallet för att sålunda förkunna för andra det evangelium, som omskapat och fröjdat hans hjärta. Han yppade för den väl och vidt bekante pastor P. A. Ahlberg denna sin åstundan, och följden däraf blef den, att Wikstrand mottogs som elev i Ahlbergs missionsskola på Ahlsborg i Hvetlanda, Sverige. Sedan han genomgått denna skola och under tiden äfven verkat såsom lekmannapredikant, sökte och vann han inträde i Skara högre elementarläroverk, där han genomgick den klassiska kursen till och med den nedre afdelningen af den sjunde, d. ä. sista klassen. Af na-

turen utrustad med ett klart förstånd, ett godt minne och med mer än vanlig begåfning för öfrigt, gjorde han under studietiden stora framsteg och erhöll vid examina de högsta betygen. Ofta hade han venia från biskop och konsistorium att predika i stiftets olika kyrkor. Han var från början en omtyckt predikant, och allaredan som studerande grundlade han sitt rykte såsom en god andlig talare. Bristande medel gjorde det dock svårt för honom att fortsätta sina studier i fäderneslandet. Samtidigt nådde honom ock det "macedoniska ropet" från landsmännen i Amerika. Då dr Hasselquist 1870 aflade besök i fäderneslandet och uppmanade unga studerande att öfverresa till Amerika för att bland där förskingrade landsmän verka Herrens verk, så var Wikstrand en af dem, som lyssnade till uppmaningen. Efter ifrig bön om visshet i saken företog han resan till Amerika år 1871 i sällskap med dåvarande studeranden C. A. Evald och anlände välbehållen till Paxton, Ill., där han välkomnades af dr Hasselquist och andra. Vid Augustana-synodens läroverk och särskildt i dess teologiska seminarium vistades han till på hösten 1872, då han vid synodalmötet i Galesburg, Ill., invigdes till det heliga predikoämbetet på kallelse från sv. ev. luth. församlingen i Princeton, Ill. Där verkade han till på våren 1880, då till följd af en svårare halsåkomma han nödgades afsäga sig församlingen och företaga en resa till fäderneslandet. En stor del af tiden där tillbragtes i hembygdens skogar och på dess många sjöar i det oförgätliga Västergötland. Det var ej utan, att pastor Wikstrand tänkte på att såsom pastor stanna kvar i Sverige. Lofvande utsikter till en snabb beford-

ran erbjödos honom. Den älsklige och genomhederlige biskop Beckman i Skara uttalade sin synnerliga bevågenhet och önskan att få pastor Wikstrand återbördad till Sverige och Skara stift. Men så kom kallelse från det gamla minnesrika Swedona, Ill., och då blef längtan tillbaka till Amerika allt för stark. Kallelsen till Swedona antogs, och på våren 1881, efter att hafva vistats i fäderneslandet ett år, upptog Wikstrand, med återvunnen hälsa, verksamheten i Swedona och Ophiem, Ill. Här tjänstgjorde han till på våren 1889, då en kallelse från den sv. ev. luth. församlingen i McPherson, Kans., antogs, och hvarest han verkade till på våren 1892, då kallelse antogs till hans sista verksamhetsfält i Assaria, Kansas. Till följd af den gamla halsåkommans ofta rätt kännbara efterhängsenhet särskildt de sista åren arbetade han här i anspråkslös, men glad förväntan på den lön, "som gifves oss ofvanefter".

Såsom redan är nämdt, blef sv. ev. luth. församlingen i Princeton, Ill. — en af Augustana-synodens allra äldsta församlingar — Wikstrands första verksamhetsfält efter hans ordination. Och utan tvifvel hade han denna sin första församling hela lifvet igenom i kär hågkomst. En särskild anledning därtill hade han ock i den omständigheten, att han här sammanträffade med Ellen Freed, den älskliga unga kvinna, som 1874 blef hans brud, och med hvilken han sedan lefde i ett mycket lyckligt, ehuru barnlöst äktenskap ända till slutet af sin jordiska tillvaro. Men om Wikstrand hade sin Princeton-församling i kär hågkomst, så torde hon äfven hafva haft honom i lika kär åminnelse. Säkert är, att de icke äro få, hvarhelst Wikstrand

lefvat och verkat, hvilka med glädje och tacksamhet minnas honom såsom en redlig, trogen och snäll skaffare för Guds husfolk. Han tog sitt ämbete på fullaste allvar och arbetade med en aldrig sviktande energi. Genom nit och trohet i sin ämbetsutöfning och med sina utmärkta predikogåfvor vann han vänner öfverallt. Men det var ock i Princeton pastor Wikstrand nödgades utkämpa en ganska hård andlig strid. Tiden för hans verksamhet i Princeton var nämligen en tid af andliga brytningar och lärostrider. Nya lärdomsväder blåste särdeles starkt, stundom nästan vildt. Men med sin lugna och bestämda hållning och med sin grundliga uppfattning af frälsningssanningarna i ljuset af allt Guds ord lyckades han genom Guds nåd uthärda de bistra stormarna och behålla sin hjord i "den tro, som en gång för alla blifvit öfverlämnad åt de heliga."

Pastor Wikstrands senare arbetsfält voro hvar på sitt sätt viktiga och minnesrika fält, som kräfde och på hvilka han ock nedlade ospard möda och arbete, så länge hans verksamhetsdag varade. Och äfven på dessa fält har hans arbete burit välsignad och förblifvande frukt.

Pastor Wikstrand innehade flera förtroendeposter: han var i flera år ordförande i Illinois-konferensen; ordförande i Church Extension Society; medlem af synodens missionsstyrelse; ordförande i kommittéen för utgifvandet af predikosamlingen "Korsets predikan"; medlem af direktionen för barnhemmet i Andover, Ill., äfvenså för barnhemmet i Mariadahl, Kansas; han tillhörde ock direktionen för Bethany College och tjänstgjorde som ordförande för Smoky Hills prästsällskap. Hans

verksamhet sträckte sig ock i en icke ringa mån till den inre missionens fält, äfven på västkusten, i Utah och i västra Kansas. För att insamla medel för en kyrkobyggnad i Utah och för främjandet i öfrigt af vår kyrkliga verksamhet därstädes företog han många både vidlyftiga och påkostande resor. Under en lång och rastlös ämbetsutöfning på många olika och ofta äfven vidtomfattande arbetsfält har han gladt och villigt tjänat många, och, vi våga tro och hoppas, icke så få af dem till salighet.

Under de år, pastor Wikstrand var Illinois-konferensens ordförande, utvecklades alla grenar af arbetet inom konferensen på ett i hög grad glädjande sätt. Han reste mycket inom konferensens område, och dessa resor bidrogo mycket till att uppmuntra och uppbygga vårt folk. Det var under Wikstrands ordförandeskap, som den sedan så rikligen af Gud välsignade hospitalsverksamheten i Chicago påbörjades. Af honom invigdes vår första hospitalsbyggnad därstädes. Vår hemmissionsverksamhet fortsattes ock under den tiden med kraft och framgång, och barnhemmet i Andover erhöll en ny, mera ändamålsenlig byggnad.

Såsom ordförande i Smoky Hills prästsällskap var pastor Wikstrand mycket uppburen och afhållen. Härom yttrar sig en af detta sällskaps medlemmar som följer: "Wikstrand var detta sällskaps ordförande ända till sin död. Han valdes till denna förtroendepost vid sällskapets stiftelse för omkring 12 år sedan och blef sedan år efter år återvald. Han var särdeles passande för sysslan och fyllde sin uppgift med heder. Punktligt infann han sig vid sammanträdena och fördrade äf-

ven af andra punktlighet. Slarf kunde han aldrig tåla. Sällskapets angelägenheter skötte han ock samvetsgrant och med värdighet. Af det Guds ord, med hvars läsning han inledde sällskapets möten, tog han sig anledning att till medlemmarna rikta kraftiga maningar och råd, vittnande om erfarenhet och andlig mognad. Förhandlingarna ledde han med oväld och reda, hvarjämte han ock själf gjorde förtjänstfulla inlägg i viktiga frågors behandling, alltid mån om, att sällskapet skulle draga den största möjliga nytta och välsignelse af sina sammanträden. Teologiska spörsmål och lärouppfattningar samt pastorala verksamhetsuppgifter voro ämnen, som lågo honom mycket om hjärtat. Men framför allt älskade han att föra samtalet in på den kristna trons och det kristliga lifvets områden. Det var verkligen lärorika och ofta nog djupgående frågor, som under hans ordförandeskap dryftades.

Vid sällskapets sommarfester, som årligen firades, då äfven pastorernas familjer voro närvarande, var ordföranden idel hjärtlighet. Det högtidliga och officiella i hans väsen var då som bortblåst. Och funnos många 'prästbarn' med, så gladdes han själf som ett barn.

Vid öfriga fester och andra viktiga tilldragelser representerade ordföranden sitt sällskap alldeles förträffligt. Hvem af oss, som voro närvarande, minnes icke hans värdiga hållning, hans tilltalande och gripande ord, då han den 10 november 1901 vid Bethanys tjugoårs-fest inför biskop von Schéele förde prästsällskapets talan? Hans uppträdande vid det tillfället var särskildt storslaget. Helt visst förtjänar vår hemförlofvade broder en tack-

sam hågkomst icke minst i sin egenskap af Smoky Hills prästsällskaps ordförande."

Men om Wikstrand var mycket afhållen och uppburen som ordförande och representativ tjänsteman, så var han det icke mindre utan snarare ännu mer såsom predikant och pastor. Det vittnesbördet är allmänt, att man gärna och med tillfredsställelse hörde honom predika. Innehållet af hans predikan var ett gediget och lefvande, ett varmt och kraftigt Guds ord, såväl lag som evangelium. Och om ingenting var han mera angelägen än om att rätt dela sanningens ord, på det att åhörarna måtte föras såväl till syndens som till nådens samma kännedom. Rättfärdiggörelsen genom tron, af nåd för Kristi skull, utan all förtjänst, förskyllan och värdighet å den frälsningssökandes sida var för honom den allra dyrbaraste skatt. Denna var den aldrig sinande källa, hvarur han städse hämtade vederkvickelsens vatten så för sig själf som för sina åhörare. Kärnan i all hans förkunnelse var Kristus och det såväl Kristus *för* oss såsom försonare och försvarare när Fadern som Kristus *i* oss till helgelse och till det nya andliga lif, som är verksamt i kärlekens gärningar. Utan tvekan eller människofruktan sjöng han rent ut, vare sig det gällde fariséiskt självrättfärdighetsväsende eller uppenbar synd och gudlöshet. Han skonade ej heller de kristnas vanarter, lyten och klandervärda brister. Men i det ena fallet som i det andra märkte man alltid, att det var den ömmande herdekärlekens hand, som svängde gisslet.

Ett framstående drag hos Wikstrand var hans innerliga kärlek till och trohet mot vår kyrkas lära i alla stycken. Hans uppfattning af fräls-

ningsläran i sin helhet var grundlig och allsidig; men hans framställning däraf var dock okonstlad, klar och enkel och kan bäst beskrifvas med de bekanta orden i en af våra psalmer så lydande:

"Med tron Guds Ande kommer god
att oss ånyo föda
och verka i oss annat mod
och köttets välde döda.
De goda verk så komma fram:
vi finna idel synd och skam
i hvad vi fordom gjorde.

Hvad åter det formella beträffar i pastor Wikstrands predikan, så har man icke utan skäl anmärkt, att han i detta hänseende i ett och annat påminde om den bekante professor Skarstedt i Lund, ehuru helt och hållet omedvetet; ty Wikstrand var eljest ingen efterapare, långt därifrån: han var alltid självständig; alltid sig själf vid alla tillfällen och i allting. Men han ägde präktiga talaregåfvor, var originell och fyndig, djuptänkt och fantasirik och därför vinnande och intressant. Genom temats såväl form som uppdelning drog han redan från början sina åhörares uppmärksamhet till det Guds ord, som förelåg till betraktelse. Såsom en himmelrikets lärjunge, väl hemmastadd i Guds förrådshus, var han en skicklig skaffare för Guds husfolk och frambar rikligt och öfverflödande så nytt som gammalt förråd. Själf lefde han ock af och efter det sanningens ord han förkunnade.

I allmänhet var han väl beredd för sitt offentliga uppträdande. Hans predikningar, ehuru ej

skrifna, voro samvetsgrant utarbetade under flitig bön och meditation. Det var särskildt under väckelsetider, då "Guds Ande var på färde" ibland vårt folk och i våra församlingar, som hans utmärkta predikogåfvor trädde mest i dagen. De intryck, hans predikningar gjorde på åhörarnas hjärtan, voro då i synnerhet väldiga.

Äfven i den enskilda eller pastorala verksamheten förtjänar Wikstrand att väl vitsordas. Trogen, verksam och nitisk på detta område såsom på andra var han i den enskilda själavården särskildt vinnande genom sitt saktmodiga, vänliga och kärleksfulla tillvägagående. De äro många, som kunna vittna härom.

Om pastor Wikstrand såsom ämbetsbroder och vän föreligga många varmhjärtade yttranden, synnerligast från den krets af ämbetsbröder, som under många år stått honom närmast. Några af dessa yttranden må här, om ock i förkortad form, anföras. En af dessa efterlämnade ämbetsbröder skrifver:

"Pastor Wikstrand aktade sitt ämbete mycket högt; han kunde ej tänka sig något högre kall här på jorden än det, att vara Kristi tjänare och förvaltare af Guds hemligheter, att vara den himmelske Konungens utomordentliga sändebud i världen. Det är gifvet, att han med denna öfvertygelse inom sig måste akta äfven sina ämbetsbröder högt, hvilka ju med honom fått icke blott lika dyrbar tro, utan ock samma höga ämbete. Denna aktning ådagalade han i allt sitt umgänge med dem. De ägde uppenbarligen för honom ett utomordentligt stort värde. Till dem satte han ock stort förtroende. Att baktala någon inför honom dugde ej.

Bröderna hyste äfven förtroende för honom, öfvertygade om hans kristliga sinne, hans uppriktighet och rättrådighet. Tryggt kunde man förtro sig åt honom. Gifvet förtroende svek han aldrig; ingenting kunde därtill förmå honom. Brödernas bördor och sorger ville han gärna dela, och deras glädje var ock hans glädje. Öfver deras framgångar gladdes han, som hade de varit hans egna. Förtroendefullt och ömt, 'på tu man hand', påpekade han fel, som han varsnat hos bröderna, och såg gärna, att de gjorde honom samma tjänst tillbaka. Djupt gick det honom till sinnes, då han märkte, att det ömsesidiga förtroendet ämbetsbröder emellan, liksom så mycket annat godt nu för tiden, hotades med undergång.

Han höll sina ämbetsbröder mycket kära; hans brodershjärta var varmt; så var ock brodershanden. Om hans kärlek icke alltid fattades eller upptogs på ett rätt sätt, var det ej hans fel. När man ej uppskattade utan missförstod hans kärlekshjärta, så drog det sig blygt tillbaka och — grät.

Att Wikstrand var högt aktad och älskad af grannpastorerna, gaf sig på ett tydligt och skönt sätt tillkänna under hans sista stunder på jorden och vid hans graf.

Jag tycker mig höra en hviskning från den grafven af ungefär följande innehåll: 'Ämbetsbröder! Akten och älsken hvarandra under den korta tid I lefven och verken tillsammans på jorden! *Nu* behöfven I hvarandras förtroende och kärlek, stöd och tröst, nu, medan I sida vid sida ären stadda i arbetet, lidandet och striden! Lyssnen till Mästarens röst:

I bröder, tjänen så hvarann,
som jag er alla tjänte'."

En annan af Wikstrands forna ämbetsbröder har i förevarande hänseende yttrat följande:

"Som ämbetsbroder och vän var pastor Wikstrand framför allt uppriktig, trogen och pålitlig. I den förtrogna vänkretsen, där han ock själf trifdes bäst och helst älskade att dväljas, var han barnsligt rättfram, gladlynt, genealisk och vinnande. Hans förtrogna umgänge var särdeles angenämt, älskligt och vederkvickande. På trogen vänskap satte han ock själf stort värde. Det var honom alltid särdeles kärt att vara ihågkommen af sina vänner. Också ville han aldrig veta af att vänskapen någonsin skulle kallna eller hafva ett slut. Hans sista skriftliga hälsning till mig lydde helt enkelt så: 'Gammal vänskap rostar ej'. Denna hälsning är karaktäristisk för hans åsikt om sann vänskap. Nu farväl, du ädle vän och ämbetsbroder! Tack för din trogna vakt och vänskap!"

Som afslutning af våra biografiska meddelanden om pastor Wikstrand må här slutligen bifogas några ord af ännu en annan af de ämbetsbröder, som under många år stått den hädankallade nära. Denne skrifver:

"Såsom pastor och ämbetsbroder hafva vi högt uppskattat den nu saligen hemförlofvade. Vi hafva lärt att känna och värdera honom såsom en varm och innerlig kristen, såsom en kär, trogen och pålitlig ämbetsbroder, en god vän, som ej mot oss visade annat än kärlek och förtroende. Därför sörja vi honom djupt.....Broder, lärare, människovän, hvile du nu i frid efter väl förrättade lef-

nadsvärf! Vi stå sörjande vid din graf, hvarest vi önska nedlägga vår ringa minneskrans, virad af tacksamhetens blommor och fuktad af saknadens tårar. Den kransen är visserligen ringa, men vi hafva ej någon bättre till hands.

Farväl, o broder, tack för hvad du gifvit,
för broderskärlek och för lära ren!
Djupt du ditt namn i våra hjärtan skrifvit,
och kring ditt minne strålar himmelskt sken.
Tack, ädle, tack!
Sof godt, sof sött!
Farväl!

Sälle äro de som sofva,
som i Jesus somnat hän;
salig frid är dödens gåfva
åt en Guds och Jesu vän;
efter trones kamp och strid
väntar sist en salig frid
hos vår Gud i evig tid."

Dr S. P. A. Lindahl.

Det var med en känsla af djupt vemod sorgebudskapet mottogs om doktor Lindahls den 27 mars 1908 timade död. Underrättelsen var icke alldeles oväntad, ty det var kändt, att hans hälsotillstånd, som under åtskilliga år icke varit det bästa, under den senare tiden betydligt försämrats, och några dagar före hans död hade *Augustana* meddelat, att dess hufvudredaktör låg allvarsamt sjuk och att föga hopp förefanns om hans tillfrisknande. Till underrättelsen härom fogade medredaktören pastor C. J. Bengston denna uppmaning: "Må vi som troende förena oss i innerliga förböner för denne Herrens tjänare, som med sådan kraft deltagit i det kyrkliga arbetet ibland oss, att hans lif måtte sparas, om så är Guds vilja, och han kunna ännu någon tid fortsätta sitt betydelsefulla arbete för Guds rikes uppbyggande". Utan tvifvel uppsändes ock många trogna förböner för den älskade läraren, som ännu icke fullbordat sitt 65:te lefnadsår, att hans inflytelserika lif skulle förlängas; men dödsängeln var redan utsänd, och hans ärende skulle utföras: den trogne tjänaren skulle få hvila sig från sitt trägna arbete. Ehuru han icke var en af vår synods grundläggare, hade han

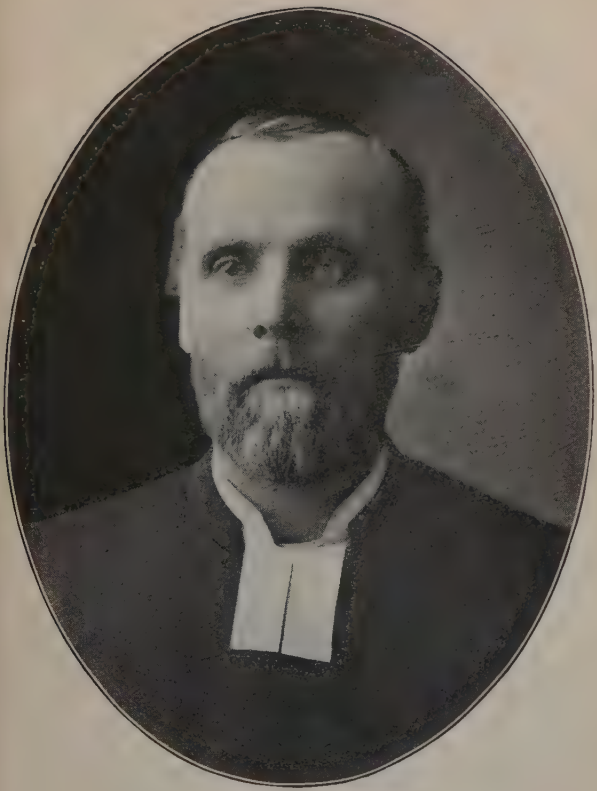

TEOL. DR S. P. A. LINDAHL.

dock under många år varit en af de ledande bland fäderna: och då den afgörande stunden hade kommit kändes det, att Davids ord till sina tjänare på Abners dödsdag äfven här hade sin tillämpning: "Veten I icke, att en furste och en stor man i dag har fallit i Israel?" 2 Sam. 3: 38.

Pastorn och teol. doktorn Sven Petter August Lindahl, hufvudredaktör för Augustana-synodens officiella organ, veckotidningen *Augustana*,

föddes i Sverige den 8 november 1843,
ankom till Amerika 1865,
prästvigdes i Moline, Ill., 1869,
var pastor i Woodhull, Ill., 1869—70,
resemissionär 1870—71,
pastor i Chicago 1872—73,
i Galesburg, Ill., 1873—85,
i Altona, Ill., 1885—90,
redaktör för *Augustana* 1890—1908
och afled i Rock Island, Ill., den 27 mars 1908.

Sådan var den yttre ram, inom hvilken dr Lindahls lif rörde sig. En teckning för Korsbaneret af detta rika och verksamma lif måste af påtagliga skäl i möjligaste måtto begränsas.

Såsom så många af Augustana-synodens prästmän var dr Lindahl smålänning. Han föddes i ett enkelt torparehem i Kristdala församling i Kalmar län, den yngste af sex syskon. Föräldrarna voro Olof Nilsson och Christina Ersson. Farfadern hade varit soldat och deltog i slaget vid Leipzig 1813 och i kriget mellan Sverige och Norge. Vid 11 års ålder förlorade Lindahl sin fader. Redan i sin barndom och särskildt under sin konfirmationstid var han kraftigt påverkad af Guds Ande. Vid 17 års ålder kom han till medveten tro och visshet om

syndernas förlåtelse för Kristi skull. Ofta plägade han sedermera i predikan anföra Linderots sång: "Jag sjunger nu om seger, min arma själ är fräst" och särskildt versen: "Skrif upp, min själ, den dagen, ja, denna dagen rätt, då du af nåd blef tagen på Frälsarns gamla sätt. Glöm aldrig af den stund, då i din hjärtegrund det ordet nåd du hörde af Jesu egen mun!" Med tillägnandet af trons dyrbara skatt följde ett nytt lifsintresse: han ville på något direkt sätt tjäna Gud i hans rike. Han rådgjorde med en folkskollärare, och på dennes uppmaning att studera begaf han sig i förhoppning om att kunna blifva skollärare till pastor Ahlbergs skola, då förlagd i Hvetlanda. Efter ett år måste han på grund af sjukdom afbryta sina studier, men återställd till hälsan fortsatte han dem sedan under halftannat år. Hans vistelse på Ahlbergs skola synes hafva blifvit grundläggande för hela hans lif och gifvit riktning åt hans kyrkliga åskådning och verksamhet. Därom säger doktor N. Forsander i *Tidskrift:* "Förutom goda bokliga kunskaper erhöll han från sin lärare, pastor Ahlberg, samt hans mångsidiga och välsignelserika verksamhet många kraftiga impulser för hela sitt lif. Från Ahlsborg med dess missions- och kolportörsskola samt barnhem ärfde och bibehöll Lindahl ett frikyrkligt sinne, förenadt med ett varmt intresse för så väl den kristliga kärleksverksamheten som också ett varmt intresse för den inre och yttre missionen samt för bokspridning." Under hans sista år på Ahlsborg uppstod hos honom en liflig önskan att få utgå som missionär till hedningarna, men inga utvägar öppnade sig för honom åt det hållet. Han tillråddes att begifva sig till Fjellstedtska skolan i Uppsala

för att bereda sig för den prästerliga banan, men statskyrkopräst tyktes han icke hafva lust att blifva. Då erhöll han i bref från sin vän pastor Aaron Lindholm uppmaning att resa till Amerika, och på pastor Ahlbergs rekommendation begaf han sig hit för att utbildas till präst inom Augustanasynoden.

I september 1865 ankom Lindahl till Augustana College and Theological Seminary, som då var beläget i Paxton, Ill. Här studerade han med flit och framgång i fyra års tid under professor T. N. Hasselquist och hans medlärare. Mycken andlig lifaktighet visade sig bland den tidens "Paxtonstudenter", och den ena teologiska diskussionen aflöste den andra. Det "gick ofta hett under sköldarna till", komna som dessa studerande voro från skilda trakter och från inflytelsen af olika religiösa riktningar i fosterlandet. Meningarna bröto sig skarpt mot hvarandra, och i debatterna ville man icke erkänna någon annan auktoritet än skriftens. För Lindahl gick det ock därhän, att han började ifrågasätta äfven den. Han kom i tvifvel och nöd. Hvad grund hafva vi för vår tro på bibelns inspiration? Han genomgick för sig själf alla "bevisen" och "vittnesbörden", men allt vacklade under hans fötter. Efter mycken kamp och vånda gick han slutligen till professor Hasselquist för att säga honom, att han icke längre kunde tro på skriftens inspiration. Professor Hasselquist lyssnade tålmodigt. Därpå sade han helt lugnt: "Jaså, ja, ja; och dock likväl är skriften själf sitt bästa försvar", hvarefter han förde samtalet in på andra ämnen. För Lindahl blef ock "skriften själf" ett tillräckligt "försvar", mörkret skingrades, och

han kunde tacka Gud, för att ljus åter uppgått i hans själ.

Utom det mäktiga inflytande, som professor Hasselquist utöfvade på Lindahl under hans studietid, mottog han därunder och äfven sedermera djupa intryck af pastor Erland Carlsson och af den i Sverige utgifna tidskriften *Pietisten*. Dr Forsander säger härom: "Under ferierna af sina två sista studieår arbetade Lindahl såsom stadsmissionär i Chicago och pastorsbiträde i Immanuelsförsamlingen därstädes samt förvärfvade där många vänner och erhöll själf mera andlig mognad och vidgad omdömesförmåga under ledning af pastorn, sedermera teologie doktorn Erland Carlsson. Detta skedde nämligen under den kyrkliga brytningen, då de första s. k. fria missionsförsamlingarna bildades i Chicago, och en stark tillväxande ström af immigranter ankom till följd af missväxtåren i Småland. Vid tiden för sin öfverresa till Amerika hade S. P. A. Lindahl blifvit bekant med *Pietisten*, hvilken också sedan under hela hans lif blef för honom en kär uppbyggelseläsning, och därigenom förstod han den tidens andliga rörelser och kunde med sin erfarenhet råda och vägleda sådana vänner, hvilka voro i bekymmer och allvarligt ville tillhöra Herren."

Efter fullbordade studier prästvigdes Lindahl tillsammans med 11 andra prästkandidater vid synodalmötet i Moline, Ill., den 20 juni 1869 på kallelse från svenska lutherska församlingen i Woodhull, Ill., hvilken församling således blef hans första pastorat. Besjälad af ett varmt missionsnit stiftade han redan samma år luthersk församling i New Windsor, Ill. ,och blef äfven dess pastor.

Behofvet af respredikant bland de förskingrade landsmännen var stort, och på enträgna uppmaningar från synodens missionsstyrelse lämnade Lindahl i slutet af november 1870 sina församlingar och tillbragte något öfver ett års tid på ständiga resor i Iowa, Nebraska, Kansas, Missouri, Dakota, Wisconsin och Michigan. Vid synodalmötet i Chisago Lake, Minn., 1871 rapporterades, att han under det då gångna halfåret "rest flera tusen mil, dels på järnväg, dels på hästskjuts, hållit 130 predikningar och föredrag, döpt 71 barn, hållit 20 nattvardsgångar och stiftat tre nya församlingar". Under hela sitt lif utmärkte sig Lindahl genom en varm nitälskan för missionen. Såsom synodalpresident, medlem af missionsstyrelsen och hufvudredaktör för *Augustana* har han ofta i tal och skrift framhållit missionens heliga sak, och vid flera tillfällen företog han på kallelse af missionsstyrelsen vidsträckta missionsresor, såsom till Utah, Texas och sommaren 1900 ända till Alaska. — Genom den stora branden i Chicago i oktober 1871 förlorade Immanuels-församlingen därstädes sin dyrbara kyrka, och pastor Lindahl kallades att förestå församlingen, medan hennes lärare, pastor Erland Carlsson, skulle insamla medel till en ny kyrkas uppförande. Med trohet och nit arbetade Lindahl här, tills han i november 1873 tillträdde pastorsämbetet i Första sv. ev. luth. församlingen i Galesburg, Ill. Efter 12-årig verksamhet därstädes flyttade han år 1885 till den sv. luth. församlingen i Altona, Ill., hvilken han betjänade till hösten 1890, då han tillträdde redaktörskapet för *Augustana*, som han bibehöll till sin död.

Om Lindahl såsom själasörjare yttrar dr M. C.

Ranseen: "Frälsningen af nåd i Kristus var den gyllene medelpunkten såväl som A och O, icke blott i Lindahls religiösa åskådning, utan jämväl i det frälsningens vittnesbörd, han i tal och skrift afgaf inför sina medmänniskor. Äfven han kunde säga: 'Då jag kom till eder, kom jag icke med höga ord eller hög visdom att förkunna eder Guds vittnesbörd, ty jag höll mig icke därför att jag något visste ibland eder, utan Jesus Kristus och honom korsfäst. Och mitt tal och min predikan var icke i konstelig ord efter människors visdom utan i andens och kraftens bevisning, att eder tro icke skall stå på människors visdom utan på Guds kraft.' Skarpsinnig, förståndig och beräknande som Lindahl annars var, hade han dock föga smak för lärda diskussioner och filosofiska spekulationer i fråga om de andliga och eviga tingen. Han tog ordet som det står och framställde det på erfarenhetens väg enkelt och enfaldigt till själars frälsning. Enfaldighet i Kristus kännetecknade Lindahls eget andliga lif, och till detta sinnelag sökte han jämväl, enskildt och offentligt, föra sina medmänniskor. Detta erfor man ock, då man hade glädjen och förmånen att lyssna till hans enkla evangeliska predikningar. Man kände, att man hade framför sig en själasörjare, som med David kunde säga: 'Jag tror, därför talar jag.'"

Många allmänna uppdrag och förtroendeposter har dr Lindahl innehaft. Från 1880 till 1887 var han Augustana-synodens sekreterare och från 1888 till 1891 dess president. I 11 år var han medlem i synodens missionsstyrelse, och i 30 år medlem i direktionen för Augustana College and Theological Seminary och i 8 år denna direktions ordförande.

Han tillhörde styrelsen för barnhemmet i Andover, Ill., i 8 år, styrelsen för synodens änke- och pensionskassa i 5 år, styrelsen för diakonissanstalten i Omaha, Nebr., i 17 år och styrelsen för Augustana Book Concern i Rock Island, Ill., i 24 år, eller allt sedan dess första början och inkorporation år 1884 samt var under hela tiden denna styrelses president. Dessutom tjänade han såsom medlem i många viktiga kommittéer, såsom uppfostringskommittéen 1876, kommittéen att utreda representationsfrågan 1881, kyrkohandbokskommittéen 1889—1898 och sångbokskommittén 1890—1891. Han var ofta delegat vid General Councils möten och tjänade äfven där i viktiga kommittéer. År 1894 tilldelades honom från Augustana College and Theol. Seminary såsom ett erkännande af hans många förtjänster hedersgraden teologie doktor.

Sin litterära verksamhet utöfvade dr Lindahl företrädesvis i egenskap af hufvudredaktör för *Augustana*. I omsorgsfullt valda ordalag behandlade han dagens viktigare frågor på det religiösa och kyrkliga området. Hans mognade omdöme gaf sig uttryck i väl skrifna, på sak gående redaktionsartiklar, som både hvad form och innehåll beträffar äga ett bestående värde. Genom *Augustana* utöfvade han ett stort och välsignelserikt inflytande i vida kretsar. — Tillsammans med pastor H. P. Quist började han år 1885 utgifvandet af *Barnens Tidning*, hvilken sedermera öfverlämnades åt synoden. — Bland skrifter, befordrade till trycket, som af dr Lindahl antingen författats, bearbetats, öfversatts eller utgifvits, må nämnas: Hvad vet du om de hemliga sällskapen? Aug. Herm. Francke. Katarina von Bora, Mathilda, Herren vårt fäste,

Blommor vid vägen, Gamla testamentet i ord och bild. Han redigerade flera årgångar af KORSBANERET och lämnade nästan alltid bidrag till denna kalender.

När Lindahl på synodalmötet 1890 valdes till hufvudredaktör för synodens officiella tidning låg däri ett erkännande icke blott af hans litterära förmåga samt trohet och erfarenhet såsom pastor och själasörjare, utan framför allt af det allmänna förtroende han åtnjöt såsom bepröfvad och pålitlig samfundsman. Och detta förtroende blef heller aldrig besvikét. "Såsom samfundsman", säger dr Gustav Andreen, "utöfvade dr Lindahl i sanning ett mäktigt inflytande på vår synod. Troget och med framgång skötte han alltid de församlingar han förestod; men han blickade både på dessa och på alla i ljuset af den förbindelse och det förhållande, hvari de stodo till hvarandra, till konferens och synod. Hans blick nådde bän öfver hela fältet. Han kände att vi voro ett folk och på hvarje sätt måste sammanlänkas i vår verksamhet, ifall vår framtid skulle betryggas. Till sin anläggning och i utförandet af sitt värf blef han därför en verklig *samfundsman*. En och annan har förebrått honom för kongregationalism så till vida, att han skulle ha trott på församlingars oafhängighet från kontroll och lokalstyrelsens absoluta rätt. Men intet var mera fjärran från hans tankar. Han var väl lågkyrklig i den bemärkelsen, att han ej trodde på episkopatets införande i vår synod; men när det gällde det gemensamma arbetet höll han ifrigt på den satsen, att det var alla församlingars ej blott privilegium, utan plikt att deltaga. Han yrkade alltid på

att konferensbeslut och synodalbeslut, hvilka fattats af laglig myndighet, af pastorer och församlingarnas egna representanter, måste till punkt och pricka efterkommas. Utan att kunna skyllas för en allt för stor koncentrationstendens, värnade han dock alltid om synodens öfverhöghet och konferensernas plikt att vara densamma underdånig. Han trodde på folkstyrelse, men yrkade på att laga beslut skulle hafva gällande kraft. En lagbunden frihet, se där hans ideal. Hans kyrkliga riktning synes mig motsvara vår amerikanska författning, så att han trodde på koncentration under synodens domvärjo af sådana ärenden, som voro nödvändiga för bibehållandet af enheten och en gemensam fronts bevarande, och som bäst kunde skötas af denna centralstyrelse, öfverlämnande åt konferenserna allt det öfriga, utan att likväl beröfva församlingarna den frihet, som våra förhållanden och vår utveckling gifvit dem. — — — Oberäkneligt är det inflytande dr Lindahl utöfvat, i det han genom Guds nåd bringat välsignelse, enhet och styrka till hela vårt samfund. Hans inflytande ibland oss är ock oförgängligt, ty om de rättfärdiga säger Herren, att deras gärningar följa dem efter."

För diakonissanstalten i Omaha, grundlagd af pastor E. A. Fogelström, har dr Lindahl varit till stor välsignelse. I senaste årsberättelsen heter det: "Med djup och innerlig tacksamhet erinra vi oss den ovärderliga tjänst, som denne Herrens tjänare fått genom Guds nåd ibland oss utföra på diakonissverksamhetens område. Bland mänskliga redskap har han tvifvelsutan varit ett af de förnämsta vid verksamhetens organisation, anstaltens upprättande och arbetets ordnande; och i bryt-

ningstider och allvarsamma pröfningsstunder har han mer än någon annan genom sin orubbliga tro, sitt mogna omdöme och sina visa råd varit ett stöd, som aldrig sviktat. Såsom hans lefnadsmotto allt ifrån tidiga ungdomen var: 'Frälst af nåd, idel oförskylld nåd, för Jesu dyra blods skull', så har han ock gjort sin insats uti diakonissverksamheten både såsom styrelsens ordförande under många år och såsom diakonissakens befrämjare i allmänhet utan anspråk på beröm och erkännande, nöjd med ett godt samvetes vittnesbörd och tacksam för förmånen att äfven på detta område få vara med om att verka Herrens verk."

Om dr Lindahls betydelse för Augustana College and Theological Seminary må anföras hvad som säges i läroverksstyrelsens årsberättelse till synoden innevarande år: "Ingen medlem af styrelsen för Augustana College and Theological Seminary har under årens lopp utöfvat ett större inflytande på läroverkets historiska utveckling än dr Lindahl. Redan år 1879 valdes han till medlem af styrelsen, och troget tjänade han såsom medlem intill sin död. Under hela denna långa tjänstetid visade han sig vara en af läroverkets varmaste vänner och gynnare. Läroverkets verkliga intressen lågo honom alltid om hjärtat. Under en lång följd af år var han styrelsens ordförande. Dr Lindahl hade en klar framtidsblick, och i styrelsens alla ärenden tog han en verksam del. Vi känna oss innerligt tacksamma mot Herren för det som han förunnat sin trogne tjänare att uträtta i läroverkets intressen."

Mänskligt att döma är Augustana Book Concern dr Lindahls största och varaktigaste verk. Ehuru han gifvetvis ej var ensam om detta verk, har han

dock varit den ledande vid förverkligandet af den tanke, som ligger till grund för denna storartade inrättning. I styrelsens årsberättelse heter det: "Den man, som under så många år varit inrättningens förnämste målsman, som varit medlem af dess styrelse alltsedan synoden öfvertog densamma och som under hela denna tid varit styrelsens ordförande, är icke mer bland oss. Under mer än ett fjärdedels sekel har dr S. P. A. Lindahl stått som en pelare inom samfundet. Hans verksamhet har varit mångsidig och af stor betydelse. Det är dock inom redaktions- och förlagsverksamheten, som han gjort sin allra största insats i samfundet. Som redaktör för synodens organ alltsedan 1890 har han utöfvat ett samfundsstärkande och förenande inflytande, hvilket sträckt sig till synodens aflägsnaste delar. Som ordförande i Book Concerns styrelse i nära tjugo år har han med lifligt intresse och klar blick vakat öfver inrättningens utveckling och med takt och skicklighet ledt dess verksamhet. — — — Lifligt medveten om de stora förtjänster dr Lindahl inlagt ej blott om Augustana Book Concerns grundläggning och ledning, utan äfven i egenskap af mångårig hufvudredaktör för samfundets tidning, *Augustana*, beslöt styrelsen vid sitt senaste möte enhälligt att till synoden hemställa, huruvida ej synoden borde vidtaga åtgärder att på sätt som den kan finna lämpligt hugfästa dr S. P. A. Lindahls minne." — Denna hemställan gaf synoden anledning att besluta, "att styrelsen får i uppdrag att på sätt, som den finner lämpligt, hugfästa dr S. P. A. Lindahls minne."

Dr Lindahl var tvenne gånger gift. Den 20 maj 1875 förenades han i äktenskap med Clara Ander-

son från Galesburg, men redan efter tvenne år hemkallade Herren hans älskade maka. Den 1 juli 1885 inträdde han i äktenskap med Hannah Johnson, äfven hon från Galesburg. Detta äktenskap har välsignats med ett barn, dottern Alberta Christina.

Rörande dr Lindahls sista stunder berättar hans vän och mångårige medarbetare, pastor C. J. Bengston, följande: "Fredagen den 27 mars kl. 6:55 på morgonen fick dr S. P. A. Lindahl sluta sitt verksamma och för vår kyrka och Kristi rike i stort så betydelsefulla lif i en ålder af 64 år, 4 månader och 19 dagar. Slutet var icke oväntadt, och dock tyckte vi att det kom för snart. Redan i höstas började hans kroppskrafter märkbart aftaga, men efter några veckors vistelse och hvila på diakonissanstalten i Omaha, för hvilken han arbetat och bedit mera än som möjligen är kändt, återvände han i slutet af januari, såsom vi tyckte, både styrkt och uppmuntrad och upptog sitt arbete med förnyad ifver och kraft. Men det varade icke länge. Hjärtat var svagt och till detta stötte, såsom det syntes, andra invärtes åkommor, hvilka gjorde hans tillfrisknande tvifvelaktigt. Veckan innan han nedlades på sitt sista sjukläger kände han sig dock ovanligt kry, och under de tre sista dagarna var han vid sitt arbete hvarje eftermiddag, och vi började då åter hoppas, att Gud skulle spara honom ännu någon tid i det arbete, där vi kände att han var så oumbärlig. Men Gud hade annorlunda beslutat. Söndagen den 15 mars nedlades dr Lindahl på sitt sista sjukläger. Redan den följande tisdagen var han själf fullt medveten om att det nu närmade sig slutet af hans lif, och

han uttalade sin lugna undergifvenhet för Guds behag och sin fasta barnsliga förtröstan till Guds nåd i Kristus Jesus och sin glada förvissning, att han skulle få ingå i den eviga glädjen. Hans kära närmaste hoppades ju i det allra längsta, att han ännu skulle kunna tillfriskna, men för läkare och vänner, som dagligen besökte honom under dessa dagar, var det liksom för honom själf klart, att han kämpade sin sista strid. Kampen blef lång och svår, kämpad som den var under klart medvetande till det sista om hvad den gällde. Men slutet kom lugnt och fridfullt, liksom öfver hans sjukläger, trots den svåra fysiska kampen, hvilat en stilla frid."

Saliga äro de döda, som i Herren dö härefter. Ja, säger Anden, de skola hvila sig från sitt arbete, ty deras gärningar följa dem efter. Uppb. 14: 13.

P. M. Lindberg.

Pastor Johannes Franzen.

Seden att skrifva herdaminnen öfver våra hädangångna pastorer har varit häfd hos oss, och då det nu fallit på min lott att teckna ett sådnat, så känner jag det mycket vanskligt, emedan det synes hardt när omöjligt att göra full rättvisa åt saken. Ingen annan än Gud kan döma en rätt dom öfver död man; dock har en person under sin lifstid lämnat märken efter sig, som äro af människor kända; ja, hans ord och gärningar, som följa honom efter, tala, ändock han är död. Så veta då vi, som äro kvar, något, och hvad vi hört och veta, det vittna vi.

Johannes Franzén föddes i Foglums socken i Lekåsa pastorat af Skara stift och Skaraborgs län den 15 juli 1850. Föräldrarna voro hemmansägaren och muraremästaren Anders Eriksson och hans hustru Kerstin Larsdotter.

Såsom så ofta är fallet med dem som af Herren kallas till predikoämbetet, hade Johannes redan från barndomen lust till detta kall. Vid 15 års ålder kom han till medveten trosgemenskap med Herren. Säkert hade den anderike själasörjaren, kyrkoherde C. G. Sandzén i Bäreberg, ett stort inflytande öfver honom, ty det var han som med-

PASTOR JOHANNES FRANZÉN.

delade Johannes konfirmationsundervisning och konfirmerade honom. Det var ock vid denna tid som lusten att verka för själars frälsning på allvar vaknade, och han önskade få studera till präst. Med tanken på att många på den tiden just genom studier blifvit både i andligt och timligt hänseende förstörda satte sig hans fader med bestämdhet emot detta. Johannes fick dock sedermera för en tid mottaga undervisning af den fromme skolläraren Gustafson i Ryda, hvilken blef honom en god vägledare. Johannes hade först för afsikt att bereda sig för missionärskallet bland hedningarna. Med detta såsom mål skref han till pastor P. A. Ahlberg och begärde inträde vid hans skola. Som Ahlberg emellertid ganska länge var stadd på resor, ankom intet svar, hvilken omständighet hade den verkan, att Johannes under tiden bestämde sig för att resa till Amerika. Så vardt denna första plan om intet. I betraktande af de årslånga krämpor, som Johannes under senare delen af sin lifstid fick dragas med, ser man delvis, hvarför Herren styrde hans väg åt annat håll. Då Johannes redan köpt biljett till Amerika och var i Göteborg redo att resa, ankom hans broder Anders med bref från Ahlberg, som välkomnade honom. Men nu ansåg Johannes, att det var för sent att ändra plan, och han for samma väg som så många före honom gjort — han reste till Amerika.

I den nya världen känna vi honom under namnet Johannes Franzén. Den 2 augusti 1870 (sålunda vid 20 års ålder) ankom han till det svenska nybygget vid Carver, Minnesota. I sitt nya hemland sysselsatte han sig först med att arbeta för "farmare" samt vid järnvägsanläggningar. Efter två

års vistelse i det nya landet (hösten 1872) inskrefs han emellertid som elev vid det nybildade St. Ansgars Academy i Carver, Minn. I syfte att bereda sig för lärarekallet i Guds församling fortsatte han sina studier vid Augustana College and Theological Seminary, först i Paxton, Ill., och sedermera i Rock Island, Ill. Efter genomgångna studier för prästexamen invigdes han till det heliga predikoämbetet vid Augustana-synodens möte i Des Moines, Iowa, den 20 juni 1880. Sin första prästerliga verksamhet utöfvade Franzén i Kane, Wilcox och Kanesholm, Pennsylvania. New York-konferensen var vid denna tid helt liten; den ägde inalles 9 präster. Det är helt naturligt, att det kyrkliga arbetet på grund af arbetarnas fåtal blef ganska mödosamt. Under sin ämbetstid i Pennsylvania stiftade Franzén församlingar i Pt. Allegheny, Ridgway, Sheffield och Ludlow m. fl. andra platser. Efter två års verksamhet i detta sitt första pastorat antog han kallelse till Swedesburg, Iowa, där han verkade i 7 år. Innan han tillträdde denna befattning, ingick han den 13 juni 1882 i Burlington, Iowa, i äktenskap med fröken Hanna Lovisa Blomquist, fosterdotter till den aktade samfundsmannen N. P. Söderquist i Burlington, Iowa. Så flyttade han med sin unga hustru till sitt nya arbetsfält. Det dröjde dock ej länge förrän Franzén, som aldrig varit stark till hälsan, blef nedbruten af en tärande sjukdom, och han led tidtals mycket svåra plågor. Af kroppslig svaghet måste han ofta sittande hålla sina predikningar. Då Franzén år 1889 af hälsoskäl ansåg sig böra flytta, stannade han med familj i tre månader i Burlington, Iowa, för sin hälsas vårdande, hvar-

efter han under två år betjänade församlingarna i Warren och Youngsville, Penn. Sedan var han under ett år pastor för församlingarna i Springfield och East Longmeadow, Mass. Därifrån flyttade han till Betania-församlingen i Slayton, Minn., och var under tre och ett halft år pastor därstädes, hvarifrån han flyttade till South Dakota och var under fem år präst i Sioux Falls och Benton. Hans nästa verksamhetsfält blef under tre och ett halft år Fargo och Kragness i N. D. I hopp att få hvila och ro i en stilla landtförsamling flyttade han nu till Swedesburg, Kansas. Men häri missräknade han sig. Under stor kroppslig svaghet, möda och besvär fick han här vara med om att uppbygga en ny kyrka. Under de tre och ett halft år han arbetade på denna plats nedbrötos alldeles hans ytterst svaga kroppskrafter, hvarför han åter måste söka lindring i ombyte af klimat och arbete. Han flyttade så till Washburn, Wis., där han ändtligen fann en lugn vrå. Enligt hans egna ord blef denna plats för honom "som en oas i öknen". Under ett år och en månad vistades han här. Då han slutligen nedlades på sjuksängen, fick han röna det ömmaste deltagande och "allt hvad af kärleksfulla händer kunde göras, det gjordes i Washburn".

I betraktande af Franzéns täta flyttningar, torde mången fråga: Hvarför denna orolighet? Jo, Franzéns hälsa blef alltid genom klimatombyte förbättrad, så att han sade sig för den skull alltid vinna på ombyte.

Under sin ämbetstid har Franzén lämnat ganska många minnesstoder efter sig. Han byggde kyrkor i Swedesbrug, Iowa; Wilcox, Pa.; East Long-

meadow, Mass.; Clara, S. Dak.; Souris, N. Dak., och Swedesburg, Kansas; prästhus byggde han i Kane, Pa.; Betania, Slayton, Minn., samt i Fargo, N. Dak. Det må i detta sammanhang nämnas, att han lämnade alla sina församlingar skuldfria.

Johannes Franzén var den yngste af 18 syskon, af hvilka 14 före honom gått hädan. Enligt deras hopp och bekännelse gingo de alla hem i tron. Tre syskon lefva ännu. Dessa äro pastor Svante Anderson i Avoca, Minn., Anders Anderson, bosatt å det gamla fädernehemmet i Sverige, samt en syster, fru Maria Anderson, boende i Minneapolis, Minn. Då Franzén strax efter nyåret nedlades på sjuklägret och således ej längre kunde sköta sitt ämbete, ansågs det bäst att företaga en flyttning till hans egna hem, som han förskaffat sig i Strandquist, Minn. Resan gick väl, men han kom aldrig till sitt jordiska hem. Efter en månads vistelse i prästgården i Englund, Minn., under hvilken tid han alltjämt låg till sängs, afsomnade han därstädes i en fridfull död den 29 april 1908 i en ålder af 57 år, 9 månader och 14 dagar. På sitt sista sade han ofta: "Jag är så trött, jag vill gå hem till Gud". Ja, ett i sanning mödosamt lif är här afslutadt. "Den som har i Kristus lefvat, han får ock i Kristus dö. Tiden, lik en stormig sjö, bakom den, som seglen refvat, brusar fjärran mer och mer, då han himlastranden ser."

Franzéns jordiska kvarlefvor fördes till Burlington, Iowa, hvarest de vigdes till griften den 3 maj. Han efterlämnar maka och barn, två söner och tre döttrar, hvilka jämte en talrik vänkrets sakna och sörja honom.

J.

PASTOR EMIL JULIUS SANDERS.

Pastor Emil Julius Sanders.

Denne förhoppningsfulle Herrens tjänare, som så tidigt och efter blott en mycket kort tids arbete i vingården fick sluta sina dagar på jorden, föddes i Wapello county, sex mil från Ottumwa, Iowa, den 24 augusti 1872. Hans föräldrar voro Otto J. Sanders och Pernilla, född Johnson. Han var den äldste af fyra bröder. Åren 1875 till 1887 bodde familjen i Des Moines, Iowa, där de liksom sedan i Ottumwa voro trogna och verksamma medlemmar af församlingen. I föräldrahemmet åtnjöto barnen en sorgfällig uppfostran, hvarvid Guds ord och kristlig kunskap alltid framhölls i första rummet. Icke sällan sågos gossarna ha en bok med sig i fabriken, där de vid några mellantider hade sysselsättning, för att under fritimmen begagnas. Den 5 juni 1887 blef Emil konfirmerad af pastor M. P. Odén. Tidigt framväxte tanken hos honom att få studera och ägna sig åt Guds rikes tjänst, och på hösten 1893 inskrefs han såsom elev vid Augustana College och graduerade på våren 1900. Följande år reste han till Europa och fortsatte sina studier i Berlin, Tyskland, och Uppsala, Sverige. Åren 1902—1904 tillbragte han vid Augustana seminarium och prästvigdes vid synodalmötet i Stanton, Iowa, i juni 1905.

Under sin studietid tillvann han sig sina lärares och kamraters aktning och vänskap på grund af sin plikttrogenhet och sin fromma vandel. Under sommarferierna fick han under dessa år tillfälle att med märkbar framgång verka i flera församlingar, och han tillbringade ett år på synodens missionsfält i Butte och Anaconda, Montana. Hans arbete därstädes uppskattades mycket af missionsstyrelsen, och församlingarna därstädes visade äfven sin tacksamhet för hans trogna tjänst genom särskildt pekuniär uppmuntran under hans sista sjukdom. Strax efter sin ordination tillträdde pastor Sanders Spencer-pastoratet i Iowa. Men hans redan nedbrutna hälsa tvingade honom att efter några veckor afbryta arbetet. På hösten 1906 erhöll han en förmånlig kallelse från Bethlehemsförsamlingen i Fort Dodge, Iowa, hvilken han antog, och gjorde ännu ett försök att predika. Efter blott en månads tid nödgades han för alltid uppgifva hoppet om att verka i det kall, för hvilket han så troget förberedt sig och mot hvilket han sett med så innerlig glädje framåt, nämligen att få tjäna Herren i hans rike på jorden. Pastor Sanders' begåfning såsom predikant tillväxte betydligt under den korta tid den kom till användning i Mästarens tjänst. Efter vårt omdöme skulle denna hans begåfning såväl som starka själskrafter, hans fromma lif och troheten i hvad han företog sig hafva blifvit till mycken välsignelse i Guds rike, men Guds tankar äro icke våra tankar, ej heller äro hans vägar våra vägar.

I tre och ett halft år kämpade pastor Sanders mot den sjukdom, som dock till sist icke blott bröt hans kraft utan afklippte hans lifstråd. Tvenne

gånger företog han längre resor för sin hälsas vårdande, en gång till Texas och Colorado och en gång till södra Californias milda klimat, men vid vårens och sommarens inbrott sjönko hans krafter mer och mer, och den 5 maj 1908 tidigt på morgonen somnade han in från jordens och tidens strider. Endast något öfver en vecka var han helt sängliggande, och hans sista stunder voro lugna och fridfulla. Hans anletsdrag hade ej af den härjande sjukdomen ändrats, utan buro in i döden bilden af himmelsk frid.

Under den långvariga sjukdomen genomgick hans inre andliga lif en djup pröfning, hvarvid tron fick tillfälle visa sin äkta halt. Svåra voro de själsstrider han nu och då fick genomkämpa, men då mörkret, som under rätt dryga tider hängt framför hans trosblick, vek undan, befanns han, afklädd alla jordiska och egna stöd, hvila så helt på klippan Kristus och på blotta ordet, Jesu löftes ord, att det skulle vara omöjligt att helt och troget återgifva hans bekännelse härom. "Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar mig från alla synder, Amen, Amen." Dessa ord uttalades oftare, ju närmare det led mot slutet. Hans arbetsdag slöts och afton skymde, innan solen nådde middagshöjd. Ja, sådant är ofta Guds underliga handlingssätt. "Säden är mycken, men arbetarna äro få." Dock understundom äro hans vägar, som likväl äro idel nåd och sanning, dolda och för oss oigenkännliga. Men då målet är hunnet, skall det visa sig, att den i lidandets degel pröfvade tron, antingen den fått vara längre eller kortare tid verksam hos en trogen själ, säkerligen skall med utsökt glans krönas på Kristi dag.

Pastor Sanders har lämnat ett icke ringa minne af kärlek till Kristi sak, af tro och hopp. Hvile den käre brodern i frid till uppståndelsens och det glada och saliga återseendets dag i det himmelska hemmet.

Så far i frid, du fridens man,
farväl, du trogne Jonatan.
Gack i din Herres glädje in
och lönen för din möda finn.

— — — — — — — — — —

Om aftonen är pust och gråt,
då vänner måste skiljas åt;
men Gud en bättre morgon ger,
då ingen gråt skall vara mer.

A. G.

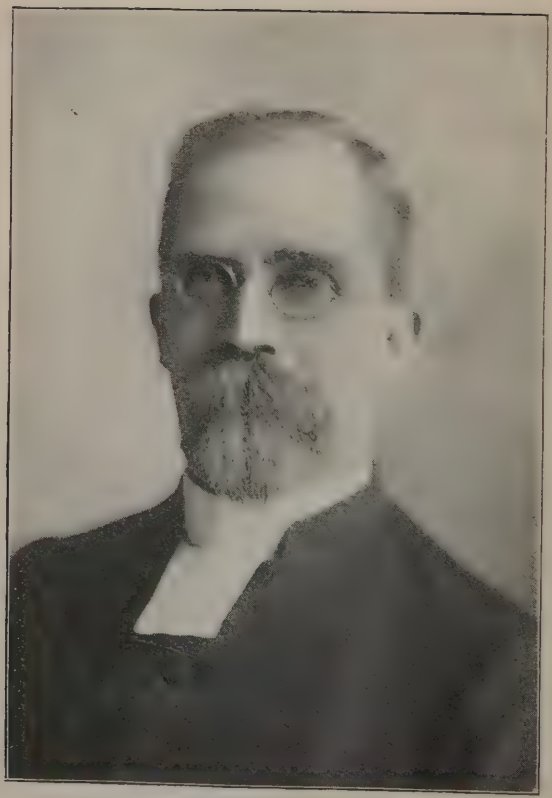

PASTOR T. O. LINELL.

Pastor Thure O. Linell.

"Verka för dina samtida hvad de behöfva, icke hvad de berömma."

Så tänkte och handlade den man, hvars lifsbild i miniatyr vi här i spridda drag söka teckna.

Pastor Linell föddes i Näs, Brunskogs församling, Värmland, den 9 september 1843. Föräldrarna voro häradsdomaren Olof Nilsson och hans hustru Anna Olsdotter. Han var den yngste af tio barn. Redan vid tio års ålder blef han moderlös, och hans fader dog, när han var tjugo år. Efter att hafva genomgått folkskolan och någon tid åtnjutit privat undervisning af vår aflidne dr O. Olsson, sökte han inträde i Karlstads folkskollärareseminarium hösten 1864, där han bedref studier till 1867, då han utexaminerades med goda betyg och därpå sökte och erhöll folkskollärareplats uti Arvika landsförsamling. Under sin uppväxttid bar han i sitt inre den önskan, att få studera till präst, men faderns ekonomiska villkor medgåfvo icke, att denna önskan, som fadern ock delade, kunde uppfylla. Faderns tidiga död gjorde det ännu omöjligare. Vid dennes hastiga frånfälle uppskakades den 20-årige ynglingen i sitt inre och kom i djupt själsbekymmer. I sin nöd vände han sig till doktor Olsson, som bistod honom med

ledning och undervisning i Guds ord. Han fann frid och kom till visshet och var glad och lycklig i sin Gud. Med förnyad ifver kom den från barndomen närda önskan öfver honom att blifva präst och att få ägna hela sitt lif och all sin tid i Herrens tjänst till själars frälsning. Om på något sätt, direkt eller indirekt, påverkad af hans rådgifvare, doktor Olsson, veta vi ej, men han reste emellertid till Amerika 1869 med det syftet att här fortsätta sina studier fram till prästexamen vid Augustana-synodens läroverk då förlagdt i Paxton. Hans länge närda önskan fick ock sin uppfyllelse, då han tillsammans med öfriga prästkandidater den 29 juni 1873 vid synodalmötet i Paxton ordinerades till pastor på kallelse från församlingarna i Lawrence och Ottawa, Kansas.

Med ljus i förståndet, mod, lust och hopp i hjärtat samt med den förtröstan, "att allt ju hvilar i min Faders händer", griper han nu sitt kall an med hela sin själ och af alla krafter. Fältet är nytt, och det gäller därför både att bryta teg och att i den nedlägga god säd, allt under förhoppning om rik skörd.

Den 22 april 1874 ingick han äktenskap med fröken Sofia Maria Anderson, som han lärt känna som en gudfruktig kvinna. Hon har på alla de skiftande verksamhetsfälten, i lust och nöd, stått stödjande och uppmuntrande troget vid hans sida. Hon har i sann och verklig mening varit honom en hjälp under vandringen.

År 1875 kallades pastor Linell af New York-konferensens missionsstyrelse att upptaga grundläggningsarbete bland vårt folk i staterna Rhode Island och Connecticut. Kallelsen antogs och ett

troget och godt arbete utfördes här, där han stod ensam som svensk luthersk präst. Han bosatte sig först i Providence, sedan i Pontiac, båda i Rhode Island. Återigen påkallades han att arbeta på nytt fält. New York-konferensens barnhem i Jamestown hade just blifvit färdigt att mottaga till vård och fostran värnlösa barn. Kallelsen antogs, och hemmet öppnades den 27 januari 1886 med pastor och fru Linell som föreståndare. På denna ansvarsfulla post stod han till 1889, då han af konferensens missionsstyrelse kallades att denna gång upptaga verksamhet på missionsfältet i västra Massachusetts, särskildt i Gardner, Fitchburg och Orange. Han är alltid samme trogne och flitige banbrytare. Lockport, Ill., ville ha egen präst. Pastor Linell kallades, kallelsen antogs, och åren 1891—97 finna vi honom här i full verksamhet till själars frälsning samt i arbete med att uppföra ny kyrka. Summerdale och Jefferson, Ill., stå vakanta. Knappast någon ville antaga kallelse dit. Linell kallas, och van som han är vid hårdt arbete på nya fält, antager han kallelsen och flyttar dit 1897, och här nedlägger han nu ett godt arbete till 1899, då ett nytt missionsfält väntar på hans trogna tjänst, denna gång återigen i de östra staterna, först i Malden, sedan i Easton, båda i Massachusetts, och så slutligen till Gardner, Mass., 1906, först för att fylla vakans och sedan som församlingens ordinarie pastor. Heder åt en sådan församling. Så var han då återigen pastor i denna församling, där han var älskad och aktad från sin förra tjänstetid. Glädjen var stor å ömse sidor öfver denna Guds skickelse, men denna glädje blef kort. Den 31 juli 1907 träffades pastor Linell af

ett slaganfall, som ändade hans arbetsdag och lade honom, den trogne arbetaren, på sjuksängen, från hvilken han icke skulle uppstå till arbete på jorden, utan till evig sabbatshvila hos Gud. Efter 14 månaders lidande ingick för honom den 30 september 1908 den efterlängtade hvilan, då han i en ålder af 65 år och 21 dagar fridfullt insomnade.

Så hvila dig då, du gode och trogne tjänare, efter en hård och mödosam arbetsdag. Jorden kunde icke löna dig, gå att mottaga din lön där, hvarest den med säkerhet gifves, där hvarje arbetares tjänst uppskattas till sitt verkliga värde. Du gick till glädje, men sörjande står makan kvar på denna sidan, och med henne stå sörjande fosterbarn, släktingar och de talrika vännerna.

Gångna släkten hafva icke lefvat förgäfves. Ja, intet enda människolif är försvunnet utan att hafva lämnat något spår efter sig. Huru mycket mindre då ett lif, så rikt på arbete och försakelse, som det här ofvan i korthet tecknade. Väl och troget utförde pastor Linell sin prästerliga kallelse, när den en gång blef honom beskärd, nöjd med sin lott, fastän den visst icke alltid var afundsvärd. Till hans väsen hörde punktlighet och daglig pliktuppfyllelse. I Guds ord var han rotad och stadfästad och i sin lutherska bekännelse öfvertygad och fast. Hans lynne var jämnt och lugnt utan att han dock var trög. Måttfull och hofsam var han mot olika tänkande, men dock bestämd. Förvillelse i lära ansåg han det bäst att förekomma genom trogen undervisning, ty för sent ingen läkedom botar. Hvad Gud förenat, lif och ren lära, vågade han icke åtskilja, ty han visste att villfarelse i lära leder till förvillelse i lefvernet. Vän-

lig och anspråkslös och i sitt umgänge oförarglig, vann han vänner öfverallt. Själfva hans öppna anlete bar vittne om ärlighet och redbarhet och att där bakom bodde ett godt sinnelag. Han var trofast och pålitlig som broder. Hans lif var helgadt och värdigt fastän icke fullkomligt, och ingen kände det bättre än han. För sitt onda sökte han ock bot och hjälp, där bot och hjälp finnes, nämligen hos Gud. Försoningens ord voro för honom icke en tom fras, utan en evigt gällande sanning. Och just därföre att han älskade Kristi kors och var tvagen i det blod, som renar från alla synder, hatade han och afskydde allt, som stred däremot. Detta världsunder, att Gud så älskade världen, att han utgaf sin enfödde Son, lefde med kraft i hans själ.

Som predikant stodo för honom dessa ord: "Och allt hvad I gören, det gören af hjärtat, såsom för Herren och icke för människor, vetande, att I af Herren skolen få arfvets lön, ty I tjänen Herren Kristus", Kol. 3: 23. Inför Gud stod han, då han frambar evangelii budskap till människorna. Någon hänförande och originell predikant var icke Linell. Hans naturliga begåfning hade icke denna läggning, fastän han, såsom alla andra, hade sin särskilda egendomlighet. Hade han lefvat i en annan tid, då hans samtida varit mindre stora, skulle han varit stor, men nu fordras utomordentlig begåfning för att synas öfver de andra. Enkel och flärdlös som hans lif var ock hans predikan. På ett enkelt och vårdadt språk frambar han himmelrikets skatter. Klart och med reda utlade han sin text. Det förra århundradets fraseologi hade han hvarken lust för eller begåfning till. Ej heller

sökte han att på predikstolen analysera sitt inre lif för att på så sätt presentera sig, utan lät sig åtnöja med att framställa sin text och anbefalla åt åhörarna att tillägna sig den, såsom han själf tillägnat sig den. Han hade mera tillförsikt till arbetet än till reklam, som ej var i hans smak. I hans trosmedvetande ingick bibelns lära och kyrkans förkunnelse, och detta visade sig i hans predikostil. Både på predikstolen och i lifvet var han bekännelsetrogen och nitisk om själars frälsning. Han var hvarken kyrkligt stel eller dogmatiskt torr, utan rörde sig ledigt i evangelisk friskhet och frihet. Hans röst var ej stark, men saknade icke sitt behag och sin goda klang.

Ädel säd sådde han ut under sin arbetsdag och vattnade den med bön och tårar. Gå, broder, i tron på den du förkunnade, i den till hvars namn du var döpt och som tvagit och klädt dig till renhet och rättfärdighet, att hvila dig efter ditt mödosamma arbete på jorden.

G. L—L.

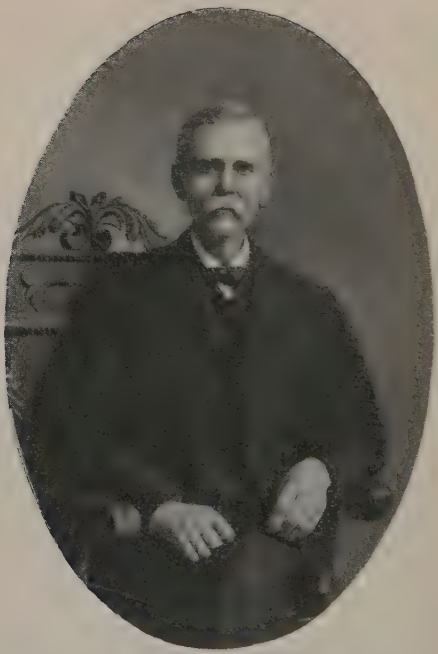

A. J. SWANSON.

A. J. Swanson.

Då vi för ungefär ett år sedan nedtecknade för Korsbaneret några rader, föranledda af pastor J. A. Sandells frånfälle, anade vi ingalunda, att han så snart skulle följas i döden af sin svärfader A. J. Swanson.

Det har varit vår förmån att under snart tjugofem år känna familjen Swanson i Burlington och räkna den till våra intimaste bekanta. Det har ock varit vår smärtsamma förmån att med denna familj deltaga i många pröfningar. Vi voro med dem, när det första tunga slaget föll, förandet till grafven af deras äldsta dotter, fru Regina Holmén. Vi sågo huru sonen Albert greps af den sjukdom, som skulle lägga honom i grafven, vi stodo pastor och fru Sandell mycket nära. Vi räknade sonen Richard bland de förhoppningsfullaste unga män, som böjt knä vid altaret i Messias-kyrkan i Burlington, och när vi hörde att hans maka af döden ryckts från honom, kunde vi ej annat än gråta med dem som gråta, och när vi så hörde att vår mångårige vän A. J. Swanson hastigt skilts hädan, då undrade vi nästan, om Gud hade glömt att vara barmhärtig.

Swanson var en af dem som tillsammans med pastor Jesperson och andra på uppdrag af Iowa-

konferensen grundlade "Svenska Lutherska Kyrkobrandstodsbolaget i Burlington, Iowa." Afsikten med detta bolag var att bespara våra församlingar de öfver höfvan dryga afgifter, som de gamla bolagen fordrade för kyrkors försäkring, och i så mån har bolaget lyckats i detta måls vinnande, att afgifterna till vårt bolag varit jämförelsevis mycket lindrigare än i andra bolag. Swanson var från början bolagets sekreterare och tjänade samfundet i denna kallelse intill sin död. Att han var ärlig och trogen i denna kallelse, behöfver ju ej sägas, ty om så icke varit, kunde han ej hafva kvarstått i så många år. Vid sidan af det arbete, han för öfrigt hade, utförde han sekreterarearbetet, och då detta ibland var mycket betungande och han måste använda en del af nätterna för dess utförande, är det ganska troligt, att hans ej så särdeles starka hälsa bröts däraf.

Såsom församlingsmedlem och ämbetsman inom församlingen var Swanson nitisk och trogen. Troget bevistade han gudstjänsterna, och att han i det tysta tillägnade sig välsignelse af nådemedelsförvaltningen, därom vittna kanske i synnerhet de sista åren af hans lif. I hemmet var han allt hvad maka och barn kunde önska sig: älskande, mönstergill och omtänksam, och var därför hemlifvet ljust och gladt och fridfullt. Swanson anlände till Amerika 1866, den ende, om vi minnas rätt, kvarlefvande af en stor syskonskara. Han var först bosatt i Altona, Illinois, och flyttade därifrån i sällskap med sin unga maka, med hvilken han förenats 1869, till Burlington och har sedan sistnämnda år där varit bosatt. Hans hustru, Anna C., född Malmberg, öfverlefver honom, och jämte henne

sörjes han närmast af dottern Hattie, änka efter pastor Sandell, numera bosatt i Denver, Colorado, sonen Richard, likaledes bosatt i Denver, sonen Sten, bosatt i Des Moines, och dottern Mamie, som är kvar hos modern i Burlington. Swanson var född i Vallsjö församling, Jönsköpings län, den 19 febr. 1848; han afled af hjärtslag den 6 jan. 1908, således i en ålder af 65 år, 10 månader och 18 dagar. L. H.

Gustaf Adolf Fridolf.

Gustaf Adolf Fridolf föddes den 13 september 1829 i Lomaryds församling, Jönköpings län, Sverige. Föräldrarna voro Johan Nelson och hans hustru Britta Stina. Fadern dog, då Gustaf Adolf var ett år, och modern, då han var tretton år. Den unga gossen fick därför tidigt vänja sig vid arbete för att försörja sig själf. År 1857 reste han till Amerika och bosatte sig i Henderson co., Ill., omkring 10 mil från Burlington, Iowa, där han först tjänade som dräng och därpå, sedan han år 1859 ingått äktenskap med Kristina Charlotta Erikson, själf idkade jordbruk. Ingen pastor fanns då på närmare håll än Burlington. Fridolf brukade därför samla sina grannar till Guds ords läsande på söndagarna. Själf hade han ännu ej erfarit frigörelsen i Kristus Jesus, utan var en lagträl.

År 1864 flyttade familjen till den trakt i Iowa, som nu är känd under namnet Swedesburg. De voro bland de första som bosatte sig i denna trakt. Fridolf blef ända från början sina landsmäns ledare både i lekamliga och andliga angelägenheter. Han tjänstgjorde i början både såsom postmästare, landagent och präst. Han bistod inflyttande svenskar att anskaffa sig land — detta utan att själf hafva någon jordisk vinst däraf. Andra, som han

G. A. FRIDOLF.

hjälpte, blefvo med tiden rika, men han själf hörde alltid till de mindre bemedlade. Nybygget kallades i början Freeport efter Fridolfs namn.

Efter flyttningen hit fick Fridolf erfara den andliga frigörelsen och förblef sedan ända till sin död en allvarlig och ödmjuk kristen. Då församlingen härstädes stiftades år 1866, blef han vald till diakon, hvilken tjänst han sedan genom omval innehade i 36 år, eller till 1903, då han förklarade sig oförmögen att tjäna längre. Han blef då vald till hedersledamot af kyrkorådet. Dessutom var han söndagsskolföreståndare i 18 år. Då församlingen var vakant, ledde han de offentliga gudstjänsterna. Fridolf var en ordningens man och en samfundsman i ordets fulla betydelse.

Hans kroppskrafter aftogo så småningom, tills han fick det efterlängtade hembudet den 16 jan. 1908. Han hade sålunda uppnått en ålder af 78 år, 4 månader och 3 dagar. Han efterlämnar en åldrig maka samt sonen Josua Fridolf, bosatt i Freemont, Iowa, och dottern mrs Chas. Hultqvist, bosatt i Swedesburg, Iowa. En son hade i tidiga år gått före honom hem till Gud.

Må hans minne lefva till välsignelse för många.

A. T. Fant.

Carl Magnus Peterson.

Carl Magnus Peterson föddes i Kumla, Östergötland, Sverige, den 13 maj 1817. Han blef i äktenskap förenad med Johanna Peterson, hvilket äktenskap välsignades med 7 barn, alla födda i Sverige. Våren 1854 anlände familjen Peterson till Rockford, Ill., hvarest de stannade en månads tid, under det att mr Peterson gjorde förberedelser för deras blifvande hem å en farm omkring 2½ mil söder om Pecatonica. I detta hem bodde familjen till 1889, då den flyttade in i staden. Två år därefter (1891) dog mrs Peterson. Mr Peterson ägde en synnerligen god hälsa. De senare åren aftogo visserligen hans krafter så småningom, men han var ända till några dagar före sin död så stark, att han kunde gå ut och sysselsätta sig med litet småbestyr. Onsdagen den 5 februari fick han litet förkylning, men icke svårare än att han kunde vara uppe dagen därpå. Fredags e. m. nödgades han dock intaga sängen, och redan klockan 5 måndagsmorgonen den 10 fick han hemlof efter en jordisk lefnad af 90 år, 8 månader och 27 dagar.

Vid familjens bosättande här funnos endast få svenska nybyggare i trakten. Saknaden af svensk luthersk verksamhet kändes allt ifrån början svår. Pastorerna Carlsson, Esbjörn och Andrén gjorde

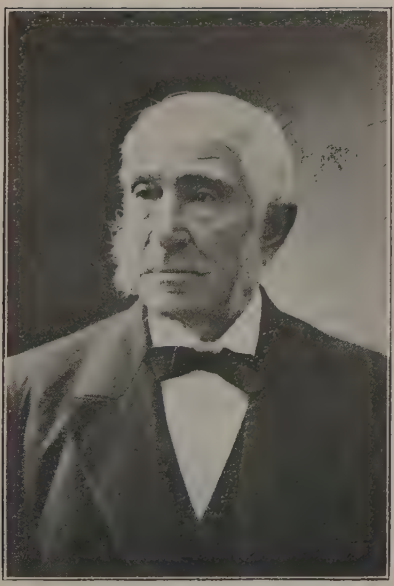

CARL MAGNUS PETERSON.

en och annan gång besök med Guds ords predikan. Den 25 jan. 1857 samlades några svenskar, under pastor Andréns ledning, för att rådgöra rörande stiftandet af svensk församling. Detta hade till resultat, att man beslöt att till den 23 mars samma år inbjuda alla svenskar till organisationsmöte. Sagda dag 1857 stiftades den sv. ev. luth. församlingen i Pecatonica, Ill., då bland några andra C. M. Peterson med familj förenade sig med församlingen. Vid dessa möten var C. M. Peterson sekreterare. Han var en tid trustee och diakon i församlingen. Den senare befattningen innehade han den långa tiden af 41 år, då han på grund af ålderdomssvaghet ansåg sig föranledd att draga sig tillbaka för att låta yngre krafter intaga hans plats.

Den hädangångne var icke blott den mest verksamme för att befrämja församlingens stiftande, utan ända till sin död var han församlingens väsentligaste yttre stöd. Under den första tiden, då församlingen icke mäktade att underhålla präst, gick mr Peterson till fots till staden söndagligen för att leda gudstjänsten i kyrkan. I ekonomiskt hänseende var han väl lottad. Mr Peterson var en af de få, som hafva mycket af jordiska ägodelar, men därjämte äfven hjärta att gifva mycket för befrämjandet af Guds rikssak. Under församlingens vakanstider betraktades hans hem som "församlingens prästgård". De senare åren kunde han visserligen icke så aktivt deltaga i församlingsarbetet som under hans tidigare år, men hans börs var alltid öppen, när det gällde församlingens behof. Under alla dessa år har hans helgade vandel utöfvat det allra hälsosammaste inflytande. Då han söndagligen, stödd vid sin yngsta dotters arm,

besökte Herrens tempel, talade den gamles grånade hjässa ett kraftigare språk än mången predikan från predikstolen. Alltid en fridens man verkade hans lugna uppträdande alltid hälsosamt på församlingen.

Den hädangångne efterlämnar 4 barn, 29 barnbarn, 26 barnbarns barn samt många andra släktingar och vänner.

Man kan om den hädangångne aflägga det vittnesbördet, att han lefde länge och att han lefde *väl*. Frid öfver hans minne! U. R.

JOHANNES LIND.

Johannes Lind.

I Korsbaneret för 1907 fick undertecknad i uppdrag af dåvarande redaktören för kalendern dr S. P. A. Lindahl att teckna framlidne diakonen Svante Linds lefnadsruna. I detta års kalender skola några blad ägnas åt minnet af fader Linds äldste son, Johannes, hvars lefnadssaga från mera än en synpunkt sedt förtjänar att ihågkommas. Hon är icke heller särdeles svår att teckna, och detta på den grund, att den hädangångne vännen och samfundsmannen omkring ett halft år före sin död på min begäran och äfven manad därtill af andra mellankommande omständigheter själf nedskrifvit det viktigaste i sitt lif å några blad, som han sedan öfverlämnade till mig.

Johannes Lind föddes å soldattorpet n:r 729 vid Brokebro, Härlunda socken, nära Skara, den 25 september 1858. Han var näst det äldsta af 9 barn och den äldste af gossarna. Redan tidigt måste han ut och arbeta för andra. Vid 11 års ålder finna vi honom vid herrgården Stora Höberg i socknen Stora Vånga, dit hans föräldrar några år förut (1865) hade flyttat. Här fick han om somrarna valla får, svin och fäkreatur och om vintern med oxar köra tröskverket. Hans dags-

penning var 12 skilling eller cirka 6½ cents för dag och äta ur egen matkorg, hvarvid han fogar den anmärkningen: "Om man nämligen hade någon att äta af." Det hände ofta, att han fick gå till arbetet vid herrgården utan frukost och med endast en bit bröd i fickan. En dag fick han nöja sig med sin brödbit till kl. 5 på e. m., innan hans hemmavarande hade lyckats skaffa något för honom och sig själfva att äta. Denna dag blef emellertid hungern honom så svår, att han, såsom han själf berättar, stal (?!) en liten bit hafrebröd, som låg i ett af ladugårdsfönstren bland damm och kogödsel och var ämnad för hunden Valle. "Men Valle fick mjölk på sitt bröd, ty han hörde till herrgården, men jag var ju bara en inhysesson, som af ren barmhärtighet upptagits som vallgosse vid Stora Höberg", anmärker han sarkastiskt. Han plägade äfven själf berätta, att han gått med tiggarpåsen på ryggen samt höll före, att "tiggarstafven var en tung börda".

Hans sträfsamma tid vid herrgården varade i 3½ år eller till 1872, då det hade lyckats hans fader, som hösten 1869 hade emigrerat till Nordamerikas Förenta stater, skaffa sin i Sverige varande familj pengar till öfverresan hit. Vid 14 års ålder kom således vår Johannes Lind till detta land. Huru han såg sin och andra fattiga emigranters flyttning till Amerika, säger han i sin egen teckning med följande ord: "Vi stå i stor tacksamhetsskuld till både Gud och Förenta staterna, att det öppnats en väg hit för den fattige emigranten."

Hans första hem i Amerika blef Hampton, Illinois. Mellan 8 och 9 år arbetade han här i en

kolgrufva. Till att börja med blef hans dagspenning 1 dollar. Vi låta honom här själf tala och göra jämförelser. "Det var annat det", säger han, än 25 öre på Stora Höberg, där jag fick arbeta 15 dagar för att förtjäna 1 dollar. På 2 dagar kunde jag förtjäna till 50 skålpund hvetemjöl, ty den tiden kostade 50 pund hvetemjöl 2 dollars. I Sverige vet jag ej hvad hvetemjöl var värdt den tiden, men år 1869, då rågen kostade 32 kronor tunnan, och jag fick 25 öre om dagen, tog det mig 128 dagar att på Stora Höberg förtjäna till en tunna råg. Men", anmärker han, "vi naturligtvis endast nyttjade högst litet rågmjöl; hafremjöl och potatis för resten."

I Hampton stannade han till 1881, då han reste ut till Nebraska och Phelps county, hvarest hans föräldrar 2 år förut fått hemrätt och bosatt sig. I närheten af deras hem köpte han sig en farm på 160 acres. Begåfvad som han var med ett icke så litet affärsgeni lade han med tiden till detta sitt förvärf 200 acres till, så att han vid sin död med de penningar han hade, ägde egendom till ett värde af minst $30,000. Själf tillskref sig Lind ingen förtjänst i sitt förvärf. Det var för honom helt och hållet en gåfva af Gud, såsom följande ord af honom själf gifva vid handen: "Det är icke min förtjänst, att jag har dessa ägodelar, utan de äro en gåfva af Gud att af mig förvaltas." Och han ockrade flitigt med de pund, han fått, synnerligast under de sista åren af sitt lif på jorden.

Medan han var i Hampton, blef han konfirmerad. A. G. Setterdahl, numera kyrkoherde i Östra Stenby pastorat, Sverige, var hans konfirmationslärare. Om han gömde några djupare intryck från konfir-

mationstiden, är mig obekant; han talade aldrig därom. Bara det meddelade han, att han var dålig att läsa innantill, men hade däremot bättre för att uppfatta det lästa.

Uppväxt som han var under nöd och försakelser och i ett hem, där lekamliga bekymmer drefvo till att lägga dessa fram för Herren, lärde han sig från barnaåren att i allt förtrösta på honom. Dock var det först efter han hade flyttat till Nebraska, som det blef mera klart för honom, att han måste frälsas af idel nåd. Synder och brister bekände han enskildt och offentligt, men han kunde ock tacka Herren för undfången nåd. Han var en bönens man. Ur hans hjärtedjup uppsteg ständigt bön i form af innerliga suckar. Och när han bad, märktes att hela hans själ var med.

Ensam hade han att vandra sin väg genom lifvet med endast Herren som sin sällskapsvän. Hemlandssången 308: O Jesus, var min sällskapsvän etc. gjorde han därför till sin sång. Han var dock innerligt älskad och afhållen af sina föräldrar och syskon samt andra, med hvilka han kom i beröring.

Hvad han var i och för sin församling, den sv. lutherska Fridhems-församlingen i Phelps county, kan sannolikt icke öfverskattas. Att han åkt tusentals mil och gjort flera dagsverken för henne än någon annan af hennes medlemmar, är allmänt bekant. Skulle något arbete i församlingen utföras, hette det vanligen: "John Lind får se till, att det blir gjordt", och detta var ofta detsamma som att han skulle göra det själf. Stundom kunde han ock veckan igenom arbeta vid prästgården och kyrkan utan någon som helst ersättning. Han var

prästgårdens "goda genius", såsom han ock plägade benämnas af prästfolket.

Såsom församlingens mångårige kyrkovärd och kassör och då hon var svag och fattig och i mycket penningebryderi, stod han där som en Karl XII "i med- och motgång lika". Länge skall ock hans minne kvarlefva i församlingen, det är visst.

Medan han kämpade som mest för sin egen församlings tillvaro, saknade han i allmänhet blick för samfundets betydelse för lokalförsamlingen. Det var först under de senare åren, som han insåg, att om det skulle gå hans egen församling väl, måste samfundets samtliga inrättningar lefva ett friskt lif, och att samfundet och den enskilda lokalförsamlingen stå i växelverkan till hvarandra. Sedan han emellertid hade fattat denna sak, var han villig till nära nog hvilka uppoffringar som helst, blott han såg verket gå framåt. I sitt testamente har han äfven förordnat, att af hans kvarlåtenskap följande summor skulle tillfalla nedannämnda samfundsinrättningar, nämligen $1,000 till Augustana College and Theol. Seminary, $1,000 till Luther Academy, $1,000 till Diakonissanstalten i Omaha, $1,000 till hednamissionen, $1,000 till Nebraskakonferensens hemmission, $500 till hvardera immigranthemmen i New York och Boston och $500 till Fridhem-församlingens kyrkogård, hvaraf den årliga räntan får användas mot villkor, att familjegrafven Lind, i hvilken donator hvilar, underhålles. Utom ofvannämnda summor var i hans testamente förordnadt, att $500 skulle gifvas till en föräldralös son till en hans kusin, som han för några år sedan medtog från Sverige, då han var där på

besök. Måhända är detta den vackraste gåfvan i hela testamentet. $100 skulle tillfalla hans församling som subskription till insättande af nytt lyse i kyrkan, $100 till en åldrig morbror, och till sin pastor donerade han en gåfva af $100. Återstoden skulle fördelas lika mellan hans sex syskon.

Åt Lind anförtroddes många förtroendeuppdrag både i kyrka och kommun. Så var han vid sin död medlem af Nebraska-konferensens verkställande kommitté. Sina andra offentliga uppdrag frånsade han sig, underligt nog, på nyåret eller omkring en månad före sin död. Han var därför lös och ledig från allt, när han nedlades på sitt sista sjukläger. Som han genom hela sitt lif haft att dragas med en sjuklig kropp, har han, i synnerhet under de sista åren, trott, att när han fick hembud, skulle det ske hastigt. Så skedde äfven, dock måhända icke alldeles så fort, som han själf hade tänkt. Strax han blef sjuk, stod det emellertid klart för honom, att uppbrottet var nära. Icke heller önskade han att blifva frisk. "Om jag blefve frisk, kunde jag ju affalla", sade han.

Att närmare beskrifva hans svåra sjukdom, faller icke inom ramen för denna teckning. Vare det blott sagdt, att hans plågor voro outsägligt stora. Han uthärdade dem dock så, att de närstående högeligen förundrade sig, att han var mäktig att lida så tåligt.

Några dagar efter han insjuknat, mottog han tillsammans med sin åldriga moder och under mycken tacksamhet till Gud Herrens heliga nattvard. Vid det bordet hade han ock under hela sitt lif varit en flitig gäst. Och lördags f. m. den 15 februari 1908 fick han, efter endast ett par veckors

sjukdom, utbyta nöden och jämmern här nere mot glädjen och friden hos Gud. Han var vid sin bortgång 49 år, 4 månader och 20 dagar gammal.

Sedan hans fader dog, har den nu aflidne ganska mycket sysselsatt sig med att iordningställa familjegrafven. På hufvudstenen, ett väldigt block af röd granit, har han låtit ingravera Jesu ord i Joh. 11: 24: "Jag är uppståndelsen och lifvet; den som tror på mig, han skall lefva, om han än dör". Invid detta monument och på den plats han själf utsett till sitt sista hvilorum, äro hans jordiska kvarlefvor "förvarade till gifvarens möte". Sv. ps. 207: 7, 8.

Vi sluta denna teckning med ett sorgekväde, uppläst vid vår väns bår:

Ej veta vi hvad Herren gör,
hans verk stå oss för höga.
Han skall en gång likväl därför
oss öppna själens öga.
Hvad Herren gör är rätt och godt,
oss vare därför nog att blott
hans vilja gladt fullgöra
och honom här tillhöra,
att sist i himlen blir vår lott.

Så gjorde han, vår gångne vän.
Hans verk skall länge blifva.
Af Gud skall han ock få igen,
som vill och mäktar gifva.
Var än hans lif på jorden kort,
han togs af Herren tidigt bort,
sin lön han tidigt hunnit
och lyckligt öfvervunnit.

Säll, broder, du, som redan gått
från jordens sorg och strider.
Af Herrens hand du kronan fått,
och nu du mer ej lider.
Du är i ro, nu allt är väl,
och frälst och salig är din själ.
Ack, att ock vi, som än här dröja
i sorg och möda mången gång,
ock fått från jordens mycknа tvång
gå hem, till Gud gå hem att där
hans lof evinnerligen höja.

M. Th. A.

JOHAN SELLBERG.

Johan Sellberg.

Bland de bemärkta lekmän inom synoden, som under året aflidit, intog Johan Sellberg i Union Creek, So. Dak., ett aktadt rum. Född den 1 jan. 1831 i Gräsmarks socken, Värmland, har han sedan sin ankomst till Amerika 1868 varit bosatt i Sioux Valley township, Union co., So. Dak. Han var således en af banbrytarna i denna stat. Sedan 1856 var han i ett lyckligt äktenskap förenad med Brita Christina West. I detta äktenskap föddes tvenne döttrar, Maria Christina och Brita Johanna.

I det kyrkliga arbetet tog Sellberg en liflig del, och för Union Creek-församlingen i synnerhet var han ett pålitligt stöd. Medlem af församlingen sedan dess stiftelse 1876 tjänade han som dess sekreterare oafbrutet till sin död. Han var i 20 år föreståndare för dess söndagsskola och innehade i många år diakonämbetet inom församlingen. Han hade fått en god och vårdad uppfostran i Sverige, hvilken tillsammans med hans naturliga begåfning gjorde, att han ofta anlitades både i församlingen och i samhället. Under de tider, församlingen var vakant, ledde han alltid gudstjänsterna till allmän belåtenhet. Han valdes 1877 till medlem af South Dakotas 12:te territorialförsamling och innehade sedan vid olika tillfällen bemärkta platser i samhället, hvilka han skötte med största trohet.

Sellberg följde med intresse vår kyrkas mångsidiga verksamhet och sågs ofta vid Minnesota-konferensens möten, där han gärna tog verksam del i arbetet. Äfven vid synodalmötena sågs han någon gång som medlem, exempelvis 1893 i Rock Island och 1898 i Galesburg.

Johan Sellberg fick i frid sluta sina dagar den 2 juni 1908 i en ålder af 77 år, 5 månader och 2 dagar.

Saliga äro de döda, som i Herren dö. De få hvila sig efter jordlifvets arbete och strider. Frid öfver den hädangångnes minne.

CHARLOTTE SWENSON.

Charlotte Swenson.

Blenda Charlotte Swenson föddes den 8 januari 1870 i Lunghult, Hinneryds socken, Sverige. Vid 8 års ålder kom hon i sällskap med föräldrar och syskon till Amerika 1878. Familjen bosatte sig nära Axtell, Kans. Under böneveckan i januari det följande året blefvo hennes föräldrar omvända och började på allvar söka sin själs frälsning. Detta frälsningsallvar öfvergick då ock till de två äldsta barnen. Charlotte var endast 9 år gammal, men blef redan då så allvarligt fattad af Guds Ande, att hon från den tiden varit en uppriktig kristen, hvarhelst hon varit. Den 10 december samma år dog hennes fader, Anders Swenson, efter blott ett par dagars sjukdom, lämnande hustru och 4 barn, alla flickor, i den största fattigdom. Det gällde nu för modern och de äldsta flickorna att bedja och arbeta på allvar, att familjen måtte finna sin utkomst utan att behöfva ligga någon till last. Kampen för det dagliga brödet blef sträfsam nog, men det gick öfver all förväntan bra. Såg det stundom mörkt ut, så hade de dock lärt att lägga sin nöd fram för Gud. Därför saknade de aldrig hopp och funno alltid någon utväg.

Charlotte konfirmerades i missionsförsamlingen i Axtell, Kans., 1883. Något vidare tillfälle till

skolgång fick hon icke, dels emedan det i hennes hemtrakt på den tiden var föga ordnadt med skolor och dels emedan hon var näst äldsta barnet till en fattig änka och därför tidigt måste börja arbeta för sitt uppehälle. Hon arbetade nu i några år, och hvarhelst hon uppehöll sig, besökte hon flitigt gudstjänsterna. I missionskyrkan hade hon fått sin andliga fostran och där blifvit konfirmerad, men som det på den plats, där hon vistades, icke fanns någon missionsförsamling, besökte hon gudstjänsterna i något annat samfunds kyrka. Fann hon uppriktiga kristna och de förkunnade ett allvarligt Guds ord, kände hon sig hemma bland dem. De olika lärofrågor, som skilja de olika samfunden åt, tyckas icke ha haft stor vikt för henne under denna tid, och hon förstod dem nog icke heller. Under en tids vistelse i Denver, Colo., tillhörde hon och hennes äldre syster Första förenade presbyteriankyrkan, först emedan hon hade närmre till den kyrkan och vidare emedan den familj, för hvilken hon och systern arbetade, tillhörde densamma. Charlotte fick arbeta hårdt, men när det var tid att gå till kyrkan, fann man henne nästan alltid i samma bänk, med bibeln i handen vid bönemöten och adra gudstjänster.

På grund af att klimatet i Denver icke var det bästa för henne, reste Charlotte till California, där hon hade anställning i den lilla staden Los Gatos. Äfven här tillhörde hon den amerikanska presbyteriankyrkan. Under denna tid synes hon börjat tänka på att studera. Hon köpte sig skolböcker och försökte sig på själfstudier samt tog äfven några privatlektioner i aritmetik och grammatik af en gammal skollärare. På hösten 1890 reste hon

till Bethany College för att studera. Då hon vid afskedet från sin pastor i Los Gatos sade att hon skulle börja studera, yttrade han: "Then you are going to be a Missionary". Charlotte blef något häpen häröfver. Hon hade visserligen från barndomen haft en önskan att blifva missionär, men hade icke för någon vågat uttala sin önskan.

Charlotte Swenson studerade nu vid Bethany College till våren 1895. På våren 1894 graduerade hon från "Normal Department", och sedan fortsatte hon sina studier, tills hon på våren 1895 erhöll kallelse från General Councils missionsstyrelse att utgå till Indien som zenana-syster. Och samma år reste hon ut till missionsfältet i Telugulandet.

I sin älskade Herres och Mästares tjänst verkade hon nu nitiskt och troget, tills hon på våren 1900 återkom till Amerika med nedbruten hälsa. Hon vistades nu någon tid i California och blef så pass återställd att hon 1905 kunde återvända till Indien, dit hennes varma kärlek till Herren och de arma hindu-kvinnorna drog henne med oemotståndlig makt.

Om Miss Charlotte Swenson i Indien anföra vi några drag ur ett bref till *Augustana* af missionär Isaacson.

"Miss Swenson anlände till Rajahmundry den 5 sept. 1895 i sällskap med herrskapet Schmidt..... Det stormade i naturens rike utan like äfven i tropiken, när fröken Swenson ankom till Rajahmundry. Många stormar fick hon upplefva i andligt afseende. Hennes lif var ett stormuppfylldt lif. Hon tycktes dock trifvas bäst i stormen likasom en äkta nordbo. Zenana-verksamheten låg ju i sin linda, när hon först kom ut. Hon måste därför i viss

mening betraktas som en pioniär eller banbryterska på detta område, den egentliga zenana-verksamheten eller, med andra ord, husbesök i de högre hindukvinnornas gemak eller hem. Två zenana-systrar hade verkat förut såsom sådana, men ej såsom uteslutande husbesökare, utan därjämte utöfvade dessa tvenne systrar skolverksamhet tillika med zenana-verksamhet. Icke heller får man förtiga den början, som gjorts med afseende på zenana-verksamheten af missionärernas hustrur både i vår mission och i alla andra missioner. Alldenstund den af missionärernas hustrur påbörjade och af de två förut utsända zenana-systrarna fortsatta zenana-verksamhet ej ledt till något särskildt ordnande och organiserande af denna verksamhet, så måste vi betrakta miss Swensons arbete i vår mission såsom banbrytande i detta stycke.

Det råder intet tvifvel, att hennes begåfning, läggning och anlag gjorde henne passande för hennes banbrytarelif. Hon var mycket självständig och oberoende och därjämte ihärdig, energisk och outtröttlig uti sitt kall, full af brinnande nit och ifver för själars frälsning, med ett gladt och frimodigt lynne, paradt med ljusa förhoppningar med afseende på Indiens kvinnor i framtiden. Dessa äro de egenskaper, som vi vilja finna hos banbrytare, och hvilka egenskaper framträdde klart och tydligt i miss Swensons lif och verksamhet. Hon måste kämpa och bekämpa fördomar med afseende på zenana-verksamheten, därför var det godt, att hon kunde intaga en självständig hållning i denna fråga samt hade mod att kämpa för en åsikt, äfven då hon mötte motstånd.

Näst Gud och hans nåd måste vi tacka miss

Swensons energi, kraft och mod, uthållighet och tålamod, tro, hopp och kärlek, att denna verksamhetsgren har fått en sådan lycklig lösning. I och med detta banbrytarearbete är också hennes stora betydelse i vår mission lätteligen insedd af hvar och en som vill döma opartiskt. Hon var alltid full af en brinnande kärlekseld till sin Frälsare och till de arma hindukvinnorna, hvilka sitta både i ett lekamligt och andligt häkte. Hennes lif i Indien kan betecknas som en rastlös verksamhet. Detta kunde ju en detaljerad rapport om hennes husbesök i Rajahmundry och Dowlaishwaram under de år hon varit i Indien intyga, men det är ej nu min uppgift att i detalj beskrifva hennes lifsgärning.

En stor strid uppstod i hennes inre, när hon på grund af lungsot måste lämna Indien för att i Californias milda klimat söka hälsa. Alla hennes framtidsdrömmar och förhoppningar med afseende på hennes deltagande i höjandet af Indiens kvinnor och i förandet af dem till Herren, tycktes med ens grusade och slagna till marken. Något återställd till hälsan förunnades det henne dock att komma tillbaka till Indien igen för att arbeta ibland sina kära hindukvinnor ännu en tid samt här sluta arbetsdagen och få hvila under palmerna i Indiens jord. "Hvad hon kunde, det gjorde hon" för att sprida Jesu ära ibland hedningarna. Hon offrade allt hvad hon hade för Herren. Hon hade mod att lämna släkt, vänner och fädernesland för Herrens och för de arma hedningarnas skull. Det är sant att arbetare behöfvas hemma, men det är ock sant att när de hafva tusende tillfällen att omvända sig och tjäna Herren därhemma, så hafva de däremot ett tillfälle i hednavärlden. Hennes

exempel borde mana svenska mödrar att offra sina döttrar åt Herrens tjänst samt unga kvinnor att helt gifva sig åt Herren och sedan gå dit han kallar, oförskräckt."

Miss Charlotte Swenson afsomnade i tron på sin Frälsare den 20 juli 1908, och hennes stoft hvilar i Indiens jord till uppståndelsens morgon. Ett rikt lif gick med henne ur tiden, ett lif rikt på kristlig tro och kärlek och försakelse. Välsignelsen af hennes arbete skall förblifva.

Herden är nära.

"Människan, af kvinna född, lefver en liten tid full af oro." DAVID.

Korta äro lifvets stunder,
hastigt svinna våra år;
o, vi skynda, ständigt skynda,
mot det mål som förestår.
Genom sorg och genom glädje
går han fram, vår lefnadsstig,
och emot den öppna griften
bär det af för dig och mig.

Lifvet är så fullt af oro,
jorden är en jämmerdal:
här är suckan, sorg och väntan,
strider, faror, nöd och kval.
Från bedröfvelser de kommo,
som för Lammets tron nu stå:
samma strider, samma sorger
vi ock måste genomgå.

Men vi klaga ej, ty Herden
leder sina får och lamm
hela vägen, tills de hinna
bärgade och lyckligt fram.

Om hans tröst ej oss hugsvalat —
o, hur hade det då gått?
Men i lifvets alla skiften
Herden troget med oss stått.

"Intill åldern är jag med dig,
tills du gammal blir och grå."
Skulle vi väl sörja, frukta,
då vår Jesus talar så?
Är han med oss — o, hvad gör det
om den blöda skall, vår fot,
sorg han sänder, men ock hjälpen
att ta' tuktans slag emot.

Bortom oron, bortom sorgen,
bortom dödens skuggors land
står Guds folk en ro tillbaka
på den ljusa, sälla strand.
Där ej några tårar rinna
och ej någon natt är mer,
ty där Lammet själf är solen,
solen, som ej skall gå ner.

GUSTAF E—N.

IV.

Dig trogen i plikterna skicka;
spörj ej, efter hedningars sed:
Hvad skola vi äta och dricka?
Hvad skola vi kläda oss med?
Gud lofvar för detta att sörja:
med hopp kan du arbetet börja,
med frid kan du lägga dig ned.

Tankar på vägen.

Hållen eder hårdt vid ödmjukheten. 1 Petr. 5: 5.

Denna uppmaning borde vara de kristnas valspråk. De borde läsa den hvarje morgon. På vårt språk kunde dessa ord återgifvas så här: Binden ödmjukheten tätt omkring eder. Paulus säger: Kläden eder uti ödmjukhet. Där ödmjukhetens dräkt sluter tätt till på alla sidor, där tjänar den såsom pansar emot satans frestelser, och gent emot denna motkraft står satan alldeles vanmäktig. Så länge de små barnen ännu leka och jollra och äro omedvetna om sin egen älskvärdhet, äro de ljufa såsom änglar, men så snart de blifva självmedvetna och tycka sig vara vackra och märkvärdiga, blifva de genast obehagliga.

Huru är det? Då Herren Jesus blickar ned på oss, ser han oss då klädda uti ödmjukhet? Äro vi kända i himmelen såsom ödmjuka Guds barn?

* * *

Kraften måste dagligen förnyas.

Det heter, att Herren Jesus var på ett ställe och bad. Luk. 11: 1. Om nu Frälsaren själf icke kunde uti sin själ behålla den gudomliga kraften

utan att ofta skilja sig från människorna och världsvimlet och samtala med sin himmelske Fader, så behöfva ju hans svaga efterföljare ännu mycket mera af denna himmelska hvila och vederkvickelse. Arbetet tömmer våra krafter, vi måste hvila; arbetet uti Guds rike tömmer våra andliga resurser, vi måste dagligen gå till urkällan Gud och fylla alla våra tomrum med hans fullhet.

* * *

Utan fläck eller skrynka. Ef. 5: 27.

Hvad? Skall jag, så ovärdig, så skröplig, så syndig, stå utan utan fläck eller skrynka, fullkomligt ren och rättfärdig inför Gud? Detta är då icke någon min egen förtjänst; det är ren och oförskyld nåd. Då skall ock du, käre Herre Jesus Kristus, i all evighet ha tack och lof och pris, ja, du skall ha hela äran för detta.

G. Fletwood.

"Allmogefilosofen" i soldathustruns dräkt.

Ur lifvet.

Så ofta har man tecknat ädla och märkliga kvinnors lif, som stå på bildningens och samhällets högsta tinnar, men har man blott ögon äfven för dessa, som få gå igenom lifvet med lika stora gåfvor och ideella sinnen, fast ej i silke och diamanter, utan i kaliko och med af arbete hårdnade händer, så skall man finna, att deras antal nog ej är mindre, snarare större. Några enkla drag ur en sådan kvinnas lif kanske kunde intressera. Då vi som vice pastorsfolk tjänstgjorde i två mindre församlingar på Västmanlandslätten, mötte oss ofta "typer", som för oss ägde sitt särskilda intresse. I kyrkan söndagligen såg jag en medelålders kvinna, hvars intelligenta, drömmande blick och vakna utseende tilldrog sig min synnerliga uppmärksamhet. Hon "skilde" sig så väsentligt från "mängden", att man, om man ägde någon psykologisk urskillning, måste gifva akt på henne. På min fråga hvem hon var fick jag veta, att hon var soldathustru och bodde någon fjärdingsväg ifrån pastorshuset. *Hennes* bekantskap måste jag göra, och då hon härtill var sömmerska, och jag behöfde en sådan, bad jag henne vara snäll hälsa på mig. Och där blef tankeutbyte! Hvad det hufvudet in-

nehöll allt af djupa, sunda tankar öfver lifvet och Gud, öfver historia och landtbruk! Ja, hvad allt? Hvar hade hon, den enkla, djuptänkande kvinnan, kommit i besittning af all denna kunskapsrikedom? Ur socknens bibliotek hade hon hämtat en del, och som det innehöll 250 böcker af hvarjehanda läsvärdt innehåll, hade hon där år efter år, tid efter tid, så långt barn och näringsbekymmer det tillät, sugit kunskapshonung för sin vetgiriga ande. Hon *var* ett af dessa tysta, djupa snillen, som icke "braska", men då man träffar på dem, väller där fram en "källåder" af så klart "vetanes vatten", att man alldeles tjusas och förvånas. Hennes fader lär hafva varit ett litet geni i sitt slag, med det hederliga kopparslagareyrket som näringsgren. Hon "bråddes" på honom. Under det flitiga händer sydde och maskinen arbetade, bytte vi djupa, oförgätliga tankar och lifsidéer, och aldrig skall jag glömma, huru hastigt dagarna flögo inom hus de i naturen dystra och kulna höstens dagar med henne vid min sida. Hvilken djup lifsvisdom — med "grundfond" i Guds ord, som hon aktade och älskade med hela sitt hjärtas innerlighet — hon ägde och meddelade i sina samtal! Hennes arbetsifver och törst efter vetande var outtömlig.

På en kal, öde slätt stod en rankig, röd liten stuga, som hon kallade sitt hem. Där hade hon lefvat i 25 år med en kronans soldat som sin man, och 9 barn hade under mycket arbete, försakelse och bekymmer där sett dagsljuset. För hvar och en, som Gud gaf, blef hjärtat vidare, famnen rikare, om ock ansiktet blef äldre, ryggen något mera böjd. Som soldatlönen var 25 kronor om året med tillägg af vissa pund hvete, rågmjöl och en åker för att

sätta potatis på, var kosthållet ej flott, och jag sporde: "Huru hafven I kunnat draga eder fram under alla dessa år med så litet och så många barn?" "Min man är snickare vid sidan af att han står i kronans sold, och jag har genom att sy, natt och dag så godt som, underhållit familjen. Det har sett hårdt ut många gånger, men aldrig hafva vi saknat hvad vi behöft, och nu äro de äldsta så pass stora, att de själfva förtjäna sitt bröd och till och med hjälpa till med de yngre syskonen." Hon var en lycklig kvinna, och rikare skulle hennes lif blifva. Syskonkärlek och föräldravördnad existerade inom detta hem såsom i få. O, hvad de voro rädda om hvarandra, och ej minst "af kärlek fanns till öfvers" för den lilla tvååriga Ethel, som blef omhuldad som en liten prinsessa. Hemmets rikedom voro de uppväxande, välartade barnen. Moderns intelligens hade gått öfver på flera af dem, och det skulle ej alls förvåna mig, om från detta enkla, men hederliga, gudfruktiga hem utginge duktiga män och kvinnor, ja, stora karaktärer, som kunde utföra något af värde här i världen. Då jag vid ett besök i soldattorpet såg denna skara af rödkindade pojkar och flickor, öfver hvilka alla hvilade något fostradt och begåfvadt, tänkte jag: "Hvilken rikedom Gud skänkt eder, kära enkla, men framåtsträfvande föräldrar, i dessa barn, en rikedom, som mången millionär kunde avundas eder." Det grofva rågbrödet och den i öfrigt enkla kosten hade gifvit hälsans rosor på kinderna och ett oförskräckt mod i barmen. Far och mor hade så uppodlat sina kunskaper, att "de följde med" sina barn både i historien och matematiken.

Jag undrar, om det i många soldattorp bjudes på så mycken intelligens som i detta?

"Hvart och ett barn har sin tidning", sade mor Ö. till mig, då vi kommo in på frågan om lämplig lektyr för barnavärlden. Och dessa voro de yppersta vi hafva att tillgå i gamla landet. Så nog "voro de med" i det lilla torpet, trots de ringa yttre förhållandena, i hvilka deras karaktär fostrades. Tro ej att hon speciellt, som var intelligentare än hennes make, icke följde med tidens framsteg och utveckling. Aldrig skall jag glömma de underliga känslor, som brusade inpå mig, då jag vid ett besök i torpet, som såg så "ruckligt" ut utvändigt och invändigt blott hade ett kök och ett enda litet, litet rum för en person, tänkte på hvilken rik, stor ande där fostrades inom dessa torftiga förhållanden. "Kära ni", sade jag, "hvar ligger alla barnen, då de äro hemma?" "Jo", sade mor Ö, "där bäddas syskonbäddar på köksgolfvet i flera omgångar, och det går så bra, ty vi äro alla så goda vänner." Sannerligen behöfdes ej det ock. I detta hem uppväxte bland andra en dotter, som som var "bildskön" och kunde tjäna såsom modell för en madonnabild. Och hvilket fint inre hon ägde! Hon liknade en blyg blomma, som sluter sig för hvarje brutal yttring i naturen, men med hela sin blomkalk öppnar sig för solens skönhet och värma. Hvad jag i tysthet beundrade hennes skönhet, blygsamhet och naturliga finhet i sitt väsen. Det var en den ljufvaste harmoni, som hvilade öfver denna 15-åring, uppfostrad i det lilla soldattorpet med endast ängsblommornas skönhet omkring hyddan i sommartid och snöns hvitgnistrande flingor i vintertid samt om natten det stjärn-

klara himlahvalfvet, hvars utsikt var lika fri för torparedotter och prinsessa. Den till det yttre så ringa soldathustrun var en "storhet" i sin lilla värld, hvilken manade till beundran och eftertanke. Måtte vi hafva många sådana mödrar i de djupa leden, och i vårt land skall ej saknas ädla söner och framgångsfulla arbetare.

R. S—ll.

Främlingen.

Det svenska settlementet nära Maxwell bestod i slutet på åttiotalet af idel s. k. luther-läsare. De härstammade från det skogsrika Norrland; ej underligt därför, att de valt denna natursköna skogsbygd till sitt nya hem.

En helgjuten, gammaldags kristendom, utan minsta tecken till skenhelighet eller effektsökeri kännetecknade detta folk. Mer än en Augustana-student har fått hvila ut till både kropp och själ hos dem. Och mer än en vilse vandrare från den bullrande världen därute har efter någon tid lämnat detta samhälle med en förnyad tro på sann kristendoms utnyttjande i det dagliga lifvet.

Den lilla församlingen hade intill tiden för denna händelse aldrig haft egen präst; gärna hade hon önskat sig en herde, men hennes ekonomiska bärkraft räckte ej till. I många, många år hade därför folket fått reda sig själfva med sin gudstjänstförning, utom då de samlade ihop pengar nog för att kunna aflöna en studerande eller student under sommarmånaderna. Sådana somrar voro högtidstider bland maxwellsborna.

"Se här ha vi våra präster", brukade gamle f. d. korpralen Hägg säga och peka på de gamla andaktsböckerna och postillorna i den enkla bokhyl-

lan. Hägg hade varit med i de stora religiösa brytningarnas tider i det gamla landet. Han hade där under stridens gång utbildats till en verklig andlig folkledare. Och de gamle luther-läsarna och deras barn fylkade sig omkring den grånade krigaren, och han blef deras andlige ledare. Men han var af den rätta sorten. Det är näst Guds nåd hans ära, att det i dag stora settlementet är fritt från allt sektväsen; och de gamles djupa ande går än igenom församlingen.

Hos dessa människor kunde man, åtminstone i flydda dagar, verkligt njuta af en bönesammankomst; man kände sig uppbyggd och stärkt till sin inre människa efter dessa möten. Det kan man verkligen ej säga om alla bönemöten i våra dagar.

In bland detta folk kom han — främlingen; en tiggare, en förolyckad existens som det ville synas.

Det hade varit dåliga tider i storstäderna och fabrikssamhällena en längre tid bortåt, och man var van att se arbetslösa män komma vägen fram. De flesta stannade för ett mål mat, och gingo sedan sina färde.

Främlingen var ännu ganska ung, och synbarligen ville han arbeta; han stannade hos farmarna och gick från farm till farm, nöjd med arbetet och nöjd med den lilla betalningen, som de mäktade gifva honom.

Att sprit och annat ondt varit orsaker till hans ställning i samhället, ville han inte alls förneka; men det var mycket som tydde på, att han ville vända om blad. En och annan misstänkte visserligen hans goda föresatser, men ingen ville fördöma honom. Det skulle för öfrigt ha varit stick

i stäf emot luther-läseriets principer att fördöma en medmänniska.

Gamle Hägg blef främlingens faderlige vän och beskyddare. Han, den gamle skarpsynte mannen, såg snart att den unge främlingen hade sett bättre dagar och att synden fört honom på afvägar; men huru, det kunde hvarken Hägg eller någon annan utforska. Gubben lyckades aldrig att inleda samtalet på det, som hade varit; när den gamle blef för närgången eller frågvis, drog främlingen till en annan stuga, där man lämnade honom i fred med hvad som hade varit.

Det var en torsdagsafton, och man samlades i det lilla kapellet till en andaktsstund. Den stunden hade man ej råd att undvara, sak samma hur brådtom det var. Det var så godt att få andas ut en stund i Herrens gård under veckans lopp. Många dyrbara minnen hade nybyggarna från detta lilla tempel; här hade de hämtat nya krafter till vidare nyodlingsarbete; här hade mången gammal banbrytare blifvit ung på nytt såsom en örn; här hade de alla fått erfara, att Gud är god. Man hade just sjungit ett par psalmer och sånger, då dörren öppnades och främlingen kom in och sjönk ned i sista bänken. Han böjde andaktsfullt sitt hufvud ned i en tyst bön.

Det var ej första gången han var där, men han hade alltid suttit där såsom om artigheten fordrade, att han var där; med cyniska blickar hade de grå, hvassa ögonen studerat de församlade. Nu irrade hans blickar än hit och än dit, men det låg något vekt och bedjande i dem. Han kände dem alla: de hade alla varit så goda mot honom — främlingen.

Ännu en sång, och så en innerlig bön af gamle Hägg, att Herren måtte finna alla sina förlorade söner. Den bönen var för främlingen; och han kände det synbarligen. Snyftningar hördes nedifrån dörren.

Man sökte att sjunga en psalm, men främlingens till hälften undertryckta suckar hördes mellan tonerna.

Luther-läsarna voro ej vana att inskrida i sådana fall, ty de litade helt på Guds Andes verk.

Så satt den allvarsdigra lilla församlingen tyst en stund; en pinsam tystnad var det för alla.

Då hördes plötsligen främlingens röst. Bad han? — eller hvad var det för något osammanhängande han fick fram?

Ja, mycket riktigt, han bad, men det märktes visst, att det var första gången, som han sökte att kläda sina bönetankar i ord. Det låg något tragi-komiskt i det hela, men det djupaste allvar präglade dock främlingens bön.

"Hör, du Gud, du, jag är en eländig stackare, hör du det, du gode Gud! Jag har syndat inför både Gud och människor. Jag har syndat vådligt. Min snälle far och min goda mor veta inte hvar jag är nu; du vet, gode Gud, att jag reste hit till detta land mot deras vilja. Kan du, gode Gud, för Jesu skull förlåta mig, en sådan stackare, som jag är? Tack, käre Frälsare, att du förde mig hit till detta snälla folk, tack, tack, tack....

Fader vår, som är i himmelen...."

Han kunde inte komma längre än det. Hans bön var slut.

Ett mera gripande möte än detta hade maxwellboarna aldrig haft i sitt kapell. Situationen grep

dem alla, men ingen kunde säga ett ord. Tysta suckar stego upp ur känslovarma bröst.

"Nödga dem, de djupast fallna,
nödga dem att komma in....",

ljöd det vemodigt och innerligt, och de församlade togo så småningom upp sången.

Men då sången var slut, var främlingen försvunnen. Och man såg honom ej mer. Hvart hade han tagit vägen?

* * *

Tio år hade svunnit hädan, sedan främlingen framsade sin bön i det lilla kapellet. Många gång hade man talat om densamme man och man emellan. Och mer än en gång hade man undrat hvart främlingen tog vägen. Maxwell stod nu färdigt att bygga ny kyrka. Kolonien hade tillväxt, om ej i innerlig kristendom, så dock i numerärt hänseende.

Styrelsen hade möte i det lilla kapellet med anledning af det förestående kyrkobygget. Gubben Hägg hade ordet. Han hade något viktigt att omtala. Och nyheten var den, att en numera välkänd svensk affärsman i en storstad, som på några år grundlagt en stor affär, hade sändt gamle Hägg en växel på $1,000 "som ringa hjälp till kyrkobygget samt en ännu ringare gärd af tacksamhet mot maxwell-boarna för deras godhet mot en vilsekommen främling, som bland dem återfann tro på lifvet och sin barndomstro på Gud".

När kyrkan invigdes, var främlingen där med sin familj, som sedan dess hvarje sommar sökt hvila i en liten villa nere vid sjön.

Hans tal vid invigningen vann allas hjärtan. Och i det talet låg ett hjärta, som hade funnit frid i Gud och funnit den friden bland skogsborna i Maxwell.

Han är numera ingen främling bland det folket.

Carl W. Andeer.

"Skola vi väl alla mötas?".

När den stora dagen stundar,
när oss döden tager fatt,
när den sista afton kommer
och för ögat det blir natt,
när vi tågat öfver floden
in i evighetens land:
skola vi väl alla mötas
på den sälla himlastrand?

Då ej mer vi stå vid båren
eller gå till nygräfd graf,
då ej mera döden sliter
ömma kärleksbanden af,
då ej mer en likvagn rullar
uppå våra gator fram:
skola vi väl alla mötas
hemma, hemma hos Guds Lamm?

Då ej synden mer skall locka
oss i tusen dolda garn,
för att fånga, smärta, döda
Herrens svaga nådebarn.
Då ej onda tungor såra
eller kors oss lägges på:
skola vi väl alla mötas
bortom syndens öknar då?

Skall en moder, som nu gråter
öfver barn, som irrat sig
på fåfänglighetens marknad,
tappat bort den rätta stig,
när den sista tåren runnit
uppå moderskinden — o,
skola barn och moder mötas
i ett land af evig ro?

Här vi skiljas, ej förgäfves
jorden kallas "sorgens ö",
här på jorden vänner svika,
här på jorden vänner dö.
Afskedshälsningarna klinga
ofta här — vi fråga då:
"Få vi mötas bortom floden,
dit ej några stormar nå?"

GUSTAF E—N.

"Håll din lampa klar, min broder:
seglarn, som från stormigt haf
sträfvar nu att hinna hamnen,
kan i mörkret gå i kvaf!
Låt de mindre ljusen brinna,
lysa upp den vilda sjö!
Någon väderdrifven sjöman
kan du rädda från att dö!"

V.

KYRKOALBUM.

Präster,

till det heliga ämbetet vigda vid Augustana-synodens möte i Trefaldighetskyrkan, Chicago, Ill., 1908.

C. A. CARLSON
FRITHIOF BJÖRK

A. J. ANDERSON
O. J. ARTHUR

CARL JACOBSON
C. G. ERICKSON

S. F. HAMMARLÖF
A. J. HILMER

A. P. WESTERBERG
A. E. TRUED
B. E. WALTERS
G. P. WILLIAMS

A. P. GREEN
G. FLETWOOD

ALFRED JOHANSSON
GUST OBERG

AUGUST LUNDQUIST
J. HJ. WARMANEN

MARTIN HESS
A. ROAD

Kyrkor och prästhus.

SIONS-FÖRS:NS I ROCK ISLAND, ILL., FÖRSTA KYRKA

SIONS-FÖRS:NS I ROCK ISLAND, ILL., NYA KYRKA

SV. LUTH. KYRKAN I JENNINGS, MICH.

SIONS-KYRKAN I BAY CITY, MICH.

PRÄSTHUSET I MONMOUTH, ILL.

FÖRSTA SV. LUTH. FÖRS:S I ROCK ISLAND, ILL., PRÄSTHUS

PRÄSTHUSET I ELGIN, ILL.

BETHEL-KYRKAN I WILLMAR, MINN.

INTERIÖR AF BETHEL-KYRKAN I WILLMAR, MINN.

MAMRELUND-KYRKAN I MINNESOTA

INTERIÖR AF MAMRELUND-KYRKAN I MINNESOTA

SV. LUTH. KYRKAN I BRAHAM, MINN.

INTERIÖR AF SV. LUTH. KYRKAN I BRAHAM, MINN.

VISTA-KYRKAN I OTISCO, MINN.

KYRKAN I SHEYENNE, N. D.

SV. LUTH. KYRKAN I GREENFIELD (SHEYENNE), EDDY CO., N. D.

SV. LUTH. KYRKAN I KLARA, BENSON CO., N. D.

AUGUSTANA-KYRKAN I SIOUX CITY, IOWA

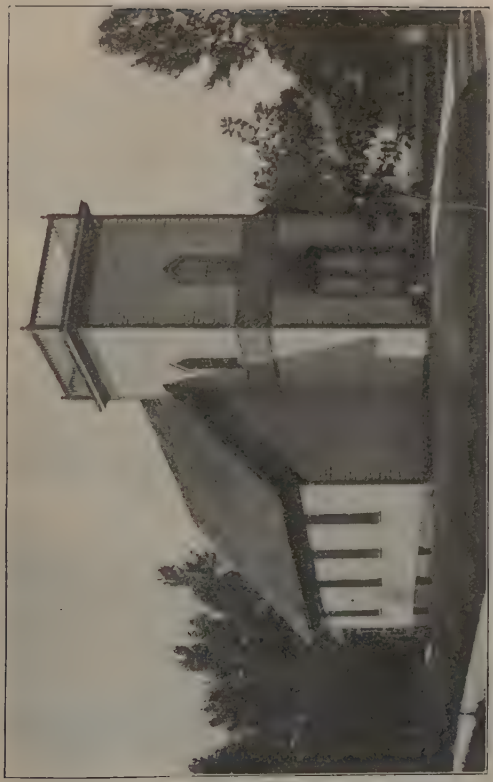

IMMANUELS KYRKAN I SIOUX CITY, IOWA

BETHANIA-KYRKAN OCH PRÄSTGÅRDEN I ERIE, PA.

SV. LUTH. KYRKAN I LOWELL, MASS.

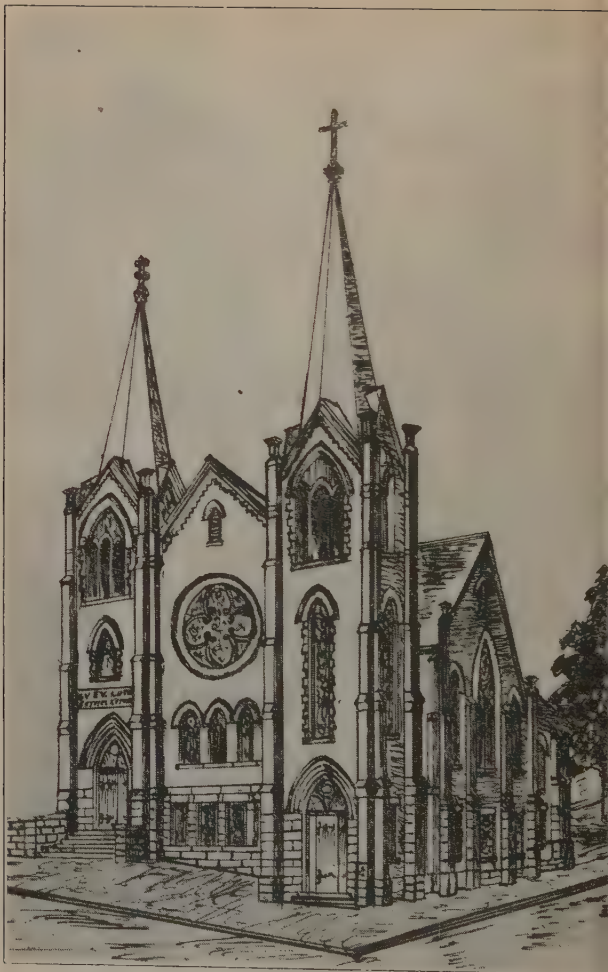

BETEL-KYRKAN I BRADDOCK, PA.

SV. LUTH. KYRKAN I ALTOONA, PA.

ZIONS-KYRKAN I PHILADELPHIA, PA.

GETHSEMANE-FÖRS:NS I WORCESTER, MASS., PRÄSTGÅRD

CONCORDIA-KYRKAN I CONCORD, N. H.

INTERIÖR AF CONCORDIA-KYRKAN I CONCORD, N. H.

SV. LUTH. KYRKAN I WALSBURG, KANS.

INTERIÖR AF SV. LUTH. KYRKAN I WALSBURG, KANS.

BRUSHY-FÖRS:NS I TEXAS NYA PRÄSTHUS

KYRKAN I MINDEN, NEBR.

SV. LUTH. KYRKAN I SARONVILLE, NEBR.

INTERIÖR AF SV. LUTH. KYRKAN I SARONVILLE, NEBR.

FALUN-KYRKAN I NEBRASKA

PRÄSTHUSET I GREELEY, NEBR.

WESTLANDA-KYRKAN I TROY, IDAHO

PRÄSTHUSET I TROY, IDAHO

AUGUSTANA-KYRKAN I PORTLAND, OREG.

INTERIÖR AF AUGUSTANA-KYRKAN I PORTLAND, OREG.

IMMANUELS-KYRKAN I PAYETTE, IDA.

IMMANUELS-KYRKAN I BOISE, IDA.

ILLINOIS-KONFERENSEN.

Sions-församlingens i Rock Island, Ill., första kyrka uppfördes 1891 och tjänade till den första söndagen i november 1907, då församlingen inflyttade i sin nya kyrka, som invigdes den 24 maj 1908. Kyrkan är byggd af utomordentligt hård tegel, s. k. "vitrified brick." Den är 50 fot bred och 80 fot lång med koret, sakristian och körens rum. Den har sittplatser för 475 personer utom läktaren, som rymmer 125. Fönsterglasen äro målade i rika, men dämpade färger. Det inre är dekoreradt i ljusgrönt på väggarna och ljusgult i taket. Takstolarna äro mörkgröna. Bänkar, altare och annat trä är mörk ek. En präktig två manualer Moline piporgel är redan insatt. Tre altartaflor, skänkta af prof. Grafström, pryda det stämningsfulla djupa koret.

Det har sagts att kyrkan är stilenlig, d. v. s. hon stämmer med sig själf. Arkitekten har kallat kyrkan modern, emedan, historiskt sedt, sluter hon sig ej skarpt till någon försvunnen tidpunkt. Många moment äro helt moderna, andra påminna något om engelsk-götiska kyrkor och särskildt sengötiska.

Ett kan sägas: kyrkan är luthersk.

Sv. luth. församlingens i Jennings, Mich., nya kyrka uppfördes 1908 och invigdes en 28 juni. Dess

längd är 46 fot, utom utbygget för sakristia 12x12 fot, och dess bredd 26 fot. Tornet är 50 fot högt och försedt med ringklocka. Kyrkan är kyrkligt inredd. Denna kyrka tar den gamlas plats, hvilken invigdes 1903, men då den var för liten, såldes den förlidet år. Församlingens pastor är John Forsberg.

Skandinaviska ev. luth. Zions-församlingen i Bay City, Mich., organiserades den 10 oktober 1880 af pastor A. Challman med 50 kommunikanter. Samma år begynte den att bygga på Herrens hus, hvilket fullbordades 1881. Kyrkans storlek är 32x78. Den är försedd med elektrisk belysning och piporgel. Församlingen äger ock en "*Luther Hall*", 24x40, samt ett prästhus på sju rum. Egendomen är värderad till $6,500. A. P. S.

Sv. ev. luth. församlingen i Monmouth, Ill., uppförde under sommaren 1907 ett modernt prästhus på en tomt, inköpt för detta ändamål söder om kyrkan. Med vattenledning, värmeapparater, elektrisk och gasbelysning kostar bostället med tomt omkring $5,000. Egendomen är skuldfri. T. A. C.

Första sv. ev. luth. församlingens i Rock Island, Ill., nya prästhus byggdes sommaren och hösten 1907 och är beläget på en vacker hörntomt blott några kvarter från stadens centrum. Huset kostar $4,500, och tomten värderas till omkring $3,000. Källarvåningen, såväl golf som väggar, är af cement och utgöres af fyra stora rum. I första våningen finnas salong, mottagningsrum, matsal, skafferi och kök. I andra våningen finnas utom pastorsexpedi-

tionen tre sängkammare och badrum. Trävirket är af ek och cypress. Huset belyses af såväl elektricitet som gas samt värmes medelst en varmluftsapparat. S. G. H.

Församlingens i Elgin, Ill., nya prästhus uppfördes 1907. Det har fyra rum på första våningen och fyra sängkammare och badrum på andra våningen. Källarvåningen är äfven indelad i fyra rum. Huset värmes genom varmt vatten och är i alla hänseenden modernt. Det kostar utom tomten närmare $5,000. J. T. K.

MINNESOTA-KONFERENSEN.

Sv. ev. luth. Bethel-församlingens i Willmar, Minn., kyrka. Församlingen stiftades 1891. På hösten samma år byggdes kyrka med tornbyggnad och sakristia. 1905 blef kyrkan tillbyggd tillika med läktare samt fullt basement af cement-sten. Ny värmeapparat insattes. Kyrkans storlek är utom koret och tornbyggnaden 30x60. 1905 blef kyrkan invändigt freskomålad. På våren 1902 byggdes ett präktigt prästhus om två våningar. Församlingen betjänas sedan våren 1902 af pastor G. Peterson.

Sv. ev. luth. Mamrelunds-församlingens i Minn. kyrka. Församlingen stiftades 1869. Den nuvarande kyrkan byggdes 1883. 1903 tillbyggdes sakristia och värmeapparat insattes. Kyrkan är invändigt freskomålad. Församlingen är annex till Bethel-församlingen i Willmar.

Svenska luth. kyrkan i Braham, Minn., byggd

1907 och invigd den 15 december samma år, är 64 fot lång utom tornutsprång och 38 fot i midtelskeppet samt har ett kapell 26x32 bakom koret. Kyrkan rymmer, läktare inberäknad, 350 personer; är byggd af frame och tegelbelagd. Inredning med bänkar är hållen i ek. Altare och predikstol i hvitt. Kulört glas är insatt i fönstren. Den värmes förmedelst varmluftsapparat och lyses genom gasoline motor. Hela kostnaden uppgår till $6,000. C. A. R.

Svenska ev. luth. Vista-församlingen i Otisco, Wascca co., Minn., stiftades af dr E. Norelius den 8 augusti 1858. Församlingens första kyrka uppfördes 1868 och kyrkklockan köptes 1883. Torn byggdes 1885 och ett skolrum 1886. Kyrkan renoverades 1893. På extra stämma den 30 maj 1907 beslutade församlingen att bygga en ny kyrka på samma plats, där den gamla kyrkan stod. Den 15 mars firades den sista gudstjänsten i den gamla kyrkan med konfirmation och nattvardsgång. Den 17 mars började rifningen af den gamla kyrkan och den 2 april började att lägga grundvalen för den nya kyrkan; hörnstenen lades annandag påsk, den 20 april, och söndagen den 30 augusti firade församlingen den första gudstjänsten i den nya kyrkan. Kyrkans storlek är: 32x46x14, tornet är 12x12 och 80 fot högt; koret är 22x13x19 och sakristian 7x10x12. Undervåningen är byggd af sten och innehåller utom plats för varmluftsapparaten äfven ett rymligt, ljust och trefligt skolrum och tillfällig möteslokal. Kyrkan är af "brick veneered frame"; fönstren äro af färgadt, blyinfattadt glas och äro mycket vackra; kyrkans inre är dekora-

tionsmåladt i ljus olivfärg i god kyrklig stil; bänkarna, predikstolen, altaret och altarringen äro af solid ek; altaret prydes af en skön Kristusstaty. Byggnadsstilen är götisk och kyrkans inre är äfven i trogen öfverensstämmelse därmed: inredningen är kyrklig och skön. Kyrkan har kostat omkring $6,000, och hon har blifvit uppförd så godt som utan skuld. Kommunikantantalet inom församlingen är nu 135. Kyrkan invigdes af konferensens vice president, pastor L. P. Bergström, på församlingens femtio års-fest den 13 september 1908. J. E. H.

Den sv. luth. Augustana-församlingen i Sheyenne, N. D., har två kyrkor, en i Sheyenne och en i Greenfield. Denna församling organiserades 1896. Kyrkorna invigdes, den i Sheyenne 1907; den i Greenfield 1908. Församlingen består af 135 kommunikanter, och hela medlemsantalet är 275.

Den sv. luth. församlingen i Klara, N. D., organiserades 1897; kyrkan invigdes 1908. Församlingen består af ungefär 50 kommunikanter, och hela antalet medlemmar är 85.

Båda församlingarnas pastor är sedan 1906 Carl W. Andeer.

IOWA-KONFERENSEN.

Sv. ev. luth. Augustana-församlingen i Sioux City, Iowa, stiftades den 17 maj 1875. Dess första kyrka uppfördes samma år och invigdes den 16 januari 1876. 1882 tillbyggdes den. Den sköna helgedom, i hvilken församlingen nu firar sina gudstjänster, uppfördes 1889 och invigdes den 16

februari 1890, då Iowa-konferensen höll sitt årsmöte i Sioux City. 1906 målades kyrkan invändigt och förskönades. Hon är försedd med en god piporgel och en stor ringklocka och rymmer omkring 900 personer. Församlingen äger utom prästhus äfven boställen för organist och kyrkväktare. Förbättringar å egendomen år 1907 öfverstiga $10,000. Hela egendomen värderas till $53,000. A. N.

Immanuels-församlingen i Sioux City, Ia., stiftades 1906. Kyrkan, som den erhöll till skänks af den äldre Augustana-församlingen i staden, uppfördes 1903. Församlingen lät 1907 grundligt reparera kyrkan samt uppförde äfven ett fint modernt prästboställe. Församlingens nuvarande lärare är O. N. Verenius.

NEW YORK-KORFERENSEN.

Sv. luth. Bethania-kyrkan i Erie, Pa., byggdes 1906—1907 och invigdes söndagen den 10 november 1907 . Den är 78 fot lång och 44 fot bred med ett 95 fots högt torn. Materialierna äro sten och tegel. Den är tillsammans med prästgården belägen på den vackra hörntomten å tionde och German gatorna. Det inre är alltigenom kyrkligt och smakfullt inrättadt. Altaret är prydt med Thorwaldsens Kristusbild i kroppsstorlek. Å den rymliga orgelläktaren är placerad en stor och välljudande piporgel, som ungdomen i församlingen bekostat. Kyrkan uppvärmes med ånga och belyses medels gas och elektricitet. Den har en rymlig undervåning med skolsalar, kök m. m. Hela kostnaden, piporgel och alla inventarier inberäknade, är $25,-

000. Pastor G. E. Forsberg är sedan maj 1905 församlingens lärare.

Sv. ev. luth. församlingens i Lowell, Mass., kyrka uppfördes 1885. Basementet är af sten och kyrkan af trä. Kyrkans storlek är 35x65 förutom tornet samt ett tillbygge på norra sidan, hvilket uppfördes 1903, hvarjämte kyrkan samma år grundligt renoverades, allt för en kostnad af $2,443.81. 1907 inlades nytt golf i undervåningen för en kostnad af $500. Kyrkan är alltigenom kyrkligt inrättad med piporgel på läktaren och predikstol vid sidan. Altarväggen prydes af en stor altartafla, Kristi uppståndelse, målad af prof. Grafström. Kyrkan uppvärmes med ånga. Kyrkan med prästhus är lågt värderad till $13,000 med en skuld af $2,000.

Sv. ev. luth. Bethel-församlingen i Braddock, Pa., stiftades den 22 mars 1887 med 32 kommunikanter och 39 barn. Kyrkotomt inköptes och kyrkobygge påbörjades, hvilket blef färdigt det följande året. Kyrkan var af trä, 60 fot lång och 34 fot bred, och användes af församlingen till den 10 sept. 1905, då denna där höll sin sista gudstjänst. Den gamla kyrkan jämte grunden såldes för $8,500 till annan församling. Redan på våren 1902 inköptes en väl belägen tomt med ett tvåvånings tegelhus å hörnet af Mills ave. och 4:de gatan. På hösten 1905 flyttades detta hus till annan del af tomten. Hörnstenen till den nya kyrkan lades den 12 maj 1907, och kapellvåningen invigdes den 10 maj 1908. Blott denna del af kyrkan är ännu fullt inredd. Byggnadsmaterialet är grå-blå sadsten. Kyrkan är 76 fot lång och 40 fot bred med sidogaflar, som sträcka

sig tre fot utom långväggarna, hvadan kyrkans största bredd är 46 fot. Kyrkan har två torn, det högsta omkring 100 fot utom korset, som är af koppar och sju fot högt. — Skolsalen i kapellvåningen rymmer närmare 400 personer och själfva gudstjänstrummet kommer att ha sittplatser för 600 personer. Kyrkan kostar, som den nu står, $26,000 utom tomten, som med prästhuset kostat $7,800. Med tomt och boställe är egendomen värd omkring $40,000. Församlingen räknade i början af 1908 400 kommunikanter. P. J. O. C.

Sv. ev. luth. Gustaf Adolfs-församlingen i Altoona, Pa. Pastor S. F. Westerdahl var säkerligen den förste svenske lutherske pastor, som aflade predikobesök i Altoona. Gudstjänsterna höllos då i en "hall" på 11:te ave. Han försökte bilda församling, men utan resultat. Dåvarande stud. J. A. Anderson (numera pastor J. A. Bernhard) nedlade ett särdeles välsignelserikt arbete i Altoona sommaren 1893, som hade församlingsorganisation till följd redan samma år under ordförandeskap af pastor A. Palmér. Under stud. Andersons och pastor Palmérs verksamhet i församlingen höllos gudstjänsterna i tyska luth. kyrkan. Efter några år dog församlingen af brist på intresse å medlemmarnas sida. Tvenne besök aflades af pastorerna P. A. Bergquist och N. P. Anseen hvardera under år 1900. På uppmaning af Williamsport-distriktet besökte pastor D. J. Laurence och undertecknad Altoona den 2 dec. 1904. I nov. 1905 mottog undertecknad ett bref från Börje Olson, hvari han bad om ett predikobesök. Den 17 nov. samma år gjordes det första besöket, och sedan dess har

platsen regelbundet besökts hvarannan söndagskväll. Den nuvarande församlingen stiftades den 10 mars 1906. År 1907 inköptes kyrkotomt för $300. Samma år på hösten började kyrkobygget efter ritning och specifikationer af pastor Erik Floreen. Kyrkan var färdig vid nyåret 1908, och den första gudstjänsten hölls därstädes den 12 jan. samma år. Hörnstenen lades och kyrkan invigdes den 10 maj 1908. — Kyrkan är 40 fot lång, 28 fot bred, 14 fot hög på jämnväggarna, äger ett vackert torn, fristående predikstol samt värmapparater och elektrisk belysning. Predikstol, altarring och orgel äro donerade af mr Börje Olson. På egendomen, som värderas till $3,500, hvilar en skuld af $1,560.

A. J. O.

Den nya Sionskyrkan i Philadelphia, Pa., byggdes förlidet år och invigdes den 1 dec. 1907. Framsidan är af granit och det öfriga af tegel. Dimensionerna äro 40x70 fot, tornets höjd 68 fot. kyrkan har sittplatser för något öfver 300 persner. En ny piporgel har insatts under detta år. Sålunda färdig kostar kyrkan, byggnadstomten inberäknad, $26,000.

C. E. S.

Gethsemane-församlingens i Worcester, Mass., prästgård byggdes 1907. Tomten inköptes under pastor E. J. Nyströms ämbetstid. Byggnaden är 36x28 fot. Har hvardagsrum, mottagningsrum, matsal och kök på första våningen, ämbetsrum och fyra sofkammare på andra våningen och två sofkammare på tredje våningen. Huset kostar tillsammans med tomten $7,000.

J. A. E.

Concordia-kyrkan i Concord, N. H., uppfördes 1894. Fyttades närmare hörnet på tomten, fick lämplig undervåning och tillbyggdes och renoverades. Storleken är 30x59 med tornbygget. Upplyses medelst gas och uppvärmes med ånga. Den kostar i sitt nuvarande skick $5,500, men kyrkoegendomen är värd mycket mer. På egendomen hvilar en skud af $2,800. E. J. N.

KANSAS-KONFERENSEN.

Sv. ev. luth. församlingen i Walsburg, Kansas, stiftades af pastor J. Seleen måndagen den 12 januari 1873 med 28 kommunikanter. Kyrkan byggdes år 1877. Dess längd är 52 fot och dess bredd 35 fot. Under sommaren och hösten 1907 företogs en grundlig renovering af kyrkan jämte tillbyggandet af sakristia och ungdomslokal med kök. Kyrkan är smakfullt dekorerad invändigt, och inredningen är i luthersk stil. Ett stort altare i hvitt och guld med bild af Kristus i Getsemane har anskaffats jämte predikstol och bänkar. Fönstren äro i götisk stil af måladt glas med tilltalande emblemer. Ungdomslokalen, utsides 35 fot lång och 22½ fot bred, är medelst sakristian och köket sammanbunden med kyrkan och af samma material som denna. Det hela uppvärmes medelst tvenne värmapparater och upplyses medelst gas. Yttersidan är belagd med cement. Wm. E.

Brushy-församlingen i Round Rock, Texas, uppförde 1907 ett nytt rymligt och i alla hänseenden modernt pastorshus, det största och bekvämaste svenska prästhus i staten. Prästhuset och kyrkan ha ett utomordentligt fint läge.

NEBRASKA-KONFERENSEN.

Nazareth-församlingen i Minden, Nebr., stiftades den 19 nov. 1906. Kyrka byggdes 1907. Storlek 32x50 fot med sakristia vid ena sidan och ett motsvarande rum vid andra sidan om altarfördjupningen. Predikstolen vid ena sidan. Tornet, som är 12x12 fot och 75 fot högt, har i nedra våningen vestibul med trappuppgångar vid båda sidor. Andra våningen i tornet — något upphöjd öfver egentliga kyrkgolfvet — utgör en sorts läktare till kyrkan. Basement 10 fot högt under hela kyrkan, med nedgång midt för stora ingången. Såsom kan ses af bilden, räcker nedra våningen 6 fot upp på träväggarna. Kyrkan uppvärmes med "furnace" och upplyses med elektricitet. Kostnad, utan bänkar, $3,750. O. M.

Sv. luth. Saron-församlingen i Saronville, Clay co., Nebr., stiftades 1872; kyrkan byggdes 1881. Församlingen har i år byggt undervåning, plåtbeslagit och målat kyrkan invändigt, insatt ny predikstol jämte flere andra reparationer. Beslut har ock fattats om insättandet af en altartafla. Kostnaden för alla dessa reparationer öfverstiger tre tusen dollars. Församlingens pastor är sedan i oktober 1906 G. E. Lindsten.

Sv. luth. församlingens i Greeley, Nebr., prästhus uppfördes år 1906 och var färdigt för inflyttning i oktober. Huset är icke särdeles stort, men modernt och bekvämt inrättadt. Församlingens pastor är M. J. Lönner.

Falun-församlingen i Kearney co., Nebr., stiftades 1879 och reorganiserades 1905. Den nya kyrkan uppfördes 1907. Storlek 26x38 fot, med 14 fots höga väggar; tornet 9x9 fot samt 60 fot högt. Sakristia vid ena sidan och motsvarande rum vid andra sidan om altarfördjupningen. Predikstolen vid ena sidan. Kostnad, utan bänkar, $2,100.

O. M.

COLUMBIA-KONFERENSEN.

Westdala-kyrkan i Troy, Idaho. Westdala-församlingen stiftades den 12 dec. 1886. Den första kyrkan uppfördes 1891. Dess storlek var 24x36 samt 14 fot hög. Hon invigdes i mars 1894. Kyrkan tillbyggdes och renoverades grundligt 1907. Prästhusegendomen anskaffades 1908. Hela kyrkoegendomen värderas till $3,700.

Augustana-kyrkan i Portland, Oreg., uppfördes 1907 och är 60x36x16 med 30x8 och 79 fot högt torn; kapellvåningen af cement är 10 fot hög. Första gudstjänsten i kyrkan firades juldags morgonen 1907. Kyrkan invigdes af Columbia-konferensens ordförande, pastor N. J. W. Nelson, den 23 augusti 1908. Den kostar med bänkar och allt $6,000. Å densamma hvilar ännu en skuld af något öfver $3,000. Församlingens kommunikantantal är 122.

C. A. T.

SYNODENS MISSIONSFÄLT.

Immanuels-kyrkan i Payette, Idaho. Församlingen stiftades 1903. Kyrka påbörjades 1905, färdigbyggdes 1907 och blef invigd den 15 september

samma år. Kyrkan är 32x36. Hela egendomen är värd omkring $1,800.
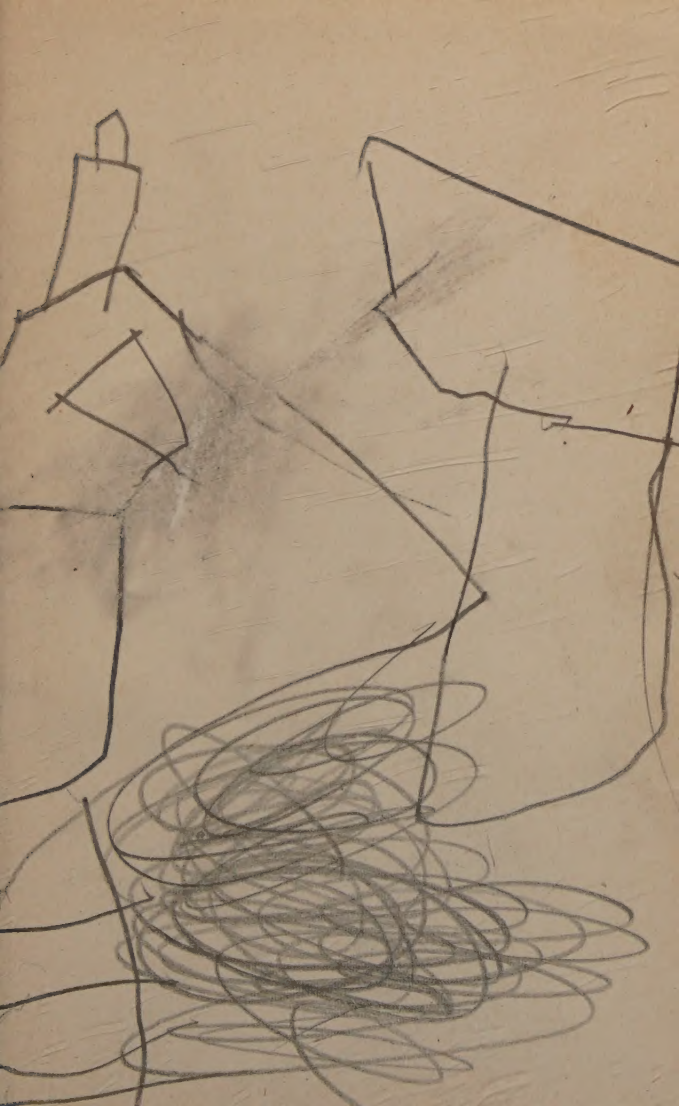
Immanuels-kyrkan i Boise, Idaho, är 38 fot bred och 63 fot lång och bygges af sten och tegel. Den 1 juli 1908 började arbetet på undervåningen, som blir inredd på ett ändamålsenligt sätt med kök, biblioteksrum och ungdomslokal m. m. Kyrkan kostar omkring $6,000.